

ผลงานฉบับเต็ม

เรื่อง

การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดิน โดยใช้แบบจำลองชิปปี้
Evaluation of Land Development Project Areas by Using CIPP Model

ของ

นางกุลวดี สุทธาวาส

ตำแหน่งนักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๙๔๘

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ กรมพัฒนาที่ดิน

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ

ตำแหน่งเลขที่ ๙๔๘

ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ก
สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	จ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฉ
บทคัดย่อ	ฉ
Abstract	ช
คำนำ	ด
วิธีดำเนินการ	๓๔
ผลการศึกษาและวิจารณ์	๓๕
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	๔๗
คำขอบคุณ	๑๐๐
เอกสารอ้างอิง	๑๐๑
ภาคผนวก	๑๐๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๑	ดินที่มีปัญหาในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ ๘
ตารางที่ ๒	ความสัมพันธ์ของแบบประเมินทั้ง ๔ แบบของแบบจำลองชิปปี้กับการตัดสินใจและการอธิบายเน้นผลโดยรวม ๒๖
ตารางที่ ๓	รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงหลวง จังหวัดกาญจนบุรี ๔๐
ตารางที่ ๔	รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ๔๑
ตารางที่ ๕	รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๔๓
ตารางที่ ๖	รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ๔๕
ตารางที่ ๗	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ๔๖
ตารางที่ ๘	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ด้านบริบท ๔๗
ตารางที่ ๙	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ด้านปัจจัยนำเข้า ๔๘
ตารางที่ ๑๐	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ด้านกระบวนการ ๕๐
ตารางที่ ๑๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ๕๑
ตารางที่ ๑๒	ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ๕๒
ตารางที่ ๑๓	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ ๕๓
ตารางที่ ๑๔	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต ๕๔

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๑๕ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ	๕๖
ตารางที่ ๑๖ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ ด้านบริบท	๕๗
ตารางที่ ๑๗ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ ด้านปัจจัยนำเข้า	๕๘
ตารางที่ ๑๘ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ ด้านกระบวนการ	๕๙
ตารางที่ ๑๙ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ	๖๐
ตารางที่ ๒๐ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ	๖๑
ตารางที่ ๒๑ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ	๖๒
ตารางที่ ๒๒ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจ ของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต	๖๓
ตารางที่ ๒๓ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ	๖๕
ตารางที่ ๒๔ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ ด้านบริบท	๖๖
ตารางที่ ๒๕ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ ด้านปัจจัยนำเข้า	๖๗
ตารางที่ ๒๖ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสม ของโครงการโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ ด้านกระบวนการ	๖๙
ตารางที่ ๒๗ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ	๗๐
ตารางที่ ๒๘ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ	๗๑
ตารางที่ ๒๙ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ	๗๒

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๓๐ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความพึงพอใจของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต	๗๓
ตารางที่ ๓๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ	๗๕
ตารางที่ ๓๒ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ ด้านบริบท	๗๖
ตารางที่ ๓๓ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ ด้านปัจจัยนำเข้า	๗๗
ตารางที่ ๓๔ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของ โครงการพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ ด้านกระบวนการ	๗๙
ตารางที่ ๓๕ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ	๘๐
ตารางที่ ๓๖ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ	๘๑
ตารางที่ ๓๗ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ	๘๒
ตารางที่ ๓๘ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความพึงพอใจของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต	๘๓
ตารางที่ ๓๙ สรุปผลการประเมินด้านบริบทของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐	๘๕
ตารางที่ ๔๐ สรุปผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐	๘๖
ตารางที่ ๔๑ สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๐	๘๘
ตารางที่ ๔๒ สรุปผลการประเมินการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านกระบวนการ ของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๐	๘๙
ตารางที่ ๔๓ สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๐	๙๐
ตารางที่ ๔๔ สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านผลผลิต ของโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๐	๙๑

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ ๑ แนวคิดในการจัดทำเขตพัฒนาที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	๖
ภาพที่ ๒ แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและประเภทการตัดสินใจประเมินโดยใช้แบบจำลองชิปปี้	๒๔
ภาพที่ ๓ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	๓๓
ภาพที่ ๔ ภาพรวมของเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	๓๙
ภาพที่ ๕ ภาพรวมของเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	๔๑
ภาพที่ ๖ ภาพรวมของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่ง ทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๔๓
ภาพที่ ๗ ภาพรวมของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	๔๔

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางที่	หน้า
ตารางภาคผนวกที่ ๑ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	๑๐๕
ตารางภาคผนวกที่ ๒ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	๑๐๖
ตารางภาคผนวกที่ ๓ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อย ชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๑๐๗
ตารางภาคผนวกที่ ๔ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	๑๐๘

การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดิน โดยใช้แบบจำลองชิปปี้

กุลวดี สุทธาวาส

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

กรมพัฒนาที่ดิน

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และ ศึกษาปัญหา อุปสรรค เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาของการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๒๐๐ ราย เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการ/คณะทำงานในพื้นที่จำนวน ๗๓ ราย รวมทั้งหมด ๒๗๓ ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า

๑. ด้านบริบท พบว่า แนวคิดหลักของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ และวิธีการดำเนินงาน มีความสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมาก

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรกับภารกิจที่จะต้องดำเนินการในโครงการฯ ความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานและความสัมพันธ์กับเกษตรกรในโครงการฯ การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ งบประมาณที่ได้รับ ความทันเวลาของงบประมาณ และความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

๓. ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการประสานงาน ด้านการเตรียมบุคลากรในการปฏิบัติงาน การเตรียมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่ในระดับมาก สำหรับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง

๔. ด้านผลผลิต พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการในเขตพัฒนาที่ดิน

คำหลัก : การประเมินโครงการ เขตพัฒนาที่ดิน แบบจำลองชิปปี้

ทะเบียนวิจัยเลขที่ : ๐๑/๒๕๕๖

Evaluation of Land Development Project Areas by Using CIPP Model

Kulwadee Sutthawas

Land development Office 10

Land development Department

Abstract

This study aims to evaluate contexts, input factors, processes and produces and to investigate problems by using CIPP model. Additionally, the study proposes how to solve the problems in the land development project area. Sample group in this study includes 200 farmers in the area of the land development project and 73 officers and committee / working group in the area (273 in total). Questionnaires and in-depth interviews were used to collect data. Data was analyzed based on descriptive statistic methods which include frequency, percentages, mean and standard deviation.

Results were as follows:

1. Context : The results indicated that main concept of project , objectives and methods of operation congruence at high level.
2. Input : it was found that the appropriateness of **number of personnel** and mission, the appropriateness of knowledge and skill for working, relationship with the farmers in the project, collaboration among organizations in the area, budget received, budget timeline and appropriateness of working period were moderate.
3. Process: it was found that officers 's work processes include the coordination ,the preparation of personnel and farmers participating in the project were high level. For the participation of farmers were moderate.
4. Product: it was found that the farmers were highly satisfied with all the activities initiated in the land development project area.

Keyword : Project evaluation Land development area CIPP model

Research registration number : 01/2556

คำนำ

จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พบว่าจำนวนประชากรของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยคาดว่าจากประชากร ๖๒.๒ ล้านคน ในปี พ.ศ.๒๕๔๓ จะเพิ่มขึ้นเป็น ๖๙.๖ ล้านคน ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ และ ๗๖.๗ ล้านคน ในปี พ.ศ.๒๕๗๓ การเพิ่มขึ้นของประชากรนี้ นับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ (การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย: พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๗๓)

จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรของประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ พบว่า เนื้อที่ประเทศไทย ๓๒๐.๖๙ ล้านไร่ เป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร ๑๕๒.๓๓ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๕ รองลงมาคือ เนื้อที่ป่าไม้ ๑๐๗.๒๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๔ และเนื้อที่นอก การเกษตร ๖๑.๑๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑ ในเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร ๑๕๒.๓๓ ล้านไร่ พบว่า เป็นที่นา ๗๑.๘๘ ล้านไร่ ที่พืชไร่ ๓๒.๐๖ ล้านไร่ ที่ไม้ผลและไม้ยืนต้น ๓๓.๒๑ ล้านไร่ ที่สวนผัก ไม้ดอก และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์รวม ๒.๔๙ ล้านไร่ ที่ทำการเกษตรอื่นๆ ๕.๕๓ ล้านไร่ ที่รกร้าง ๒.๘๘ ล้านไร่ และที่ อาศัย ๔.๒๘ ล้านไร่

สถานการณ์ทรัพยากรที่ดินปัจจุบัน พบว่า ประเทศไทยมีปัญหาความเสื่อมโทรมของดินที่มีสาเหตุ ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและเกิดจากการใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตัวอย่างของปัญหา เช่น การ ชะล้างพังทลายของดิน ดินขาดอินทรีย์วัตถุ และปัญหาที่เกิดจากสภาพธรรมชาติของดินร่วมกับการ กระทำของมนุษย์ เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินอินทรีย์ (พรุ) ดินทรายจัด และดินตื้น พื้นที่ดินที่มีปัญหาต่อ การใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมของประเทศไทย ได้แก่ การชะล้างพังทลายของดิน ๑๐๘.๘๗ ล้านไร่ พื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินมากที่สุดคือ ภาคเหนือ ดินขาดอินทรีย์วัตถุ ๙๘.๗ ล้านไร่ ปัญหาดินขาดอินทรีย์วัตถุประมาณร้อยละ ๗๗ อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดินที่มีปัญหาต่อการ ใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรม ๒๐๙.๘๔ ล้านไร่ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ส่วนดินเค็ม ดินกรดและดินค่อนข้างเป็นทราย อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับการใช้ ประโยชน์ที่ดินไม่ถูกต้องตามศักยภาพ คิดเป็นพื้นที่ ๓๕.๖ ล้านไร่ ทำให้ดินมีสมบัติไม่เหมาะสมหรือ เหมาะสมน้อยสำหรับการเพาะปลูกทางการเกษตร ถ้านำดินเหล่านี้มาใช้ประโยชน์จะไม่สามารถให้ผลผลิต หรือให้ผลผลิตต่ำ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรที่ไม่ถูกต้องตาม สมรรถนะของดิน ทำให้การใช้ที่ดินไม่มีประสิทธิภาพ เพิ่มต้นทุนการผลิต

ในอดีตที่ผ่านมา พบว่า กิจกรรมการพัฒนาที่ดินมักจะมีลักษณะเป็นการป้องกันและแก้ปัญหา เฉพาะเรื่อง ดังนั้นในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ ไม่ผสมผสานโดดเด่นเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาที่ดินอย่างสมบูรณ์แบบ ในปี ๒๕๓๓ กรมพัฒนาที่ดิน จึงได้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนกิจกรรม เกี่ยวกับงานพัฒนาที่ดินให้มีการผสมผสานและดำเนินการในพื้นที่แปลงใหญ่ระดับหมู่บ้าน เรียกว่า “หมู่บ้านพัฒนาที่ดิน” ขึ้น ซึ่งหมายถึง หมู่บ้านที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถใช้ ประโยชน์ที่ดินในการผลิตทางการเกษตรได้อย่างเหมาะสม ได้รับผลตอบแทนอย่างเต็มที่ และคงไว้ซึ่ง ความอุดมสมบูรณ์ของดินอย่างยั่งยืน โดยผสมผสานโครงการตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ของกรมพัฒนาที่ดิน เข้าด้วยกัน และในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (๒๕๓๕-๒๕๓๙) กรมพัฒนา ที่ดิน ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานจัดทำหมู่บ้านพัฒนาที่ดิน ไว้ให้ครบทุกอำเภอทั่วประเทศ ตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นตัวแทนในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาที่ดินที่สมบูรณ์

แบบให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินที่เสื่อมโทรมตามสภาพปัญหาหลักของพื้นที่ต่อไป

ต่อมา ในปี ๒๕๔๙ กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการจัดทำโครงการเขตพัฒนาที่ดินเฉลิมพระเกียรติ ตามรอยพระบาทครองราชย์ ๖๐ ปี พื้นฟูปฐพีไทย โดยนำแนวทางพระราชดำริและทฤษฎีที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินมาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรดินให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยให้สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกพื้นที่ของเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นจุดเริ่มต้นของการฟื้นฟูทรัพยากรดิน โดยประกาศให้เป็น “เขตพัฒนาที่ดิน” ตามพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดินพุทธศักราช ๒๕๒๖ ซึ่งพื้นที่นี้จะมีขนาดแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและสภาพพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยกิจกรรมในแต่ละเขตพัฒนาที่ดินจะขึ้นกับสภาพภูมิประเทศ สภาพปัญหาและสภาพเศรษฐกิจสังคม กิจกรรมที่สำคัญในการดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งประกาศเป็นเขตพัฒนาที่ดิน ได้แก่ การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ รมรณรงค์เผาฟางและตอซังพืช รมรณรงค์การใช้ปุ๋ยพืชสด รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการผลิตและการใช้สารอินทรีย์อย่างมีประสิทธิภาพให้กับเกษตรกร ความจำเป็นที่ต้องดำเนินงานจัดทำเขตพัฒนาที่ดินในลักษณะลุ่มน้ำ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถผสมผสานหลักการทางวิชาการต่างๆ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรดิน น้ำในพื้นที่อย่างยั่งยืน การใช้ทรัพยากรในลุ่มน้ำอย่างถูกต้องตามหลักการอนุรักษ์ เช่น การใช้ การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การแบ่งเขตและการสงวน เป็นต้น ภายใต้การวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม

ในปี ๒๕๕๐ กรมพัฒนาที่ดิน จึงได้ประกาศเขตพัฒนาที่ดินทั่วประเทศจำนวน ๖๐ แห่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่ดำเนินการพัฒนา โดยการบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมฯและหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อย ประกอบด้วย ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ พื้นฟูปรับปรุงดินที่มีปัญหาต่อการเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร/การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดและสารเร่งจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ การรณรงค์เผาฟางและตอซังพืช อบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินกับพืชเศรษฐกิจชนิดต่างๆ และจัดทำศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องมีการวางแผนดำเนินการเป็นระยะตามงบประมาณที่ได้รับ เช่น งานจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น จัดทำแผน ๑-๓ ปี ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ นี้ จะช่วยฟื้นฟูดินให้คืนสภาพสู่ธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์ได้รวดเร็วขึ้น และสามารถใช้เป็นพื้นที่สาธิตการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน และเป็นเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เกิดการยอมรับและเห็นประโยชน์ในการร่วมใจฟื้นฟู อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงบำรุงดินสู่ความยั่งยืน

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ รับผิดชอบพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม พื้นที่รวมทั้งหมด ๒๓,๘๙๓,๖๔๔ ไร่ มีสภาพพื้นที่ตั้งแต่ภูเขาสูงทางด้านทิศตะวันตกลาดลงมาทางทิศตะวันออกจนถึงชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเป็นพื้นที่ต่ำสุด ปัญหาทรัพยากรดินในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาที่ดิน

เขต ๑๐ จึงสามารถแบ่งได้ตามลักษณะภูมิประเทศ ได้ ๓ ลักษณะคือ พื้นที่สูง พื้นที่ตอน และ พื้นที่ราบ จนถึงชายฝั่งทะเล ดังนั้นในการคัดเลือกพื้นที่เพื่อจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน จึงดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ลุ่มน้ำที่เป็นตัวแทนของปัญหาทรัพยากรดินในพื้นที่ เพื่อบูรณาการกิจกรรมต่างๆของการพัฒนาที่ดิน ตลอดจนเป็นโครงการที่ต้องบูรณาการร่วมกับ เกษตรกร ผู้นำชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูล และกำหนดรูปแบบการประเมินโครงการ โดยนำแนวคิดการประเมินตามแบบจำลองซิปป์ ของสตีฟเฟิลบีม มีขอบข่ายการประเมินโครงการที่ครอบคลุมการประเมิน ๔ ด้าน ได้แก่ การประเมินด้าน บริบท (Context) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) การประเมินด้านกระบวนการ (Process) การประเมินด้านผลผลิต (Product) โดยมีคำว่า CIPP Model ซึ่งผลการประเมินครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงผลการดำเนินโครงการ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อนำไปเป็นข้อมูล ในการพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุง พัฒนาและดำเนินโครงการโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯ ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายและผลที่คาดหวัง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อแก้ไขปัญหา และจัดการทรัพยากรดินและที่ดินในพื้นที่ของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกร ได้รับประโยชน์สูงสุด อันเป็นผลที่จะทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน

ภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจของประเทศ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์จึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากฎการเกษตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัจจุบัน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล เนื่องจากความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ใน การผลิตสินค้าเกษตร ได้ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรและเกษตรกรของไทย ทำให้ประเทศไทย ต้องมีการปรับตัวรับสถานการณ์ โดยเฉพาะเกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำแผน ปฏิบัติการภาคเกษตร เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานของภาคเกษตร ซึ่งจะเป็น แผนยุทธศาสตร์ที่จะชี้นำทิศทางการปรับตัว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาที่ยังคงมีอยู่ใน ภาคเกษตร โดยมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาประเทศ เน้นการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ดังนั้น จึงขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างภาคการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีการดำเนิน ชีวิตด้วยความผาสุกอย่างยั่งยืนบนความพอเพียง และมีรายได้ที่มั่นคงไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร ยุทธศาสตร์พัฒนาสินค้าเกษตร ยุทธศาสตร์บริหารจัดการ ทรัพยากรการเกษตรและยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ จากทิศทางการ พัฒนาประเทศ ที่มุ่งใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากร เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็น หลัก ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ขาดสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์และฟื้นฟู ส่งผลกระทบให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรดิน ซึ่งแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔) และแผนพัฒนาการเกษตรได้ให้ ความสำคัญต่อการพัฒนาภาคการเกษตร โดยเฉพาะทรัพยากรที่ดิน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการ พัฒนาการเกษตรให้เกิดความยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรที่ดิน สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ และแผนพัฒนา การเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดินจึงได้มีการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำ แผนพัฒนาทรัพยากรที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐- ๒๕๕๔) โดยได้ระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แผนพัฒนาทรัพยากรที่ดิน

ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพบุคลากรสู่องค์กรแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและเครือข่ายงานพัฒนาที่ดิน ยุทธศาสตร์เร่งรัดการพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรให้มีความอุดมสมบูรณ์ ยุทธศาสตร์สร้างความเป็นเลิศของงานวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยี และยุทธศาสตร์พัฒนาระบบธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการ โดยมีแผนการดำเนินงานที่สำคัญ คือ จัดทำศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร (เกษตรลดใช้สารเคมี) การปรับปรุงคุณภาพดิน การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การพัฒนาหมอดินอาสาและยุวมอดิน จัดทำเขตพัฒนาที่ดิน ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน พัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชพลังงานทดแทน พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การป้องกันผลกระทบจากภาวะโลกร้อน และการสำรวจและทำแผนที่ (ออร์โธรี) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “พัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิตในทิศทางใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานความพอเพียง”

แผนพัฒนาทรัพยากรที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) จะเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้แนะทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรที่ดิน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี เพื่อดำเนินการพัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์เป็นรากฐานของการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)
(กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๔๙)

๑. ยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร และเครือข่ายงานพัฒนาที่ดิน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑.๑ ถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนส่งเสริมการใช้ที่ดิน การปรับปรุงบำรุงดิน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้พอเพียง รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร จัดหาปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร

๑.๒ ให้บริการวิเคราะห์ดิน และข้อมูลสารสนเทศทางดิน พร้อมทั้งให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน และสนับสนุนปัจจัยการปรับปรุงบำรุงดิน และผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพทางดิน เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ และให้เกษตรกรนำไปใช้และผลิตเพื่อใช้ได้อีกต่อไป

๑.๓ สนับสนุนโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆ

๑.๔ สร้างเครือข่ายหมอดินอาสาและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ตลอดจนพัฒนาต่อยอด

๑.๕ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งชุมชนเมือง และชนบทให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อรองรับการพัฒนาที่ดิน เสริมสร้างศักยภาพชุมชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ที่ดิน และรักษาสภาพแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน โดยให้หมอดินอาสาเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาที่ดินในชุมชนอย่างทั่วถึง

๑.๖ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ระดับพื้นที่ของกรมฯ วิทยากรหมอดิน เพื่อสร้างเครือข่ายการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน

๒. ยุทธศาสตร์เร่งรัดการพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรให้มีความอุดมสมบูรณ์ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑ จัดทำเขตการใช้ที่ดิน (Zoning) ในการปลูกพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสม ทั้งในระดับตำบล กลุ่มน้ำ และภาค

๒.๒ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม โดยจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน จัดทำแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ สระน้ำในไร่นา เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ เพื่อการเกษตร เพิ่มความชุ่มชื้นแก่ดิน และใช้น้ำในการแก้ไขดินปัญหา รวมทั้งบูรณาการกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสาธิตให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์ พื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน และพัฒนาทรัพยากรดิน ให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ มุ่งพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการลดใช้สารเคมีทางการเกษตรในพื้นที่เกษตรกรรม อนุรักษ์ พื้นฟู และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รวมทั้งการปรับปรุงบำรุงดิน ให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย ตลอดจนขยายพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๔ สนับสนุนการดำเนินงานโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยสร้างทีมงานชุมชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงงาน และขยายการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างฐานการผลิตด้านที่ดินทำการเกษตรให้ปลอดภัย และใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่กลับคืนสู่ผืนดิน

๒.๕ ป้องกันและบรรเทาภัยธรรมชาติ อุทกภัย โทกภัย พื้นที่เสี่ยงภัยต่อการเกิดดินถล่ม พื้นที่ทิ้งร้าง พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก พื้นที่แล้งซ้ำซาก โดยกำหนดพื้นที่และดำเนินการให้มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งการเตือนภัยและฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติ ให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

๓. ยุทธศาสตร์สร้างความเป็นเลิศของงานวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยี มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๑ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาสร้างนวัตกรรมการพัฒนาที่ดิน นวัตกรรมเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และผลิตภาพของสินค้าเกษตร ลดต้นทุนการผลิต

๓.๒ สร้างระบบการทำงานวิชาการทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ให้เกิดการบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และนำผลงานวิจัยไปถ่ายทอดสู่เกษตรกรให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๓.๓ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ การจัดการทรัพยากรที่ดิน เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินและเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ให้ครบถ้วน ทันสมัย และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาที่ดิน

๓.๔ ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาต่อยอดทางด้านวิชาการ

๓.๕ สร้างเครือข่ายการถ่ายทอดองค์ความรู้ และส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการพัฒนาที่ดินให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการตระหนักในการรักษาทรัพยากรที่ดิน

๔. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๔.๑ พัฒนาระบบงานและสมรรถนะของข้าราชการ

๔.๒ เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม

จะเห็นว่า โครงการการจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน อยู่ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม โดยจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน เป็นการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อบูรณาการกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อสาธิตให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์ พื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน และพัฒนาทรัพยากรดิน และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เขตพัฒนาที่ดิน หมายถึง พื้นที่ลุ่มน้ำย่อยที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่ดำเนินการพัฒนา โดยการบูรณาการกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน เช่น การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำทั้งวิธีกลและวิธีพืชเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การปรับปรุงบำรุงดินที่มีปัญหา เช่น ดินเปรี้ยว ดินกรด ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้ และดินเค็ม รวมทั้ง การฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมในพื้นที่ดินขาดอินทรีย์วัตถุตามสภาพปัญหาของพื้นที่นั้น ๆ เป็นต้น เพื่อสาธิตงานพัฒนาที่ดินให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้เห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์ พื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน และพัฒนาทรัพยากรดินให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินทำการเกษตร อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและยั่งยืน ดำเนินการในพื้นที่ทำการเกษตรกระจายทุกภาคทั่วประเทศ (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๐)

ภาพที่ ๑ แนวคิดในการจัดทำเขตพัฒนาที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ที่มา: www.ddd.go.th/web_dglddd/Data/Policy.pdf

มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

๑. สถานีพัฒนาที่ดิน คัดเลือกพื้นที่ทำการเกษตรที่มีปัญหาทรัพยากรที่ดิน และเกษตรกรมีส่วนร่วม วงขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยลงบนแผนที่ภูมิประเทศ นำเสนอสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตพิจารณาให้ความเห็นชอบ และส่งให้กองแผนงาน รวบรวมจัดส่งให้สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ ระบุชื่อลุ่มน้ำย่อย ลุ่มน้ำสาขา ลุ่มน้ำหลัก บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด

๒. สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ ดำเนินการจัดทำวงขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยตามที่ สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือก ลงในแผนที่ภาพถ่ายออร์โธรีสี ๑:๔,๐๐๐ / ๑:๒๕,๐๐๐ (กรณีที่เป็นลุ่มน้ำย่อยขนาดใหญ่)พร้อมเส้นระดับความสูง

๓. สำนักสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน จัดทำแผนการใช้ที่ดินลุ่มน้ำย่อยเบื้องต้น มาตรฐาน ๑:๒๕,๐๐๐ หรือ ๑:๕๐,๐๐๐ พร้อมทั้งจัดทำแผนที่ดิน แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน แผนที่แหล่งน้ำและชลประทาน แผนที่ป่าไม้ตามกฎหมาย แผนที่เขตการใช้ที่ดินเบื้องต้น จัดส่งให้ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตเพื่อใช้ประกอบการวางแผนดำเนินการในพื้นที่ต่อไป

๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตและสถานีพัฒนาที่ดินร่วมกันดำเนินการดังนี้

๔.๑ กรณีลุ่มน้ำย่อยที่คัดเลือกดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ขนาดใหญ่ เช่น มีพื้นที่มากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป ให้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่จะดำเนินการในระยะแรกก่อน โดย สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวมขอบเขตพื้นที่ดำเนินการลงแผนที่ให้สถานีพัฒนาที่ดิน ตามที่เห็นชอบร่วมกันแล้ว

๔.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลและแผนที่พื้นฐานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ได้แก่ ถนน หมู่บ้าน ลำน้ำ แหล่งน้ำ พื้นที่ชลประทาน ลักษณะดิน การถือครองที่ดิน พื้นที่ป่าตามกฎหมาย พื้นที่การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พื้นที่นิคมสหกรณ์ หนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์ และพื้นที่ที่มีแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีบำรุงท้องที่ แผนพัฒนาเกษตรระดับตำบล แผนพัฒนาทรัพยากรที่ดินระดับตำบล เขตการใช้ที่ดิน สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

๔.๓ จัดทำข้อมูลแผนที่ชนิดต่างๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อย ครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำย่อย มาตรฐานส่วน ๑:๒๕,๐๐๐

๔.๔ วางแผนการใช้ที่ดินต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ประกอบด้วยเขตอนุรักษ์ เขตพัฒนาลุ่มน้ำย่อย และระดับไร่นา

๔.๕ จัดทำแผนที่ในพื้นที่จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จัดทำแผนที่ ชนิดต่างๆ มาตรฐานส่วน ๑:๔,๐๐๐ เช่น แผนที่ดิน แผนที่ถือครอง แผนที่การใช้ที่ดิน ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม

๔.๖ กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อย โดยใช้บังคับ จำแนกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑) กิจกรรมที่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยที่คัดเลือกเต็มพื้นที่ภายใน ๑ ปี เช่น การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การทำเกษตรอินทรีย์ เช่น การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดและสารเร่งจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ และสารปรับปรุงบำรุงดิน เป็นต้น การรณรงค์เผาฟางและตอซังพืช อบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินกับพืชเศรษฐกิจชนิดต่างๆ จัดทำศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้บริการวิเคราะห์ดิน การอบรมหมอดินอาสา

๒) กิจกรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีการดำเนินการมากกว่า ๑ ปี ต้องวางแผนเป็นระยะตามงบประมาณที่ได้รับ เช่น งานจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น จัดทำแผน ๑-๓ ปี ให้ดำเนินการสำรวจ ออกแบบ และประเมินราคาตามกระบวนการดำเนินการที่เคยทำตามขั้นตอนไว้ล่วงหน้าให้ครบถ้วน และดำเนินการตามแผนที่วางไว้

๕. สรุปและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอกรมฯ

ปัญหาทรัพยากรดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ รับผิดชอบพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม พื้นที่รวมทั้งหมด ๒๓,๘๙๓,๖๔๔ ไร่ มีสภาพพื้นที่ตั้งแต่ภูเขาสูงทางด้านทิศตะวันตกลาดลงมาทางทิศตะวันออก จนถึงชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเป็นพื้นที่ต่ำสุด ปัญหาทรัพยากรดินในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ จึงสามารถจำแนกตามลักษณะและสมบัติดิน สรุปได้ดังตารางที่ ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๑ ดินที่มีปัญหาในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

ดินที่มีปัญหา	พื้นที่(ไร่)
๑. ดินเค็ม ๑.๑ ดินเค็มชายทะเล ๑.๒ ดินเค็มในแผ่นดิน	๖๙,๕๔๘ ๒๗๔,๙๘๘
๒. ดินทราย ๒.๑ ดินทรายในพื้นที่ลุ่ม ๒.๒ ดินทรายในพื้นที่ดอนที่ไม่มีชั้นดานอินทรีย์	๘,๖๕๗ ๘๕๐,๘๒๓
๓. ดินตื้น ๓.๑ ดินตื้นในพื้นที่ดอนถึงชั้นมาร์ล ๓.๒ ดินตื้นในพื้นที่ดอนถึงชั้นลูกรังก้อนกรวดหรือเศษหิน ๓.๓ ดินตื้นในพื้นที่ดอนถึงชั้นหินพื้น ๓.๔ ดินตื้นในพื้นที่ลุ่มถึงลูกรังหรือก้อนกรวด	๒๖๑,๐๑๘ ๑,๕๕๑,๙๑๑ ๗๔๓,๔๕๒ ๑๒,๙๑๒
๔. ดินเปรี้ยวจัด ๔.๑ ดินเปรี้ยวจัดที่พบชั้นดินกรดกำมะถันในระดับตื้น ๔.๒ ดินเปรี้ยวจัดที่พบชั้นดินกรดกำมะถันในระดับลึก ๔.๓ ดินเปรี้ยวจัดที่พบชั้นดินกรดกำมะถันในระดับลึกปานกลาง	๑๙,๗๓๐ ๑๗๓,๖๔๑ ๓๙,๖๙๙
๕. ดินกรด ๕.๑ ดินกรดในพื้นที่ดอน ๕.๒ ดินกรดในพื้นที่ลุ่ม	๒,๙๙๕,๓๒๐ ๕๓๕,๐๐๒
๖. พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	๑๑,๐๙๔,๙๔๔
๗. พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๕,๒๖๑,๙๙๙
รวม	๒๓,๘๙๓,๖๔๔

ที่มา: สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน (๒๕๔๙)

ดินที่มีปัญหา หมายถึงดินซึ่งมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ค่อยเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการปลูกพืชเศรษฐกิจต่างๆ และต้องมีการจัดการดินเป็นกรณีพิเศษกว่าดินทั่วไป จึงจะสามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกและให้ผลผลิตดีเท่าที่ควร

ดินที่มีปัญหาส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอันเนื่องมาจากปัจจัยให้กำเนิดดิน ประกอบด้วย วัตถุดิบ กำเนิดดิน สภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ พืชพรรณที่ขึ้นปกคลุม และระยะเวลาการเกิดดิน ดินที่มีปัญหาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาตินี้อาจขยายพื้นที่และมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์รุนแรงเพิ่มขึ้น หากสภาพธรรมชาติถูกทำให้เปลี่ยนแปลงหรือเสียสมดุลโดยการกระทำของมนุษย์ เช่น การแพร่กระจายของดินเค็มอันเนื่องมาจากการทำลายป่าไม้ การพัฒนาแหล่งน้ำในบริเวณที่มีเกลือสูงทำให้ระดับน้ำใต้ดินที่เค็มสูงขึ้นสูผิวดินพาเอาเกลือที่ละลายน้ำได้ขึ้นมา หรือการใช้ที่ดินในที่ลาดชันโดยไม่นำมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำมาใช้ก็

ก่อให้เกิดการชะล้างพังทลายรุนแรง เกิดเป็นร่องน้ำขนาดใหญ่จนไม่สามารถใช้ในการเพาะปลูกได้ เป็นต้น ดินที่มีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรม ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ จำแนกได้ ๕ ชนิด ดังนี้

๑. ดินเค็ม

ดินเค็ม หมายถึง ดินที่มีปริมาณเกลือที่ละลายน้ำได้อยู่สูงมากพอที่จะเป็นอันตรายต่อพืชเศรษฐกิจที่จะนำไปปลูก เมื่อนำไปวัดค่าการนำไฟฟ้าของสารละลายดิน (Electrical conductivity of the saturation extract, EC_e) ที่ ๒๕ องศาเซลเซียส จะมีค่ามากกว่า ๒ เดซิซีเมนต่อเมตร (ds/m) หรือมิลลิโมต่อเซนติเมตร (mmhos/cm, $EC_e \times 10^3$) ซึ่งจะมีผลต่อพืชเศรษฐกิจทั่วไปทำให้มีผลผลิตลดลง ความเค็มของดินทำให้เกิดความไม่สมดุลของธาตุอาหารและขาดน้ำ ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช ถ้าดินมีเกลือปนอยู่สูงจะทำให้พืชเกิดการเหี่ยวเฉาถาวร ใบไหม้และตายในที่สุด

แนวทางการแก้ไขปัญหาดินเค็ม การป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่กระจายดินเค็มเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากสาเหตุการเกิด ดำเนินการได้โดยวิธีการทางวิศวกรรม วิธีทางชีววิทยา และวิธีผสมผสานระหว่างทั้งสองวิธี ดังนี้

วิธีทางวิศวกรรม จะต้องมีการออกแบบพิจารณาเพื่อลดหรือตัดกระแสการไหลของน้ำใต้ดินให้อยู่ในสมดุลของธรรมชาติมากที่สุด ไม่ให้เพิ่มระดับน้ำใต้ดินเค็มในที่ลุ่ม

วิธีทางชีววิทยา โดยใช้วิธีการทางพืชเช่นการปลูกป่าเพื่อป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม มีการกำหนดพื้นที่รับน้ำที่จะปลูกป่า ปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วมีรากลึก ใช้น้ำมากบนพื้นที่รับน้ำที่กำหนด เพื่อทำให้เกิดสมดุลการใช้น้ำและน้ำใต้ดินในพื้นที่สามารถแก้ไขลดความเค็มของดินในที่ลุ่มที่เป็นพื้นที่รับน้ำได้

วิธีผสมผสาน การแก้ไขลดระดับความเค็มดินลงให้สามารถปลูกพืชได้ โดยการใช้น้ำชะล้างเกลือจากดินและการปรับปรุงดิน ดินที่มีเกลืออยู่สามารถกำจัดออกไปได้โดยการชะล้างโดยน้ำ การใช้น้ำสำหรับล้างดินมีทั้งแบบต่อเนื่องและแบบชั่งน้ำเป็นช่วงเวลา แบบต่อเนื่องใช้เวลาในการแก้ไขดินเค็มได้รวดเร็วกว่าแต่ต้องใช้ปริมาณน้ำมาก ส่วนแบบชั่งน้ำใช้เวลาในการแก้ไขดินเค็มช้ากว่า แต่ประหยัดน้ำ

การใช้พื้นที่ดินเค็มให้เกิดประโยชน์ตามสภาพที่เป็นอยู่ ไม่ปล่อยให้พื้นดินว่างเปล่า โดยการคลุมดินหรือมีการเพิ่มผลผลิตพืชโดยเปลี่ยนพืชเป็นพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสม เช่นพืชทนเค็ม พืชชอบเกลือ

๒. ดินทราย

ดินทรายเป็นกลุ่มชุดดินที่ไม่อุ้มน้ำ ง่ายต่อการกัดกร่อน ความสามารถในการจับหรือแลกเปลี่ยนประจุธาตุอาหารต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก ขาดสารปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งจะต้องมีการจัดการเป็นกรณีพิเศษกว่าดินทั่วไป จึงจะสามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้

๒.๑ ดินทรายในพื้นที่ดอน

พบตาม บริเวณหาดทราย สันทรายชายทะเล หรือบริเวณพื้นที่ลาดถึงที่ลาดเชิงเขา เนื่อดินเป็นทรายตลอดมีการระบายน้ำดีมากจนถึงตื้นเกินไป ดินไม่อุ้มน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่ายเนื่องจากอนุภาคดินมีการเกาะตัวกันน้อยมาก ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง สับปะรด

๒.๒ ดินทรายในที่ลุ่ม

พบตาม ที่ลุ่มระหว่างสันหาด หรือเนินทรายชายฝั่งทะเล หรือบริเวณที่ราบที่อยู่ใกล้ภูเขา หินทราย ดินมีการระบายน้ำเร็วหรือค่อนข้างเร็ว ทำให้ดินแฉะหรือมีน้ำขังเป็นระยะเวลานานๆ ได้ หลังจากที่มีฝนตกหนัก บางแห่งใช้ทำนา บางแห่งใช้ปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย และปอ บางแห่งเป็นที่ทิ้งร้าง หรือเป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ปัญหาของดินทรายแบ่งออกเป็น ๓ ปัญหาหลัก ดังนี้

๑. ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินเป็นปัญหาที่รุนแรงในพื้นที่ดินดอน พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาด ถึงลอนชัน และรุนแรงมากในบริเวณพื้นที่ภูเขา การชะล้างพังทลายของดินเกิดขึ้นรุนแรงในพื้นที่ที่มีความลาดชันตั้งแต่ ๕ เปอร์เซ็นต์ ขึ้นไป ที่ใช้ในการปลูกพืชโดยไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดิน และน้ำที่เหมาะสมเนื่องจากอนุภาคของดินเกาะกันอย่างหลวมๆ การชะล้างพังทลายของดินทำให้เกิดปัญหาติดตามมาหลายชนิด เช่น เกิดสภาพเสื่อมโทรมมีผลกระทบทำให้แม่น้ำลำธาร เขื่อน อ่างเก็บน้ำชลประทานตื้นเขิน ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้งและน้ำท่วมซ้ำซาก

๒ ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ดินทรายจัด จะมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ธาตุโพแทสเซียมและฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืชอยู่ในเกณฑ์ต่ำถึงต่ำมาก ความสามารถในการแลกเปลี่ยนธาตุอาหารต่ำมาก เป็นเหตุให้พืชตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีต่ำ และเป็นผลให้ผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ลดลงด้วย

๓. ปัญหาคุณสมบัติทางกายภาพของดินไม่ดี ได้แก่ ดินแน่นทึบ โดยเฉพาะดินนาที่มีเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายละเอียด มีอินทรีย์วัตถุเป็นองค์ประกอบต่ำ จะมีผลทำให้ดินอัดตัวแน่นทึบ ยากแก่การซอนไชของรากพืช

แนวทางการแก้ไขปัญหาดินทราย สำหรับดินทรายที่มีชั้นกรวดอยู่ในระดับตื้นจากผิวดิน หรือดินดานอัดแน่น ควรทำลายชั้นดินโดยการไถระดับลึกด้วยเครื่องมือพิเศษ หรือปลูกพืชรากลึก เช่น หญ้าแฝก เพื่อช่วยให้ดินชั้นล่างแตกเพื่อสะดวกในการระบายน้ำ

๓. ดินตื้น

ดินตื้น ในที่นี้หมายถึง ดินที่พบชั้นลูกรัง ชั้นกรวด ชั้นเศษหิน หรือชั้นหินพื้น ในระดับตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการซอนไชของรากพืช การไถพรวน ตลอดจนการดูดซับน้ำและแร่ธาตุอาหารพืช เมื่อฝนทิ้งช่วงดินจะแห้งเร็ว พืชที่ปลูกมักไม่ค่อยเจริญเติบโตและให้ผลผลิตต่ำ แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๓.๑ ดินตื้นที่มีการระบายน้ำเลว พบในบริเวณที่ราบต่ำที่มีน้ำขังในช่วงฤดูฝน แสดงว่าดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลว ขุดลงไปจากผิวดินที่ระดับความลึก ๒๕-๕๐ เซนติเมตร มีกรวดหรือลูกรังปนอยู่ในเนื้อดินมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ โดยปริมาตร ถ้าขุดลึกลงมาถัดไปจะเป็นชั้นดินที่มีศิลาแลงอ่อนปนทับอยู่บนชั้นหินผุ

๓.๒ ดินตื้นปนลูกรังหรือกรวดที่มีการระบายน้ำดี พบตามพื้นที่ลอนลาดหรือเนินเขา ตั้งแต่บริเวณผิวดินลงไปมีลูกรังหรือหินกรวดมนปะปนอยู่ในดินมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร และดินประเภทนี้บางแห่งก็มีก้อนลูกรังหรือศิลาแลงโผล่กระจายกระจายทั่วไปที่บริเวณผิวดิน

๓.๓ ดินตื้นปนหินมีการระบายน้ำดี พบตามพื้นที่ลอนลาดหรือบริเวณเนินภูเขา ดินประเภทนี้เมื่อขุดลงไปที่ความลึกประมาณ ๓๐- ๕๐ เซนติเมตร จะพบเศษหินแตกชิ้นน้อยใหญ่ปะปนอยู่ในเนื้อดินมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร บางแห่งพบหินผุหรือหินแข็งปะปนอยู่กับเศษหิน บางแห่งมีก้อนหินและหินโผล่กระจายกระจายทั่วไปตามหน้าดิน

๓.๔ ดินตื้นปนปูนมาร์ล พบตามพื้นที่ลาดถึงพื้นที่ลอนลาด หรือบริเวณที่ลาดเชิงเขา เมื่อขุดลงไปในระดับความลึกที่ ๒๐-๕๐ เซนติเมตร จะพบสารประกอบจำพวกแคลเซียมหรือแมกนีเซียมคาร์บอเนตปนอยู่ ทำให้ดินประเภทนี้จัดว่าเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง แต่มีข้อเสียคือมีปฏิกิริยาเป็นด่าง เป็นข้อจำกัดต่อพืชบางชนิดที่ไวต่อความเป็นด่าง เช่น สับปะรด

ปัญหาของดินตื้น

ดินตื้นนั้นเป็นดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก เพราะมีปริมาณชั้นส่วนหยาบปนอยู่ในดินมาก ทำให้มีเนื้อดินน้อย มีธาตุอาหารน้อย ไม่อุ้มน้ำ ชั้นล่างของดินชนิดนี้จะแน่นที่บรากพืชชอบไชไปได้ยาก พืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้อย่างปกติ

แนวทางการแก้ไขปัญหาดินตื้น

การจัดการดินในพื้นที่เหล่านี้จะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง ควรเลือกทำการเกษตรในพื้นที่ที่มีหน้าดินหนามากกว่า ๒๕ เซนติเมตร และไม่มีก้อนกรวดหรือลูกรังกระจายอยู่ที่ผิวดินมาก ปรับปรุงดินด้วยการไถกลบพืชปุ๋ยสด ร่วมกับการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา ๒-๓ ตันต่อไร่ หรือชุดหลุมปลูกไม้ผลขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ เซนติเมตร หรือถึงชั้นหินพื้น และปรับปรุงหลุมปลูกด้วยหน้าดินที่ไม่มีก้อนกรวดหรือลูกรังร่วมกับปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ใช้ปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำและผลิตภัณฑ์สารเร่ง พด.๓ และพด.๗ หรือพัฒนาเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

๔. ดินเปรี้ยวจัด

ดินเปรี้ยวจัด (Acid sulfate soils) หมายถึง ดินที่มีความเป็นกรดจัดมากเนื่องจากมีสารประกอบพวกเหล็กหรืออะลูมิเนียมซัลเฟตและกรดกำมะถันสะสมอยู่มาก หรือมีสารประกอบพวกเหล็กซัลไฟด์สูงซึ่งเมื่อแห้งดินจะมีสภาพเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างน้อยกว่า ๔.๕ มีอะลูมิเนียมละลายออกมามากจนเป็นพิษต่อพืชที่ปลูกและจุลินทรีย์ในดิน นอกจากนั้นยังทำให้ธาตุอาหารพืชบางอย่างเช่น ฟอสฟอรัสที่มีอยู่แล้วในดินหรือใส่ไปกับปุ๋ยจะถูกตรึงไว้จนพืชดูดเอาไปใช้ไม่ได้ พบในพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางที่เคยมีน้ำทะเลหรือน้ำกร่อยท่วมถึง

พื้นที่ที่มีน้ำทะเลท่วมถึงเป็นเวลานาน การตกตะกอนของโคลนทะเลในสภาพน้ำแช่ซึ่งที่มีซัลเฟตและอินทรีย์วัตถุอยู่สูง จะมีการสะสมตัวของสารประกอบซัลไฟด์ ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นพวกไพไรต์ (Pyrites, FeS_2) ต่อมาเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลลดลงหรือพื้นดินยกตัวสูงขึ้น หรือมีการระบายน้ำออกทำให้ดินแห้งขึ้น ซัลไฟด์ได้สัมผัสกับอากาศและทำปฏิกิริยากับออกซิเจนเกิดเป็นเหล็กออกไซด์และกรดกำมะถัน ดินมีสภาพเป็นกรดมากขึ้นเรื่อยๆ ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ลดต่ำลงถึง ๓.๕-๒.๐ ที่ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ต่ำกว่า ๓ เหล็กจะจับกับซัลเฟตก่อตัวเป็นจาโรไซต์ (Jarosite : $\text{KFe}_3(\text{SO}_4)_2(\text{OH})_6$, $\text{NaFe}_3(\text{SO}_4)_2(\text{OH})_6$) ลักษณะเป็นจุดเล็กๆ สีเหลืองอ่อนคล้ายสีฟางข้าวกระจายทั่วไปในเนื้อดิน สารจาโรไซต์บางครั้งมีอะลูมิเนียมซัลเฟต $\text{KAl}_3(\text{SO}_4)_2(\text{OH})_6$ ปนอยู่ด้วย จุดประสีเหลืองคล้ายฟางข้าวของจาโรไซต์ถือว่าเป็นลักษณะสำคัญของดินเปรี้ยวจัด ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ พบดินเปรี้ยวจัด ๓ ประเภทคือ

๔.๑ ดินเปรี้ยวจัดที่พบชั้นดินกรดกำมะถันในระดับตื้น

เป็นดินเปรี้ยวจัดที่พบจุดประสีเหลืองของสารจาโรไซต์มาก เห็นได้ชัดเจนภายในความลึก ๕๐ เซนติเมตร ส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งมีการยกร่องปลูกพืชผัก ส้มเขียวหวานและสนประดิพัทธ์ หากไม่มีการใช้ปูนเพื่อแก้ความเป็นกรดของดิน จะปลูกพืชไม่ค่อยได้ผล

๔.๒ ดินเปรี้ยวจัดที่พบชั้นดินกรดกำมะถันในระดับลึกปานกลาง

เป็นดินเปรี้ยวจัดที่พบจุดประสีเหลืองของสารจาโรไซต์มากที่ระดับความลึก ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร พบในพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางที่เคยมีน้ำทะเลท่วมถึง ดินมีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๐-๔.๕ ตลอดความลึก ๑๐๐ เซนติเมตร พื้นที่นี้ใช้ทำนา บางแห่งยกร่องปลูกพืชผัก ส้มเขียวหวานและสนประดิพัทธ์ หากไม่มีการใช้ปูนและปุ๋ยอย่างเหมาะสม จะได้ผลผลิตต่ำ

๔.๓ ดินเปรี้ยวจัดที่พบชั้นดินกรดกำมะถันในระดับลึก

เป็นดินเหนียวการระบายน้ำเลวที่มีความเปรี้ยวแฉะ ลักษณะดินมีชั้นเลนที่มีสารซัลไฟด์สะสมสูงภายในความลึกมากกว่า ๑๐๐ เซนติเมตร ซึ่งจะเปลี่ยนเป็นสารจาโรไซต์และมีสภาพเป็นกรดมากขึ้นเมื่อถูกทำให้แห้ง ในสภาพที่มีน้ำแช่ขังดินมีปฏิกิริยาเป็นกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๖.๕-๗.๐ แต่ถ้ามีการระบายน้ำออกไปหรือดินแห้งเป็นเวลานาน ดินจะมีปฏิกิริยาเป็นกรดจัดมาก ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๔.๐ หรือน้อยกว่า ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวมีอินทรีย์วัตถุปน มีจุดประสีเหลืองปะปนเล็กน้อยในดินล่าง ที่ความลึกกว่า ๘๐ เซนติเมตรลงไปเป็นดินเลนสีเทาปนเขียวที่มีสารกำมะถันมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง น้อยกว่า ๔.๕ พื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นป่าเสม็ด บางแห่งใช้ทำนาแต่ได้ผลผลิตต่ำ

แนวทางการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว

๑. วิธีการควบคุมระดับน้ำใต้ดิน

ป้องกันการเกิดกรดกำมะถันโดยการควบคุมน้ำใต้ดินให้อยู่เหนือชั้นดินเลน ที่มีสารประกอบไพไรท์อยู่ เพื่อป้องกันไม่ให้สารประกอบไพไรท์ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศหรือถูกออกซิไดซ์โดยมีชั้นตอนดังนี้

- วางระบบการระบายน้ำทั่วทั้งพื้นที่
- ระบายน้ำเฉพาะส่วนบนออกเพื่อชะล้างกรด
- รักษาระดับน้ำในคูระบายน้ำให้อยู่ในระดับไม่ต่ำกว่า ๑ เมตรจากผิวดินตลอดทั้งปี

๒. วิธีการ " แกล้งดิน " ตามพระราชดำริ

วิธีการปรับปรุงดินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ"แกล้งดิน"สามารถเลือกใช้ได้ ๓ วิธีการตามแต่สภาพของดินและความเหมาะสม คือ

๑) การใช้น้ำชะล้างความเป็นกรด เป็นการใช้น้ำชะล้างดินเพื่อล้างกรดทำให้ค่าความเป็นกรดเป็นด่างเพิ่มขึ้นโดยวิธีการปล่อยน้ำให้ท่วมขังแปลง แล้วระบายออกประมาณ ๒-๓ ครั้ง โดยทั้งช่วงการระบายน้ำประมาณ ๑-๒ สัปดาห์ ต่อครั้ง ดินจะเปรี้ยวจัดในช่วงดินแห้งหรือฤดูแล้ง ดังนั้นการชะล้างควรเริ่มในฤดูฝนเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำในชลประทาน การใช้น้ำชะล้างความเป็นกรดต้องกระทำต่อเนื่องและต้องหวังผลในระยะยาว มิใช่กระทำเพียง ๑-๒ ครั้งเท่านั้น วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดแต่จำเป็นต้องมีน้ำมากพอที่จะใช้ชะล้าง ดินควบคู่ไปกับการควบคุมระดับน้ำใต้ดินให้อยู่เหนือดินเลนที่มีไพไรท์มาก เมื่อล้างดินเปรี้ยวให้คลายลงแล้วดินจะมีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง เพิ่มขึ้นอีกทั้งสารละลายเหล็กและอะลูมิเนียมที่เป็นพิษเจือจางลงจนทำให้พืชสามารถเจริญเติบโตได้ดี

๒) การแก้ไขดินเปรี้ยวด้วยการใช้ปูนผสมคลุกเคล้ากับหน้าดิน ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้ คือ ใช้วัสดุปูนที่หาได้ง่ายในท้องที่ เช่น ใช้ปูนมาร์ล (Marl) สำหรับภาคกลางหรือปูนฝุ่น (Lime dust) สำหรับภาคใต้ หว่านให้ทั่ว ๑-๔ ตันต่อไร่ แล้วไถแปรหรือพลิกกลบดิน ปริมาณของปูนที่ใช้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความเป็นกรดของดิน

๓) การใช้ปูนควบคู่ไปกับการใช้น้ำชะล้างและควบคุมระดับน้ำใต้ดิน เป็นวิธีการที่สมบูรณ์ที่สุดและใช้ได้ผลมากในพื้นที่ซึ่งเป็นดินกรดจัดรุนแรง และถูกปล่อยทิ้งให้กร้างว่างเปล่าเป็นเวลานาน

๕. ดินกรด

หมายถึง ดินที่มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินต่ำกว่า ๗.๐ ดินกรดที่เป็นปัญหาทางด้านการเกษตร คือ ดินกรดที่มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินต่ำกว่า ๕.๕ ความเป็นกรดของดินแต่ละช่วงจะ

มีผลต่อการปลดปล่อยธาตุอาหารพืชในดิน ดินกรดที่มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินต่ำกว่า ๕.๕ เป็นข้อจำกัดประเภทหนึ่งในด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร การเกิดดินกรดมีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ เกิดตามธรรมชาติจากวัตถุดิบกำเนิดดินที่เป็นกรด เกิดการชะละลายธาตุที่เป็นต่างออกไปจากดินโดยน้ำฝนหรือน้ำชลประทาน พืชดูดเอาธาตุที่เป็นต่างออกไปแล้วปลดปล่อยกรดลงไปแทนที่ หรืออาจเกิดจากการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีต่างๆ ที่มีสารกำมะถันเป็นองค์ประกอบ รวมทั้งดินกรดที่เกิดจากฝนกรดบริเวณใกล้โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

ดินกรดส่วนใหญ่มักพบในดินเนื้อหยาบ ดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียด ทั้งในที่ลุ่มและในที่ดอน พื้นที่ที่มีการชะล้างหน้าดินสูง มีการใช้ปุ๋ยเคมีต่อเนื่องกันเป็นเวลานานและขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งอาจพบอาการผิดปกติของพืชร่วมด้วย

แนวทางแก้ไขปัญหาดินกรด

๑. การใช้วัสดุปูนทางการเกษตร วัสดุปูนที่นิยมใช้ โดยทั่วไปใช้ปูนโดโลไมท์ อัตรา ๓๐๐ - ๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

๒. การใส่อินทรีย์วัตถุ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ช่วยเพิ่มการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารจากการถูกชะล้าง และอินทรีย์วัตถุยังช่วยลดความเป็นพิษของเหล็กและอะลูมิเนียมในดินด้วย

๓. การเพิ่มธาตุอาหาร การใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยเคมี ทั้งปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ตามชนิดและปริมาณที่เหมาะสมกับพืชที่ปลูก

๔. การคลุมดิน ใช้วัสดุคลุมดิน เศษพืช หรือปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน เป็นการรักษาหน้าดิน ป้องกันการชะละลายหน้าดิน รักษาความชื้นในดิน และเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

๕. การเลือกชนิดพืชและพันธุ์พืชที่ชอบดินกรดมาปลูก ดินกรดที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วสามารถปลูกพืชได้เกือบทุกชนิด แต่ต้องมีการจัดการน้ำและธาตุอาหารพืชให้เหมาะสม เกษตรกรควรรู้ช่วงเป็นกรดเป็นด่างของดินที่เหมาะสมสำหรับพืชแต่ละชนิด พืชหลายชนิดสามารถทนทานและเจริญเติบโตได้ดีในดินกรด เช่น ข้าว แตงโม ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย มันสำปะหลัง ถั่ว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ กล้วย มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ ยาสูบ และสับปะรด เป็นต้น

๖. การเลือกใช้ระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม เลือกระบบการปลูกพืชที่มีระบบรากลึกสลับกับรากตื้นเพื่อเป็นการนำเอาธาตุอาหารที่ถูกชะละลายลงในดินล่างมาใช้ ปลูกพืชหมุนเวียนชนิดต่างๆ สลับกับพืชตระกูลถั่ว และการปลูกหญ้าแฝกล้อมรอบไม้ผล เพื่อดักเก็บตะกอนและรักษาความชื้นในดินบริเวณรอบๆ ต้นไม้

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ปัจจุบันการประเมินโครงการมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนางาน และการปฏิบัติภารกิจของทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากเป็นกลไกที่นักบริหาร นักวิชาการและนักปฏิบัติและบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ แทบทุกสาขาวิชาจะต้องรู้จักนำไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจรวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาโครงการต่างๆ ที่ตนรับผิดชอบให้ดำเนินไปโดยราบรื่น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน ประกอบกับการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการทำงานที่ของหน่วยงานตนให้สูงขึ้น โดยนำหลักการและเทคนิควิธีที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดีมาประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายภายใต้ของการปฏิรูประบบราชการและการประกันคุณภาพองค์กร จึงทำให้การประเมินโครงการทวีความสำคัญขึ้น โดยการประเมินโครงการสามารถช่วยให้การบริหารจัดการงาน/โครงการทุกประเภทประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

“การประเมินหรือการประเมินผล” มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Evaluation” หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีความหมายเกี่ยวเนื่องกับคำอื่น ๆ อีกหลายคำ เช่น การวิจัย (Research) การวัดผล (Measurement) การตรวจสอบรายงานผล (Appraisal) การควบคุมดูแล (Monitoring) การประมาณการ (Assessment) และการพิจารณาตัดสิน (Judgment) เป็นต้น คำดังกล่าวอาจสรุปเป็นความหมายหรือคำจำกัดความรวมกันได้ว่า การประมาณค่าหรือการประมาณผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโดยอาศัยข้อมูลที่ได้ เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสอบถาม ทดสอบ สังเกตและวิธีการอื่น แล้วทำการวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจว่าการดำเนินงานนั้นมีคุณค่าหรือบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานนั้นมากน้อยเพียงใด (ประชุม, ๒๕๓๙)

การประเมินผลโครงการ (Project evaluation) เป็นคำที่มาจาก การประเมินผล (Evaluation) กับ คำว่าโครงการ (Project) หมายความว่า เป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์บางประการ โดยที่ผู้จัดทำโครงการมุ่งหวังว่าเมื่อทำกิจกรรมนั้นตามหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้แล้ว จะบรรลุวัตถุประสงค์บางประการ หรือหลายประการที่ตั้งไว้ หากมีกฎเกณฑ์ ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ดำเนินการแตกต่างกันก็อาจได้ผลลัพธ์ออกมาไม่เหมือนกัน (สุชาติ, ๒๕๔๑)

สมคิด (๒๕๔๒) เสนอไว้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยในการบริหาร ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือ แผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด

มยุรี (๒๕๕๑) ได้มีแนวคิดที่พิจารณาได้จากความหมายของการประเมินดังนี้

๑. การประเมินหมายถึงการวัด ในช่วง ค.ศ. ๑๙๐๐ - ๑๙๓๐ นักประเมินผลทางด้านการศึกษานิยามการประเมินผลว่าเป็นการวัดผล ทำให้การประเมินผลเน้นความเป็นปรนัย/ความถูกต้องที่เป็นอยู่จริง ความเที่ยงตรงของการวัด มาตรฐานของเครื่องมือที่ใช้วัด การค้นหาเกณฑ์มาตรฐานเพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานโครงการสำหรับการตัดสินใจและการวินิจฉัยคุณค่า

๒. การประเมินเป็นการวิจัย กล่าวคือการประเมินเป็นการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคม เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อนำผลการวิจัยมาตัดสินและพัฒนาโครงการด้านการวางแผนและติดตามให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการนำโครงการไปปฏิบัติ มีการประเมิน มีการออกแบบวิจัย สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงตรรกวิทยาอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งตอบคำถามว่าโครงการนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ และมีความสำเร็จระดับใด (แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ) ผลการศึกษาจะนำไปใช้ในการตัดสินใจและเป็นทางเลือกในการปฏิบัติ

๓. การประเมินเป็นการตรวจสอบและการติดตามผลงานที่ได้ประเมินแล้ว กล่าวอีกในหนึ่งก็คือ โครงการใดที่ได้ผ่านการประเมินแล้ว ก็จะมีการประเมินอีกครั้ง เพื่อดูว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ โดยมีกระบวนการและเทคนิควิธีสำหรับอ้างอิงผลการประเมินอย่างมีระบบ

ได้มีนักการศึกษา และนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงประโยชน์ และความสำคัญ ของการประเมินโครงการ ไว้ดังนี้

การประเมิน มีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารงาน เนื่องจากให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านต่างๆ ดังที่ ศิริชัย (๒๕๓๗) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินในด้านต่าง ๆ เช่น

ด้านบริหาร (Administrative) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม กำกับ การดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ด้านจิตวิทยา(Psychological) การประเมินสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ สำหรับการกระตุ้นให้เร้าความสนใจ และสร้างความตื่นตัวในการปฏิบัติงาน

ด้านรัฐศาสตร์(Political) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ (Accountability) ตลอดจนสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างแรงสนับสนุน

ถวัลย์ และ เชาวฤทธิ์ (๒๕๔๗) สรุปว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญ ๗ ประการ ดังนี้

๑. สร้างสรรค์แผน/โครงการที่มีคุณภาพ แผน/โครงการต่างๆ มีจำนวนมากหากนำมาปฏิบัติทุก แผน/โครงการ คงจำกันไม่ไหว ไม่ทันเวลา จึงต้องมีการกลั่นกรองแผน/โครงการที่มีอยู่เพื่อทำการประเมินจะมีความสำคัญมาก ที่จะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ตัดสินใจในความเป็นไปได้ของ แผน/โครงการ ทำให้ได้แผน/โครงการที่มีคุณภาพ เมื่อดำเนินการแล้วเกิดประโยชน์คุ้มค่า

๒. ป้องกัน แก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ดี เมื่อเริ่มต้นแผน/โครงการ หากมีการประเมินสภาพปัญหาที่อาจเป็นข้อจำกัดของการทำงานจะทำให้คาดการณ์ได้ว่าปัญหาอุปสรรคใดอาจเกิดขึ้นได้ ทำให้สามารถหาแนวทางที่จะป้องกันไม่ให้อุปปัญหานั้นเกิดขึ้น และในระหว่างที่ปฏิบัติงานตามแผน หากมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ทราบผลสำเร็จและความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอน ทำให้ทราบว่า มีอะไร สิ่งใดเกิดขึ้น เกิดขึ้นเพราะเหตุใด ผู้รับผิดชอบสามารถนำสิ่งที่ได้เป็นผลสำเร็จเป็นสิ่งที่ดีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานต่อไป และสิ่งใดที่เป็นปัญหาหรือสิ่งใดไม่มี ผู้รับผิดชอบก็สามารถที่จะขจัดหรือหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้แผน/โครงการดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่นและเกิดผลดี

๓. บริหารงานอย่างมีคุณภาพ การประเมินทำให้ผู้บริหารทราบข้อมูลต่าง ๆ ของการทำงานกับข้อมูลที่เป็นผลสำเร็จและความล้มเหลว ข้อมูลที่เป็นส่วนเสริมงานและส่วนผลักดันให้งานตกต่ำ ทำให้ผู้บริหารสามารถพิจารณาใคร่ครวญตัดสินใจสั่งการในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน

๔. ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างประหยัด กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพมุ่งหวังที่จะใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า มีผลงานที่ออกมาได้ผลมากกว่าทรัพยากรที่ลงทุนไปการประเมินช่วยให้ทราบว่า แผน/โครงการนั้น ใช้ทรัพยากรไปมากน้อยเท่าไร และผลงานที่ออกมามีปริมาณคุณค่ามากน้อยเพียงไร คุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ และสมควรที่จะทำต่อไปหรือไม่

๕. ทำให้ทราบผลการปฏิบัติงาน งานทุกชนิดเมื่อได้ไปแล้วผู้ปฏิบัติทุกคนย่อมต้องการที่จะทราบผลการงานนั้นต้องการทราบความก้าวหน้าว่างานที่ได้ทำไปแล้วมีสิ่งใดที่เพิ่มขึ้นมา ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และเมื่อสิ้นสุดการทำงานแล้วผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นอย่างไร มีผลดี สัมฤทธิ์ผล มีปริมาณมากพอกับสิ่งที่ป้อนเข้าไปหรือไม่ การประเมินจะช่วยให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้ดีกว่าเดิม

๖. ก่อให้เกิดการพัฒนา การพัฒนาถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่องค์กร บุคคล และสังคม แผน/โครงการเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ นั้นมุ่งที่จะให้เกิดการพัฒนาต่อองค์กร ต่อบุคคล และสังคมทั้งนั้น การประเมินแผน/โครงการจะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์พิจารณาแนวทางการพัฒนาที่ดี และเมื่อทำแผน/โครงการแล้วมีสิ่งใดที่ต้องได้รับการพัฒนาที่ดีที่สุด ซึ่งก็ต้องอาศัยการประเมินที่มีคุณภาพ

๗. ผลการรายงานน่าเชื่อถือ การรายงานการประเมินแผน/โครงการ เป็นภาระหน้าที่อย่างหนึ่งของผู้รับผิดชอบงานที่ต้องทำ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบหน่วยเหนือทราบ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนต่อไป

รายงานที่น่าเชื่อถือ มีเหตุผล จึงจะสามารถชี้แจง จูงใจให้แผน/โครงการกระทำต่อไปได้รับการสนับสนุน การที่จะทำให้รายงานแผน/โครงการถูกต้องน่าเชื่อถือได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการประเมินเข้ามาช่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์ตัดสินคุณค่าของงาน ที่กระทำลงไปว่าดีหรือไม่อย่างไร อันจะทำให้ผู้รับผิดชอบระดับสูงพิจารณาตัดสินใจสนับสนุนแผน/โครงการนั้นต่อไป

สมคิด (๒๕๕๐) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินโครงการ ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้

๑. ช่วย ให้ข้อมูล และสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

๒. ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน

๓. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ

๔. ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ และวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินงานโครงการต่อไป

๕. ช่วยให้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร คำนวณค่ากับการลงทุนหรือไม่

๖. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เยาวดี (๒๕๕๑) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินโครงการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

๑. เป็นเครื่องมือของการรับรองคุณภาพในการบริการ ถึงแม้จะไม่สามารถประกันผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงสุดของโครงการได้

๒. ช่วยให้ผู้สนับสนุนด้านเงินลงทุนได้รับทราบปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์จากสภาพการณ์ที่เป็นจริง

๓. ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. ช่วยชี้ให้เห็นความสำคัญของแต่ละโครงการตามลำดับก่อนหลัง โดยสามารถจะทราบได้ว่าโครงการใดมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน

๕. ช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับบริการ ข้อมูลประเภทนี้ทำให้ทราบถึงข้อจำกัด และปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการ

๖. ช่วยให้ทราบถึงผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไป

จากการศึกษาถึงประโยชน์และความสำคัญของการประเมินโครงการพอสรุปได้ว่า การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของโครงการ ช่วยในการควบคุมคุณภาพของงาน ดูว่าการปฏิบัติงานตามโครงการนั้นจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับบริการเป็นแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ผลของการประเมินโครงการเป็นข้อมูลบ่งบอกถึงประสิทธิภาพ การทำงานซึ่งสำคัญในการวางแผน หรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหารต่อไป

รูปแบบของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ เป็นการดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยเลือกรูปแบบการประเมินแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบเพื่อจะได้ประเมินได้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน การเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมทำให้การประเมินโครงการเป็นไปอย่างเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งใน

การประเมิน ดังนั้น รูปแบบการประเมินโครงการ (Model of program evaluation) หมายถึง กรอบความคิด คำโครงหรือร่างในการประเมินโครงการ ซึ่งแสดงให้เห็นภาพรวมทั้งหมดเกี่ยวกับโครงการ

สมคิด (๒๕๔๔) แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดหมาย (Objective based model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังที่เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยการตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดหมายหมายเป็นหลัก โดยดูว่าเกิดจากการปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่

๑.๑ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph W.Tyler,1943 อ้างอิงจาก สมหวัง, ๒๕๓๗) มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการเปรียบเทียบผลอันได้แก่ การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับจุดหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จุดมุ่งหมายของการประเมิน ตามแนวคิดของไทเลอร์ มีจุดหมาย ๒ ประการ คือ เพื่อตรวจสอบว่าจุดหมายของโครงการซึ่งได้กำหนดไว้ในรูปของจุดหมายเชิงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้บรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด และเพื่อการหาข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินโครงการ

๑.๒ รูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach,1973 อ้างอิงจากเยาวดี, ๒๕๕๑) มีลักษณะสำคัญคือเป็นรูปการประเมินที่เป็นการเก็บรวบรวมสารสนเทศ และใช้สารสนเทศนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

๑.๓ รูปแบบการประเมินของเคริกแพตทริก (Kirkpatrick,1987 อ้างอิงจากเยาวดี, ๒๕๕๑) เป็นรูปแบบการประเมิน ซึ่งมีลักษณะการประเมินที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โดยเป็นรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้กับการประเมินการฝึกอบรมโดยเฉพาะ และมุ่งเน้นผลการประเมินในทางลึกมากกว่าทางกว้าง

๒. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental evaluation model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าโครงการนั้น ได้แก่

๒.๑ รูปแบบการประเมินของ สเตค (Stake,1967 อ้างอิงจาก สมหวัง, ๒๕๓๗) เป็นรูปแบบการประเมินที่ต้องอาศัยการบรรยายและตีความข้อมูลข่าวสาร อย่างเป็นระบบ จากการสังเกตกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องและค้นหาคุณค่าจากความเห็นที่แตกต่างกันของบุคคลต่างๆ เน้นกระบวนการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่เกี่ยวกับโครงการ ด้วยการกำหนดประเด็นองค์ประกอบที่สำคัญ และอธิบายจุดเด่นจุดด้อยหรือจุดบกพร่องที่สัมพันธ์กับประเด็นเหล่านั้น

๒.๒ รูปแบบการประเมินของ สคริฟเวน (Scriven,1967 อ้างอิงจากเยาวดี, ๒๕๕๑) เป็นรูปแบบการประเมินที่มี จุดมุ่งหมายสำคัญ ๒ ประการคือ การประเมินความก้าวหน้า (Formative evaluation) เป็นการประเมินระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยมีจุดหมายเพื่อปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น เพราะการประเมินจะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนา และการประเมินผลสรุป (Summative evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ มีจุดหมายเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ ตลอดจนค้นหาสิ่งที่ดีของโครงการเพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันต่อไป

๒.๓ รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus,1969 อ้างอิงจากเยาวดี, ๒๕๕๑) มีลักษณะที่สำคัญคือ การหาความแตกต่างหรือความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานกับการปฏิบัติ โดยใช้การทำงานเป็นทีม โดยให้บทบาทของนักประเมินเป็นอิสระจากคณะผู้ดำเนินงานโครงการ จะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการประเมิน ดังนั้นความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างคณะผู้ประเมินกับคณะผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีความสัมพันธ์กัน

๓. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision evaluation model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่

๓.๑ รูปแบบการประเมินของเวลช์ (Welch, 1967 อ้างอิงจากเยาวดี, ๒๕๕๑) ในการประเมินโครงการตามแนวคิดของเวลช์ เมื่อดำเนินการประเมินโครงการใดๆ จะต้องตอบคำถาม ๓ ข้อ ดังนี้

-ทำไมต้องประเมิน หรือประเมินทำไม คำถามนี้ทำให้ผู้ประเมินทราบถึงความสำคัญของปัญหาที่จะต้องประเมินว่าการประเมินเป็นการประเมินผลความก้าวหน้า การประเมินผลสรุป หรือ การประเมินเพื่อการบริหาร

-ประเมินอะไร คำถามนี้ทำให้ผู้ประเมินทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประเมิน

-ประเมินอย่างไร คำถามนี้ทำให้ผู้ประเมินทราบถึงวิธีการและขั้นตอนของกระบวนการประเมิน

๓.๒ รูปแบบการประเมินของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินเรียกว่าแบบจำลองชิปปี้ เป็นการประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ เนื่องจากการประเมินจะบ่งชี้จุดเด่นจุดด้อยของโครงการ เพื่อที่จะได้นำผลไปปรับปรุงโครงการได้ทันทั่วทั้งที่และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุด เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้วย

๓.๓ รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin, 1969 อ้างอิงจากเยาวดี, ๒๕๕๑) จุดเน้นของการประเมินตามแนวคิดของอัลคิน คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ อัลคินได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ

สมหวัง (๒๕๔๔) แบ่งรูปแบบการประเมินตามแนวปรัชญาประโยชน์นิยมกับปรัชญาและพหุนิยมสรุปได้ดังนี้

๑. การประเมินตามวัตถุประสงค์ เป็นการประเมินที่เน้นการดำเนินงานทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ระบบสารสนเทศที่ได้จากการประเมิน สามารถช่วยในการปรับปรุงวัตถุประสงค์

๒. การประเมินเพื่อการจัดการ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการโครงการหรือโปรแกรมต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยสารสนเทศ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ เพื่อการจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการประเมินรูปแบบเป็นการมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริหาร นักประเมินที่ยึดการประเมินเพื่อการจัดการ ได้แก่ สตฟเฟิลบีม ที่เรียกว่า แบบจำลองชิปปี้ และแบบจำลองยูซีแอลเอ ที่เสนอโดยอัลคิน ประกอบด้วยการประเมิน ๕ ประเภท คือ การประเมินระบบ การประเมินการวางแผนโครงการ การประเมินการนำไปใช้เพื่อการดำเนินโครงการ การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการและการประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ สำหรับเวลช์ ได้เน้นการประเมินในฐานะกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ ในการประเมินมุ่งตอบคำถามพื้นฐาน ๓ ข้อ คือ ทำไมต้องประเมิน ประเมินอะไร และประเมินอย่างไร โดยแบ่งการประเมินออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล และการรายงานผลการประเมิน

๓. การประเมินโดยเน้นทฤษฎี (Theory - based evaluation) ได้แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ การประเมินโดยเน้นทฤษฎีโปรแกรม ประกอบด้วยแบบพื้นฐาน ๖ รูปแบบ คือการประเมินการจัดกระทำตามปทัสถาน การประเมินบริบทแวดล้อมปทัสถาน การประเมินผลลัพธ์ตามปทัสถาน การประเมินผลกระทบ การประเมินกลไกสอดแทรก และการประเมินสรุปรายทั่วไป และแบบประกอบ เป็นการรวมรูปแบบพื้นฐานเข้าด้วยกัน การประเมินตนเองโดยเน้นทฤษฎีเน้นวิจัย ใช้การสังเคราะห์การวิจัยเชิงประมาณและการสร้างโมเดลโครงสร้าง

๔. การประเมินตนเอง เป็นการประเมินที่เชื่อว่า ผู้ประเมินสามารถฝึกฝนมีความเป็นกลางที่สามารถใช้ปัญญาพิจารณาการตรวจสอบ เพื่อค้นหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข โดยยึดหลัก ๓ ประการคือ การมีจิตสำนึกในการศึกษาต้องการพัฒนาดตนเอง มีความมุ่งหมายเพื่อค้นหาความจริงความถูกต้องและความดีงาม และเห็นว่าประสบการณ์ทุกอย่างเป็นการเรียนรู้

๕. การประเมินผลิตภัณฑ์ (Oriented - paradigm) เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเอกสาร ตำรา หลักสูตร และอื่น ๆ ธรรมชาติของการประเมินผลิตภัณฑ์เป็นการประเมินแบบรวมสรุป (Summative evaluation) ประเด็นสำคัญ คือเกณฑ์ที่ใช้ประเมินตรงที่ผู้บริโภคคาดหวังหรือไม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาเกณฑ์ที่คาดหวังของผู้บริโภค

๖. การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการตัดสินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ การประเมินแบบนี้แบ่งออกเป็น ๔ แบบ คือ ระบบการประเมินเป็นทางการ ระบบการประเมินไม่เป็นทางการ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจ นอกจากนี้ยังมีแนวประเมินตามแบบศิลปวิจารณ์

๗. การประเมินแบบสืบสวนสอบสวน เป็นการประเมินเชิงกฎหมายหรือกึ่งกฎหมายโดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบเชิงวิธีการทางกฎหมาย รูปแบบปรับวิธีการกึ่งกฎหมาย และรูปแบบการอภิปรายที่มีการสืบพยาน

๘. การประเมินเชิงธรรมชาติและ การมีส่วนร่วม เป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในบริบทของการประเมิน เป็นรูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นสูง มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม การประเมินแบบนี้ให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์ตามความคิดเชิงมนุษยวิทยา ตัวอย่างการประเมินแบบนี้คือ โมเดลการประเมินเชิงการตอบสนองของสเตค

สรุปได้ว่า รูปแบบที่เน้นจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ รูปแบบที่เน้นการจัดการและการตัดสินใจ รูปแบบที่เน้นผู้รับบริการ รูปแบบการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญรูปแบบการประเมินโดยมีฝ่ายตรงข้าม และรูปแบบที่ประเมินตามธรรมชาติ และแบบมีส่วนร่วม แต่ละรูปแบบมีข้อแตกต่างและข้อจำกัดในการนำมาใช้แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนั้น การประเมินที่เน้นการจัดการและตัดสินใจตามแบบจำลองชิปปี้ เป็นการประเมินที่เป็นระบบและครอบคลุมทุกด้านทุกขั้นตอน เหมาะกับการตัดสินใจ ตัดสินคุณค่าและประสิทธิภาพของการประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯ ได้เป็นอย่างดี

การประเมินผลตาม แบบจำลองชิปปี้

การประเมินผลโครงการนั้น มีแนวคิดและโมเดลหลายอย่าง ณ ที่นี้ ขอเสนอแนวคิดแบบจำลองชิปปี้ (Stufflebeam,1983) เนื่องจากเป็นโมเดลที่ใช้กระบวนการประเมินแบบต่อเนื่อง มีจุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง

มีการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ มาประกอบด้วย ตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่าง ฝ่ายประเมินกับ ฝ่ายบริหาร ออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูลและนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน

รูปแบบการประเมินโครงการโดยใช้แบบจำลองชิปปี้ ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง “กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจต่อการเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่” จากความหมายดังกล่าว มีสาระสำคัญสามารถขยายความเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

๑. การประเมิน เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างครบวงจรและย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจรด้วย

๒. กระบวนการประเมิน จะต้องระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ

๓. กระบวนการประเมิน จะต้องเก็บข้อมูลตามที่ระบุหรือบ่งชี้ไว้

๔. กระบวนการประเมิน จะต้องมีการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาแล้วนั้น มาจัดทำให้เกิดสารสนเทศ

๕. สารสนเทศที่ได้มานั้น จะต้องมีความหมายและมีประโยชน์

๖. สารสนเทศดังกล่าว จะต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางการดำเนินการใด ๆ ต่อไป

ประชุม (๒๕๓๙) ได้อธิบายถึง การประเมินโครงการโดยแบบจำลองชิปปี้ ว่าเป็นการประเมินโครงการโดยจำแนกตามประเภทของการตัดสินใจมี ๔ ชนิด ได้แก่ การประเมินบริบท (Context evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) การประเมินผลผลิต (Product evaluation) ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับการประเมินโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การประเมินด้านบริบท เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยเน้นด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินบริบท มีลักษณะที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมินการบรรยายและการวิเคราะห์บริบท นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินบริบท ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการวินิจฉัย การจัดเรียงปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

สำหรับวิธีการประเมินบริบทจำแนกออกได้เป็น ๒ วิธี ได้แก่ การประเมินตามสภาพแวดล้อม (Contingency model) และการประเมินความสอดคล้อง (Congruence model)

๑.๑ การประเมินตามสภาพแวดล้อมเป็นการประเมินมุ่งค้นหาพลัง หรืออิทธิพลที่อยู่ภายนอกกระบวนการ เพื่อที่สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขในระบบให้ดีขึ้น เช่น การศึกษาดูวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือระบบอื่น การศึกษาจากผลการวิจัยและตำราต่างๆ การขอคำแนะนำปรึกษาจากบุคคลภายนอก การระดมความคิดจากบุคคลภายนอก การประเมินค่านิยม เจตคติ สภาวะเศรษฐกิจสภาวะทางการเมือง ความเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร และอื่น ๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์กรที่ดีการประเมินสภาวะ

แวดล้อมตามสภาวะการณ์ต้องมีคำถามในลักษณะ “ถ้า... แล้ว (If ...then)” อยู่เสมอทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การคาดการณ์ข้อมูลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและข้อมูลนั้น ทำการวิเคราะห์พิจารณาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป

๑.๒ การประเมินความสอดคล้อง กับลักษณะของการประเมินที่เปรียบเทียบกันระหว่างผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นว่า มีความสอดคล้องหรือมีความแตกต่างกัน การประเมินสภาวะแวดล้อมด้วยวิธีนี้เป็นการประเมินทั้งระบบ ทั้งนี้เพื่อต้องการที่จะดูว่า การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด การประเมินความสอดคล้องมักจะเป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในโครงการเอง เช่น ลักษณะโครงสร้างการบริหาร โครงการงบประมาณเพื่อการดำเนินงาน ลักษณะการวางแผนการดำเนินงาน การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างแผนงานต่าง ๆ ภายในโครงการ ตลอดจนการติดต่อสัมพันธ์กับแผนงานภายนอกโครงการ ปฏิทินและตารางการปฏิบัติงานภารกิจของแผนงานต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ดีการประเมินด้านบริบทด้วยวิธีการตามสภาพการณ์ และด้วยวิธีตามความสอดคล้องจะต้องเป็นไปด้วยกันเสมอ หรือต้องใช้ร่วมกันเสมอ จะแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะการประเมินความสอดคล้องตามบริบทเป็นการค้นหาความตรงกันหรือไม่ตรงกัน (Conformance) และการประเมินตามสภาวะการณ์เป็นการค้นหาการปรับปรุงแก้ไข (improvement) กล่าวคือ การปรับปรุงแก้ไขโครงการจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่ทราบว่าโครงการแต่ละโครงการนั้นไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข โครงการจะไม่เกิดประโยชน์หรือไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินด้านบริบทหมายถึง การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคุณค่าหรือดีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ

๒. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอข้อมูลสำหรับกำหนดวิธีการใช้ทรัพยากรเพื่อให้โครงการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ โดยระบุให้ทราบถึงลักษณะของปัจจัยนำเข้า ดังนี้

๒.๑ สมรรถภาพและความรับผิดชอบของบุคคลของหน่วยงานที่บริหารโครงการ

๒.๒ กลยุทธ์หรือยุทธวิธีที่จะทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์

๒.๓ รูปแบบเฉพาะของข้อมูลที่จะช่วยสนับสนุนการนำไปใช้ของยุทธวิธีที่ได้เลือกสรรแล้ว

การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินในลักษณะที่วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนละเอียดลึกซึ้ง ที่มุ่งวิเคราะห์หาข้อมูลที่ดีที่สุดที่นำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือการบริหารโครงการ หรือผันแปรไปตามความมากมายของข้อมูลที่จะนำไปสนับสนุนความเปลี่ยนแปลงของโครงการนั้น เช่น ถ้าโครงการหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงน้อยและมีข้อมูลสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงครบถ้วนมากพอ และเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ การประเมินปัจจัยนำเข้าอาจทำแต่น้อยก็เพียงพอแล้ว เป็นต้น การตัดสินใจขึ้นอยู่กับประเมินปัจจัยนำเข้า มักมีผลมาจากการมีปัจจัยนำเข้าที่เจาะจงหรือเป็นข้อมูลที่ได้รับการเลือกสรรมาอย่างดีแล้ว เช่น มีวิธีการดำเนินการที่ดี มีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตารางการปฏิบัติงาน สายการบังคับบัญชา บุคลากรและงบประมาณที่เพียงพอและมีคุณภาพอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นที่เชื่อแน่ว่า หากนำไปบริหารโครงการแล้วย่อมจะได้ผลดีอย่างแน่นอนบรรลุถึงเป้าหมายโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การประเมินด้านกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อการควบคุมการบริหารโครงการ ผลของการประเมินจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโครงการใช้ปรับปรุงโครงการ ให้สามารถดำเนินโครงการและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดมุ่งหมายของการประเมินกระบวนการจำแนกเป็น ๓ ประการ คือ

๓.๑ เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อพยากรณ์ความบกพร่องในการดำเนินงานโครงการ

๓.๒ เพื่อเสนอข้อมูลที่จะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินโครงการ

๓.๓ เพื่อดำรงไว้ซึ่งการดำเนินโครงการที่เป็นไปด้วยดี

การตัดสินใจการประเมินกระบวนการ ต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ในการประเมินที่สำคัญ ๓ วิธี คือ ประการแรก จะต้องทำการประเมินหรือวิเคราะห์ความเหมาะสม และความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ประการที่สอง จะต้องทำการประเมินความสามารถในการบริหารโครงการของผู้ดำเนินโครงการ และ ประการที่สาม จะต้องทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโครงการที่กำหนดขึ้น การประเมินทั้งสามส่วนหรือทั้งสามกลยุทธ์ที่กล่าวแล้ว สามารถทำให้ทราบได้ชัดเจนว่ากระบวนการบริหารโครงการจะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้หรือไม่ และหากเกิดความผิดพลาดขึ้น ความผิดพลาดนั้น เกิดจากโครงสร้างรูปแบบของโครงการหรือเกิดจากวิธีการดำเนินโครงการนั้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประเมินด้านกระบวนการ หมายถึงการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคุณค่าหรือดีความสามารถควบคุมการบริหารโครงการ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร การดำเนินโครงการ และการตรวจสอบโครงการ

๔. การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิต ที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/ เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcome) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและ กระบวนการร่วมด้วย

จะเห็นได้ว่า การประเมินตามแบบจำลองซิปป์ เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง ๔ ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเมื่อพิจารณาถึงช่วงเวลาของการประเมินผลโครงการ เพื่อจำแนกประเภทของการประเมินผลโครงการโดยละเอียดแล้วเราสามารถจำแนกได้ว่าการประเมินผลโครงการมี ๔ ระยะดังต่อไปนี้

๔.๑ การประเมินผลโครงการก่อนการดำเนินงาน (Pre-evaluation) เป็นการประเมินว่ามีความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการกำหนดให้มีโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ หรือไม่ บางครั้ง เรียกการประเมินผล ประเภทนี้ว่า การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility study) หรือการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Need assessment)

๔.๒ การประเมินผลโครงการขณะดำเนินงาน (On-going evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน (Monitoring) และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ

๔.๓ การประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Post - evaluation) เป็นการประเมินว่า ผลของการดำเนินงานนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้หรือไม่

๔.๔ การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ (Impact evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการ ภายหลังจากการสิ้นสุดการดำเนิน โครงการหรือแผนงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากการมีโครงการหรือปัจจัยอื่น ๆ นอกจากนี้ สตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจ ที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินผล ดังนี้

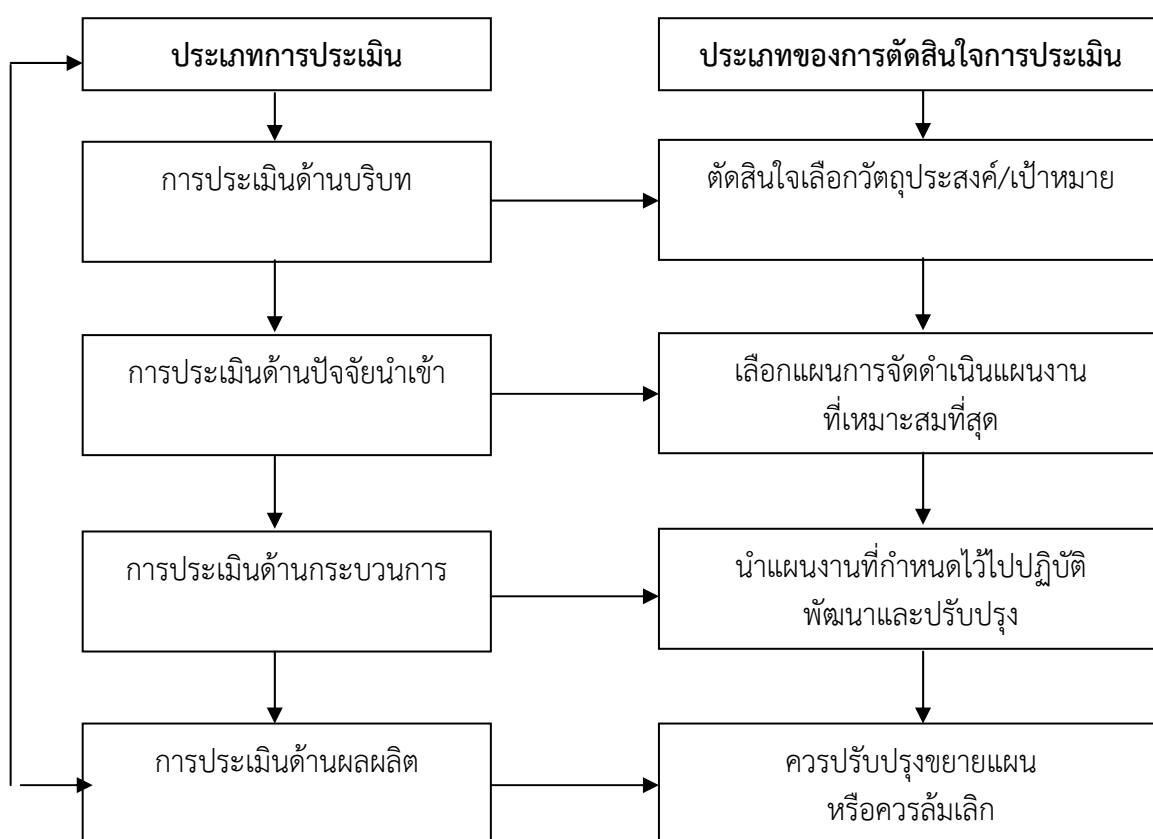
๔.๔.๑ การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

๔.๔.๒ การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

๔.๔.๓ การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

๔.๔.๔ การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ / ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ดังภาพที่ ๒

ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและประเภทการตัดสินใจประเมิน
โดยใช้แบบจำลองชิปปี้

ภาพที่ ๒ แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและประเภทการตัดสินใจ ประเมินโดยใช้แบบจำลองชิปปี้

สมคิด (๒๕๔๔) ได้กล่าวว่าการประเมินโดยใช้แบบจำลองชิปปี้ มีแนวทางการประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. การประเมินบริบท เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ

๒. การประเมินปัจจัยพื้นฐาน เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่าง ๆ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการนั้นด้วย

๓. การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดกิจกรรมของโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องของการดำเนินตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และเป็นรายงานผลการปฏิบัติงานโครงการนั้น

๔. การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อมปัจจัยนำเข้า และกระบวนการร่วมด้วย

นอกจากนั้น สมหวัง (๒๕๔๔) ได้กล่าวว่าการประเมินโดยใช้ แบบจำลองชิปปี้ สามารถแบ่งการประเมินเป็น ๔ ประเภท และเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาโครงการ แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑. การประเมินก่อนเริ่มโครงการ เป็นการประเมินเพื่อวางแผนโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการของโครงการ โดยเขียนในรูปเอกสารในแบบจำลองชิปปี้ การประเมินก่อนเริ่มโครงการประกอบด้วย

๑.๑ การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท เป็นการประเมินความต้องการ เพื่อกำหนดโครงการ การประเมินบริบทเป็นการประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคมการเมือง ตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ นำไปสู่ทิศทางและวัตถุประสงค์โครงการ

๑.๒ การประเมินปัจจัยหรือทรัพยากร เป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการเพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด อีกทั้งมีความจำเป็นทางทรัพยากร

จากการประเมินข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ นำไปสู่การเตรียมวาง และเขียนโครงการในการนำเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการ(Project appraisal analysis) โดยพิจารณาจากหลักความสอดคล้องและความสมบูรณ์ของโครงการ หลักประสิทธิภาพจาก cost benefit หรือ cost effectiveness หลักความเหมาะสมในการบริหารโครงการ ผลกระทบของโครงการและความเป็นธรรมของโครงการ และหลักความเป็นไปได้ทั้งด้านแผนงานแผนเงิน และแผนคน

๒. การประเมินขณะดำเนินโครงการ ในแบบจำลองชิปปี้ คือ การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ อะไรเป็นข้อมูลที่ทำให้สามารถหรือไม่สามารถดำเนินโครงการตามที่วางไว้ การประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการให้ทัน่วงที เป็นการประเมินบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ (Formative evaluation) ด้วยการจัดระบบการกำกับงาน (Monitoring system) เพื่อติดตามความก้าวหน้าและเร่งรัดการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายในทรัพยากรและเวลาที่กำหนด

๓. การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ แบบจำลองชิปปี้ เรียกว่า การประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินที่มุ่งตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ผลการดำเนินงานโครงการคุ้มค่าเพียงใด ผลลัพธ์ และการประเมินผลกระทบของโครงการทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งนิยมทำการประเมินด้วยเทคนิคการติดตามผล (Follow up study or tracer study)

ตารางที่ ๒ ความสัมพันธ์ของแบบประเมินทั้ง ๔ แบบของแบบจำลองชิปปี้ กับการตัดสินใจ และการอธิบายเน้นผลโดยรวม

แบบจำลองชิปปี้	การตัดสินใจเน้นการปรับปรุง	การอธิบายเน้นผลโดยรวม
บริบท	เป็นแนวทางกำหนดวัตถุประสงค์และจัดเรียงความสำคัญ	ทำรายการวัตถุประสงค์และข้อมูลพื้นฐานตามรายการความต้องการความเป็นไปได้และปัญหา
ปัจจัยนำเข้า	เป็นแนวทางกำหนดยุทธวิธีและระเบียบวิธีการปฏิบัติ	ทำรายการยุทธวิธีที่เลือก การออกแบบและเหตุผลที่เลือกมาจากทางเลือกอื่น
กระบวนการ	เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน	ทำรายการกระบวนการปฏิบัติงาน
ผลผลิต	เป็นแนวทางในการยุติ ทำต่อ ปรับปรุงหรือทบทวนเพื่อเริ่มใหม่	ทำรายการที่ประสบผลสำเร็จและการตัดสินใจใหม่อีกครั้ง

จากตารางที่ ๒ ความสัมพันธ์ของแบบประเมินทั้ง ๔ แบบ ของแบบจำลองชิปปี้ กับการตัดสินใจ และการอธิบายเน้นผลโดยรวม โดยมีจุดเน้นที่ต่างกัน กล่าวคือ การตัดสินใจจะเน้นการปรับปรุงเพื่อเริ่มใหม่แต่การอธิบายจะเน้นผลโดยรวม สำหรับรูปแบบการประเมินแบบจำลองชิปปี้ มีลักษณะการให้ข้อมูลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกขั้นตอน ทำให้เข้าใจในบริบทของการตัดสินใจและสารสนเทศที่ต้องการเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ และปรับการดำเนินงาน ทำให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ต้องการตรงกับความต้องการในการตัดสินใจและมีกระบวนการกระตุ้นให้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในครั้งต่อไป

Stufflebeam(1983) ได้เสนอแนวคิดในการสร้างแบบแผนการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองชิปปี้ อาจนำไปประยุกต์ใช้กับการประเมินผลในรูปแบบอื่น ๆ ได้ แบบแผนการประเมินผล มีดังนี้

๑. การบรรยายจุดมุ่งหมาย และการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย
 - ๑.๑ ขอบเขตความรับผิดชอบว่ามีขอบเขตระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ
 - ๑.๒ เวลาและแนวทางเลือก
 - ๑.๓ ตัวแปรในการวัดและมาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจ
 - ๑.๔ นโยบายในการปฏิบัติงานของผู้ประเมินผล

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการ เครื่องมือ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง สภาพการณ์ในการเก็บข้อมูล

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๔. การรายงานผลหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๕. การบริหารการประเมินผล เพื่อเตรียมแผนการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนคือ กำหนดโครงสร้าง กำหนดบุคลากรและทรัพยากร กำหนดวิธีการปฏิบัติ ประเมินผล ประสิทธิภาพของเครื่องมือ กำหนดวิธีการที่จะพัฒนาแบบแผนการประเมิน และการจัดหางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน การประเมินผลตลอดโครงการ

๖. เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จการประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการให้ทราบ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ มีดังนี้ (วรเดช และ คณะ, ๒๕๔๑)

๖.๑ เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัดเช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการต่อผู้บริการ

๖.๒ เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัดเช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ

๖.๓ เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) ตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร การขาดแคลนปัจจัยการผลิต และปัจจัยอื่น เป็นต้น

๖.๔ เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) ตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจของ โครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ เป็นต้น

๖.๕ เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) ตัวชี้วัดคือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

๖.๖ เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) ตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวม กิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป มีความเหมาะสมเพียงใด เป็นต้น

๖.๗ เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการ ด้านเศรษฐกิจสมรรถนะ ด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ

๖.๘ เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) ตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

สำหรับตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการนั้น หมายถึง ตัวชี้วัดที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการจะวัดหรือประเมิน หรือตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องทำการศึกษา โดยจะมีการระบุลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ทั้งส่วนที่มีลักษณะเชิงปริมาณ และลักษณะเชิงคุณภาพ

๗. หลักการสร้างตัวชี้วัดที่ดี การสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นจะต้องมีหลักการ ที่ใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการดังนี้

๗.๑ เลือกใช้ / สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่สำคัญเท่านั้น

๗.๒ คำอธิบาย หรือการกำหนดตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน

๗.๓ ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพก็ได้

๗.๔ ควรนำจุดประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นการประเมินมากำหนดตัวชี้วัด

๗.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดควรรวบรวมข้อมูล ทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และ

ทุติยภูมิ

สามารถจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ตามแบบจำลองซิปป์ คือ

๑. ตัวชี้วัดด้านบริบท: ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - ๑.๑ สภาวะแวดล้อมของ ก่อนมีโครงการ (ปัญหาวิกฤต)
 - ๑.๒ ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต
 - ๑.๓ ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
๒. ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - ๒.๑ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
 - ๒.๒ ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเวลาเป็นต้น
 - ๒.๓ ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรม
๓. ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - ๓.๑ การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ
 - ๓.๒ ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่
 - ๓.๓ การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
๔. ตัวชี้วัดด้านผลผลิต : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จาก
 - ๔.๑ ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ

เกณฑ์ และตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลโครงการได้ดีซึ่งจะครอบคลุม มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านบริหารจัดการ ด้านทรัพยากร และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถวัดถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐได้ซึ่งในทางปฏิบัตินักประเมินผล จะต้องนำเกณฑ์ และตัวชี้วัดดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะ และบริบทของโครงการด้วย

เครื่องชี้วัดการประเมินผล

การประเมินผลเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติงานจริง (Actual results) กับผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected results) โดยชี้ให้เห็นว่าปฏิบัติงานจริงเกิดขึ้นตรงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยทั่วไปตัวชี้วัดจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. ตัวชี้วัด อาจจะมีทั้งตัวชี้วัดเชิงปริมาณหรือคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามจะต้องสามารถให้ค่าหรือบ่งบอกลักษณะที่ชัดเจนของสิ่งที่ทำการวัดว่ามีปริมาณหรือคุณลักษณะอย่างไร
๒. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ในการประเมินเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวในตัวชี้วัดนั้น ๆ ถึงแม้ตัวชี้วัดจะมีความชัดเจนในการกำหนดค่าแต่ยังไม่สามารถนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปในการประเมินได้ จนกว่า จะได้มีการเปรียบเทียบ กับเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดไว้
๓. เงื่อนไขด้านเวลาและสถานที่ ในการประเมินค่าของตัวชี้วัด นอกจากขึ้นอยู่กับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการเปรียบเทียบแล้ว ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทั้งในด้านเวลาและสถานที่ กล่าวคือ ตัวชี้วัดจะบ่งบอกสถานภาพของสิ่งที่วัดเฉพาะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือในขอบเขต บริเวณสถานที่หรือพื้นที่ ที่ได้รับอนุญาตไว้ในการประเมินหรือตรวจสอบเท่านั้น

ตัวชี้วัดผลงาน หมายถึง

๑. วัดดู สิ่งของ คุณลักษณะที่สามารถสังเกตเห็น วัดได้ในเชิงปริมาณ

๒. ผลงานหรือสิ่งที่เกิดขึ้นจากการนำเอาทรัพยากร(Input) มาใช้ในการดำเนินกิจกรรม(Process) KPI (Key performance indicator) หรือ OVI (Objectively verifiable indicator) หมายถึง สิ่ง que แสดงภาพให้เข้าใจถึงความสำเร็จซึ่งสามารถตรวจสอบได้ สังเกตได้หรือสอบวัดได้ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยอาจเป็นลักษณะเฉพาะ หรือภาพรวมก็ได้ในเชิงปริมาณ และ/หรือ คุณภาพที่จะสามารถอธิบายถึงความสำเร็จได้ครบถ้วนบริบูรณ์ หรือ อย่างน้อยจะต้องอธิบายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ในรูปของข้อความ อัตราส่วน สัดส่วน ร้อยละ หรือความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ นอกจากนี้ยังจะต้องมีลักษณะเป็นหลักฐานที่มีร่องรอยแสดงว่ามีการดำเนินงานจริง และมีใช้ความคิดเห็น หรือคำบอกกล่าว

ตัวชี้วัดทางสังคม (Social indicators) หมายถึง สิ่งที่แสดงออกเป็นตัวเลขที่ใช้วัดแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางสังคม ซึ่งเป็นเชิงนามธรรมให้เป็นตัวแปรเชิงรูปธรรมที่สามารถจัดได้ภายใต้ระบบสารสนเทศ อันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร

ค่าของตัวชี้วัด

โดยทั่วไปค่าของตัวชี้วัดจะแสดงออกในรูปของตัวเลข

๑. จำนวน (Number) คือ ตัวเลขที่แสดงถึงจำนวนสิ่งของหนึ่ง เช่น จำนวนประชากร เป็นต้น
๒. ร้อยละ (Percentage) คือ จำนวนของเลขกลุ่มหนึ่ง ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกับเลขอีกกลุ่มหนึ่ง โดยปรับให้เลขกลุ่มหลังมีค่าเท่ากับ ๑๐๐

๓. อัตราส่วน (Ratio) คือ ข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างจำนวนของเลขกลุ่มหนึ่งกับจำนวนของเลขอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันหรือเกี่ยวข้องกัน

๔. สัดส่วน (Proportion) คือ ข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนของเลขกลุ่มหนึ่งกับจำนวนของเลขอีกกลุ่มหนึ่ง โดยที่จำนวนเลขในกลุ่มแรกนั้น เป็นส่วนหนึ่งหรือรวมอยู่ในจำนวนของเลขกลุ่มหนึ่งด้วย เช่น ข้าราชการที่มีความรู้ด้านการวิจัย เท่ากับ ๓ ใน ๕ ของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด เป็นต้น

๕. อัตรา (Rate) คือ อัตราส่วนระหว่างเลขจำนวนหนึ่งกับเลขอีกจำนวนหนึ่งภายในระยะเวลาหนึ่ง เช่น จำนวนผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพทุก ๑๐๐ คน จะมีผู้เข้ารับการอบรมซ้ำ ๓ คน เป็นต้น

๖. ค่าเฉลี่ย (Average mean) คือ ตัวเลขหนึ่งซึ่งเฉลี่ยจากกลุ่มตัวเลขจำนวนหนึ่งที่เป็นประเภทเดียวกัน (รวมค่าของจำนวนตัวเลขกลุ่มตัวอย่างหนึ่งแล้วหารด้วยจำนวนตัวอย่งนั้นทั้งหมด)

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวโดยสรุปได้ว่า แบบจำลองชิปปี้ ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม ประกอบด้วยการประเมิน ๔ ด้าน ได้แก่การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านกระบวนการ และการประเมินด้านผลผลิต เป็นรูปแบบที่มีความนิยมใช้กันมากและเป็นรูปแบบที่ทำให้เห็นการประเมินทั้งระบบ และครอบคลุมทุกด้านทุกขั้นตอน ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินมีประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ ตัดสินคุณค่า ประเมินประสิทธิภาพในการพัฒนา ปรับปรุงโครงการให้เกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้นซึ่งเหมาะสมกับนำมาใช้ประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนินทร์ (๒๕๓๘ : บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินโครงการหมู่บ้านพัฒนาที่ดิน อำเภอลพ จังหัดขอนแก่น โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ พบว่า ผลการประเมินสภาวะแวดล้อม ประเด็นของการประเมินส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์อยู่ ๒ ประเด็นคือ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความชัดเจนเพียงพอในความมุ่งหมายของโครงการหมู่บ้านพัฒนาที่ดิน และที่เกี่ยวกับความชัดเจนในวิธีดำเนินการในโครงการหมู่บ้านพัฒนาที่ดิน ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่ามีประเด็นเดียวเท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ประเมิน คือ ประเด็น

ที่เกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการจัดองค์กรของโครงการ นอกนั้นทุกประเด็นไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน ผลการประเมินกระบวนการ พบว่ามีประเด็นเดียวเท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ประเมิน คือ ประเด็นที่เกี่ยวกับความเหมาะสมในการเตรียมเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน ตามคำสั่งเพื่อปฏิบัติงานในโครงการ นอกนั้นทุกประเด็นไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน ผลการประเมินผลผลิต พบว่าทุกประเด็นไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน ส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากการปฏิบัติในโครงการที่ประสบผลสำเร็จ เกิน ๖๐ เปอร์เซ็นต์ที่ผ่านเกณฑ์ประเมินมีเพียง ๓ กิจกรรม ได้แก่ เกษตรกรสนับสนุนวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน เกษตรกรสนับสนุนการปลูกพืชทำปุ๋ยพืชสด และเกษตรกรยินดีสละที่ดินเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยสร้างคันดินกั้นน้ำทำถนนในไร่นา และทางระบายน้ำ

สิริพันธุ์ (๒๕๔๔) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรชาวบ้านในลุ่มน้ำแม่มอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ได้ประยุกต์ใช้แบบจำลองชิปปี้ ผสมผสานกับรูปแบบการประเมิน Countenance ของสเตค ผลการศึกษาพบว่า

๑. สมาชิกโครงการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการ มีการปฏิบัติตัวในด้านการใช้ป่าในระดับปานกลาง แต่ภายหลังเข้าร่วมโครงการกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตัวอยู่ในระดับมากและเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับพบว่าการปฏิบัติในด้านการใช้ป่าเพิ่มขึ้น

๒. ก่อนเข้าร่วมโครงการสมาชิกโครงการ มีการปฏิบัติตัวในด้านการจัดการป่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่ภายหลังเข้าร่วมโครงการแล้วมีการปฏิบัติตัวในด้านการจัดการป่าเพิ่มขึ้น

๓. ก่อนเข้าร่วมโครงการชาวบ้านมีการปฏิบัติตัวในการพัฒนาอาชีพและการสร้างอาชีพในระดับปานกลางและภายหลังได้เข้าร่วมโครงการ พบว่าการปฏิบัติตัวในด้านการพัฒนาและสร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาจึงสรุปได้ว่า โครงการได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ กล่าวคือเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านได้กลายเป็นผู้รักษาป่าอย่างประหยัดและยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอาชีพใหม่และพัฒนาอาชีพเดิมให้ชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้ และมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้ความสามารถเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง

มนกานต์ (๒๕๔๗ : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยประเมินผลโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษากลุ่มอาชีพดอกไม้ประดิษฐ์ในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้เกณฑ์การประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และแบบจำลองชิปปี้ เป็นกรอบแนวคิด ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กลุ่มอาชีพตัวอย่างส่วนใหญ่ มีประสิทธิภาพในการใช้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยในระดับปานกลาง และมีประสิทธิภาพในการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน โดยสามารถเพิ่มสัดส่วนการใช้แรงงานเฉลี่ยในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มให้มากขึ้น อีกทั้งยังสามารถเพิ่มรายได้เฉลี่ยให้แก่ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่ม โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยคนละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี ซึ่งถือเป็นรายได้เฉลี่ยขั้นต่ำเพื่อการใช้จ่ายตามเกณฑ์จปฐ. (ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน) ให้มีรายได้ที่ผ่านเกณฑ์ได้ สำหรับการประเมินโดยใช้แบบจำลองชิปปี้ พบว่า ด้านบริบท กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง แสดงว่าสภาวะแวดล้อมด้านต่างๆ ของชุมชนมีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งกลุ่ม ด้านปัจจัยนำเข้า กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประสบปัญหาความไม่เพียงพอของเงินทุน วัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และอาคารสถานที่ ด้านกระบวนการ กลุ่มอาชีพส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง แสดงว่ากลุ่มสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น ผลการประเมินด้านผลผลิตของกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่จึงอยู่ในระดับสูง

เมื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคพบว่า กลุ่มอาชีพมีปัญหาความไม่เพียงพอด้านเงินทุน วัตถุดิบในท้องถิ่นขาดแคลน ไม่มีคุณภาพและมีราคาแพง วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ในการดำเนินงานกลุ่มไม่เพียงพอ ขาดทักษะในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ขาดแคลนแรงงานฝีมือ นอกจากนั้นกลุ่มยังไม่มีสถานที่จัดจำหน่าย และตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน ในขณะที่ในตลาดมีการแข่งขันสูงมากในปัจจุบัน ดังนั้น รัฐบาลจึงควรเข้ามาบทบาทช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ เพื่อให้กลุ่มอาชีพดอกไม้ประดิษฐ์ในจังหวัดนนทบุรี ภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ซัชวาล (๒๕๔๗ : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการติดตามผลโครงการพักรับเลี้ยงเด็กกำพรสในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้กรอบแนวคิดตามแบบจำลองชิปปี้ ผลการศึกษาในด้านบริบท พบว่าความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสมบูรณ์ ความชัดเจน ความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในด้านปัจจัยนำเข้า พบว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ ในด้านความรู้ความสามารถของพนักงาน ความเพียงพอเหมาะสมของงบประมาณ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ความสามารถในการบริหารโครงการ และความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านกระบวนการ พบว่ามีความสอดคล้องของแนวทางวิธีการปฏิบัติกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ในด้านการกำหนดขอบเขตภาระหน้าที่ผู้รับผิดชอบ การกำหนดขั้นตอนระยะเวลา ความชัดเจน ความยืดหยุ่นและความรวดเร็วในการจัดทำคู่มือวิธีปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านผลผลิต พบว่าเกษตรกรมีความสามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และผลกระทบจากการดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบโดยตรงและผลกระทบในด้านอื่นกับ ธ.ก.ส. พบว่าอยู่ในระดับน้อย

จิราวรรณ (๒๕๕๑) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขของประชาชนตำบลดงบัง และตำบลหัวดง อำเภอนาตูบ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

๑. การดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขของประชาชนตำบลดงบัง และตำบลหัวดง อำเภอนาตูบ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

๒. ประชาชนที่มีที่อยู่ปัจจุบันในเขตตำบลดงบังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ ในด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้ามากกว่าประชาชนในเขตตำบลหัวดง ประชาชนที่มีอายุ ๖๖ ปีขึ้นไป และอายุ ๔๖-๕๕ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการในด้านบริบทมากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๕๖-๖๕ ปี ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา อนุปริญญา หรือ ปวส. และปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการในด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้า มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ประชาชนที่มีอาชีพทำนา ทำสวน หรือ ทำไร่ และประกอบธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการในด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพรับราชการและรับจ้างทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แต่ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป ประชาชนในเขตตำบลดงบังและตำบลหัวดงมีการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขของประชาชนอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยประชาชนที่มี ที่อยู่ อายุ อาชีพ และการศึกษาต่างกัน มีการประเมินผลดังกล่าวข้างต้นแตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้นี้จะนำไปประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงต่อการดำเนินโครงการดังกล่าว ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

นพรัตน์ (๒๕๕๔: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า

๑. การประเมินสถานะแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า มีพื้นที่ ๒๒.๓๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๓,๙๘๗ ไร่ ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑๕ กิโลเมตร การปกครองแบ่งเป็น ๑๒ หมู่บ้าน ๑,๐๗๒ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๔,๖๖๗ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ที่สำคัญคือการทำข้าวนาปีเป็นการทำนาตามฤดูกาลลักษณะพื้นที่นาข้าวเป็นนาในเขตชลประทาน แหล่งน้ำในการทำนาอาศัยคลองชลประทาน

๒. การประเมินปัจจัยนำเข้า องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า จ้างเหมาให้กลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพดำเนินการผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด สถานที่ที่ใช้ในการผลิตปุ๋ยนั้น ใช้โรงผลิตปุ๋ยและอาคารตากแห้งขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า และมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด มีการจัดอบรมและมีวิทยากรให้ความรู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยชีวภาพ

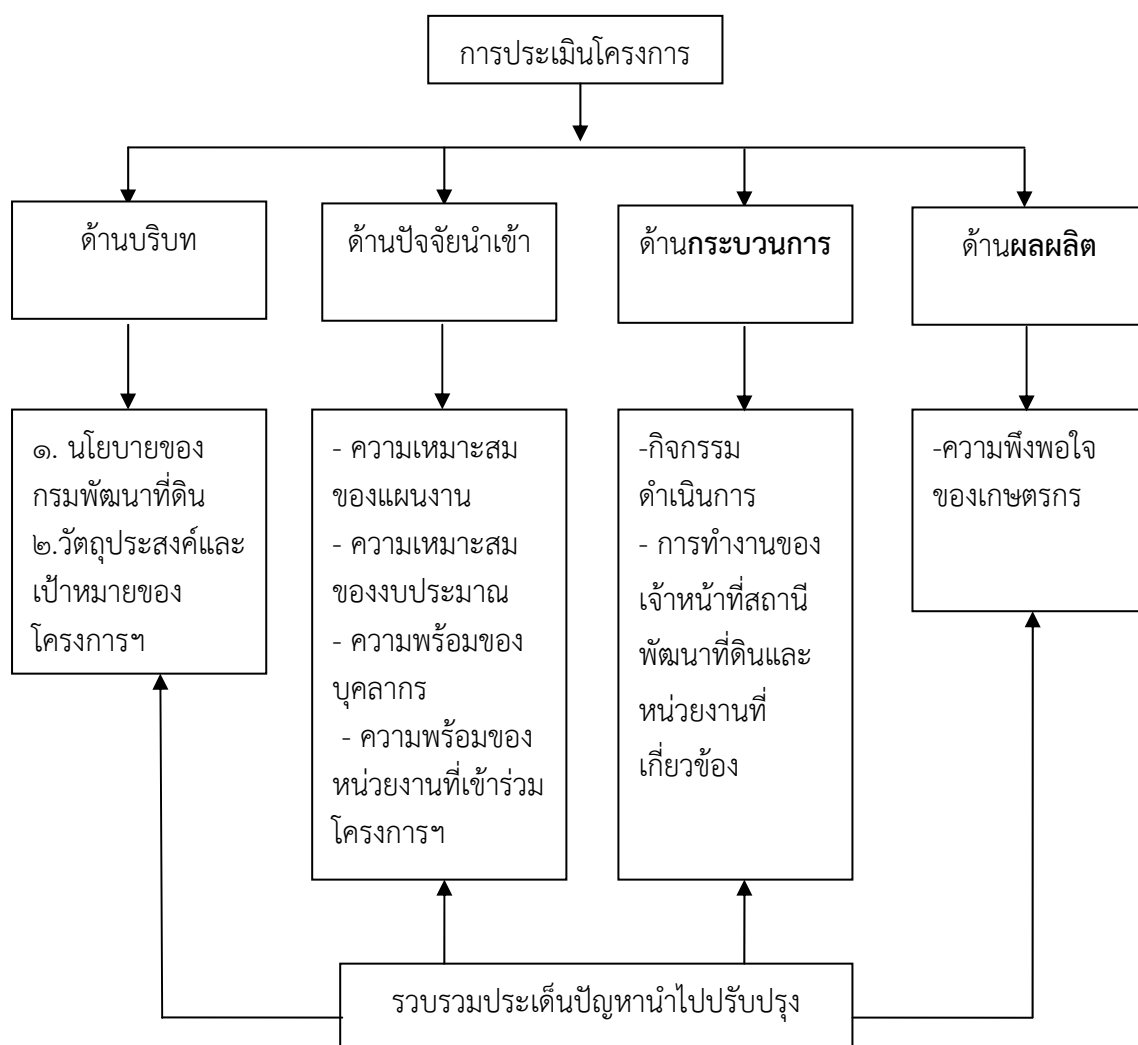
๓. การประเมินกระบวนการ มีการผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดอย่างเป็นขั้นตอน มีการฝึกอบรมความรู้เรื่องการผลิตและการใช้ปุ๋ยชีวภาพอย่างถูกต้อง ปัญหาและอุปสรรคขั้นตอนการผลิต ควรมีการตากเม็ดปุ๋ยให้แห้ง เป็นเม็ด เพราะปุ๋ยที่ผลิตในปัจจุบันเปียกและไม่เป็นเม็ด สมาชิกกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยชีวภาพ ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้าไม่ทราบสภาพปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพ และสมาชิกกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยชีวภาพ

๔. การประเมินผลผลิต การผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดเพียงพอต่อความต้องการเพราะมีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรที่ทันสมัย ปุ๋ยชีวภาพช่วยลดต้นทุนในการทำการเกษตร สร้างรายได้โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในการผลิตปุ๋ยทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และควรส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยชีวภาพ ควรจัดให้มีการสร้างองค์ความรู้หรือการเผยแพร่ความรู้ให้กับเกษตรกรผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพ ควรสนับสนุนให้เกษตรกรนำปุ๋ยชีวภาพไปใช้ในการเกษตร และควรดำเนินการรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจถึงประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมีและสารเคมี

จากการศึกษา สรุปได้ว่าโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า สมองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยเห็นว่าปุ๋ยชีวภาพช่วยลดต้นทุนในการทำการเกษตร สร้างรายได้โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในการผลิตปุ๋ยทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เห็นควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้รับผิดชอบ และสมาชิกผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพ ส่งเสริมสนับสนุน รณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจถึงประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมีและสารเคมี

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดิน โดยใช้แบบจำลองซิปป์ ดังนี้

ภาพที่ ๓ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดิน โดยใช้แบบจำลองซิปป์ ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยกำหนด แนวทางการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การ วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้สำหรับการศึกษา ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลโครงการครั้งนี้ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้อง ๒ กลุ่ม ตาม วัตถุประสงค์ของการประเมินดังนี้

๑.๑ เกษตรกรที่มีที่ดินถือครอง และเข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนา ที่ดินเขต ๑๐ ดังนี้

๑.๑.๑ เกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขา แม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภothองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๕๐ ราย

๑.๑.๒ เกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำ เพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๕๐ ราย

๑.๑.๓ เกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเล ตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๕๐ ราย

๑.๑.๔ เกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่ กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดราชบุรี จำนวน ๕๐ ราย

๑.๒ เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานในพื้นที่โดยใช้จำนวนประชากรทั้งหมด ๗๓ ราย มีรายละเอียดดังนี้

๑.๒.๑ คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน จำนวน ๑๒ ราย

๑.๒.๒ คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแคว น้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภothองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๑๕ ราย

๑.๒.๓ คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรี ตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๒ ราย

๑.๒.๔ คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑๙ ราย

๑.๒.๕ คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลัก แม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๕ ราย

๒. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษารวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการและโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯ

๒.๑ แหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษาเชิงปริมาณ คือ

๒.๑.๑ ข้อมูลเอกสารแผนงาน/ผลงาน และงบประมาณของโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯ

๒.๑.๒ ข้อมูลเชิงพื้นที่ของโครงการฯ ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพภูมิประเทศ ข้อมูลสภาพภูมิอากาศ ข้อมูลดิน ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน และข้อมูลแผนการใช้ที่ดิน

๒.๑.๓ ข้อมูลจากแบบสอบถามที่สอบถามคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน และจากเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯ

๒.๒ แหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษาเชิงคุณภาพ มาจากการสนทนากลุ่มระหว่างผู้นำชุมชน ตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ผลการศึกษามีความถูกต้อง และครอบคลุมทุกประเด็นหัวข้อการศึกษา

๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยข้อมูลที่ใช้ในการประเมินแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

๓.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ที่สอบถามจากคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน และเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯ และการสนทนากลุ่มระหว่างผู้นำชุมชน หมอдинอาสาในพื้นที่ ตัวแทนเกษตรกร ในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

๓.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากข้อมูลเอกสารแผนงาน/ผลงาน งบประมาณของโครงการเขตพัฒนาที่ดินฯ และข้อมูลเชิงพื้นที่ของโครงการฯ

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๔.๑ การศึกษาตามแบบจำลองชิปปี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structural interview) ลักษณะเป็นแบบปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด ประกอบการสัมภาษณ์แนวลึก เพื่อให้แสดงข้อเสนอแนะ และปรับปรุง ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ซึ่งแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ สำหรับสัมภาษณ์ คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ ๒ ข้อมูลด้านการประเมินบริบท

ตอนที่ ๓ ข้อมูลด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า

ตอนที่ ๔ ข้อมูลด้านการประเมินกระบวนการ

โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่ารวม (Summated rating scale) ของลิเกิร์ต (Likert, 1967) แบ่งระดับ ความคิดเห็นเป็น ๕ ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด สอบถามความคาดหวังต่อโครงการ ปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ

ส่วนที่ ๒ สำหรับสัมภาษณ์เกษตรกรในโครงการ แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการ โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่ารวม แบ่งระดับ การมีส่วนร่วม เป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ความพึงพอใจของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่ารวม แบ่งระดับ ความพึงพอใจ เป็น ๕ ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด สอบถามความคาดหวังต่อโครงการ ปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ

๔.๒ การสนทนากลุ่มระหว่างผู้นำชุมชน ตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และความต้องการของเกษตรกรผู้รับบริการของกรมพัฒนาที่ดิน โดยเฉพาะประเด็นของผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ ฯ ที่มีผลต่อเกษตรกรและชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม สำหรับใช้ในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้ตรงตามสภาพความเป็นจริง โดยมีรายละเอียดกลุ่มประชากรที่สัมภาษณ์ การคัดเลือกตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์ ประเด็นสาระการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๔.๒.๑ รายละเอียดกลุ่มประชากรผู้ให้สัมภาษณ์

๑) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ได้แก่ กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน กลุ่มวิชาการ กลุ่มวิเคราะห์ดิน ฝ่ายสำรวจเพื่อทำแผนที่ และเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน กาญจนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑๕ คน

๒) ตัวแทนของเกษตรกรในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน หมอдинอาสา และตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่ จำนวน ๑๕ คนต่อเขตพัฒนาที่ดิน

๔.๒.๒ หัวข้อที่ใช้ในการศึกษาการสนทนากลุ่ม

ส่วนที่ ๑ คำชี้แจงและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

เพื่อเป็นข้อมูลเตือนความจำให้ผู้สัมภาษณ์ ต้องชี้แจงเป้าหมาย ประสงค์ต่อผู้ให้สัมภาษณ์ ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ โดยการบอกกล่าวประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ และวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ คำถามสัมภาษณ์

๑) ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน

- ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติงานจริง ตามขั้นตอนที่กรมฯ กำหนดให้ และแนวทางแก้ไข

๒) กิจกรรมที่ดำเนินการในเขตพัฒนาที่ดิน พิจารณารายกิจกรรม

- ปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงาน และแนวทางแก้ไข รายการกิจกรรม

๓) ความต้องการของเกษตรกรที่ต้องการให้ กรมพัฒนาที่ดิน ปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติม การดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาที่ดินอย่างไร ที่จะทำให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินที่ได้รับการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุดและเป็นรูปธรรม

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น ๓ ตอน คือ

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๕.๒ ข้อมูลการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

๕.๓ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูลออกเป็น ๓ ประเด็นปัญหา ได้แก่ ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติงานจริง ตามขั้นตอนที่กรมฯ กำหนดให้ และแนวทางแก้ไข ปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงาน และแนวทางแก้ไข รายการกิจกรรม และความต้องการของเกษตรกร

๖. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ มีดังนี้

๖.๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

๖.๒ ข้อมูลระดับการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การแปลผล

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมการประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต มากำหนดเกณฑ์ระดับความเหมาะสมและความพึงพอใจของโครงการ ตามคะแนนเฉลี่ยเป็น ๕ ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (บุญเรียง, ๒๕๓๖) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{๕ - ๑}{๕} = ๐.๘๐\end{aligned}$$

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผล การแปลผลค่าเฉลี่ย ด้านความสอดคล้องของโครงการดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความสอดคล้องต่อโครงการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง มีความสอดคล้องต่อโครงการมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายถึง มีความสอดคล้องต่อโครงการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายถึง มีความสอดคล้องต่อโครงการน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายถึง มีความสอดคล้องต่อโครงการน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลผล การแปลผลค่าเฉลี่ย ด้านความเหมาะสมของโครงการดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความเหมาะสมต่อโครงการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง มีความเหมาะสมต่อโครงการมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายถึง มีความเหมาะสมต่อโครงการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายถึง มีความเหมาะสมต่อโครงการน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายถึง มีความเหมาะสมต่อโครงการน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลผล การแปลผลค่าเฉลี่ย ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

และ กำหนดเกณฑ์การแปลผล การแปลผลค่าเฉลี่ย ด้านความพึงพอใจของโครงการดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความพึงพอใจต่อโครงการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง มีความพึงพอใจต่อโครงการมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายถึง มีความพึงพอใจต่อโครงการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายถึง มีความพึงพอใจต่อโครงการน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายถึง มีความพึงพอใจต่อโครงการน้อยที่สุด

๗. เวลาดำเนินการ: เดือนพฤษภาคม - เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ (ระยะเวลา ๙ เดือน)

๘. สถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการในโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ ได้แก่

๘.๑ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน
ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดกาญจนบุรี

๘.๒ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุน
ห้วย อำเภอลำทับ จังหวัดเพชรบุรี

๘.๓ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่ง
ทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๘.๔ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน
อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

วิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรดิน

ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาของทรัพยากรดินที่ใช้ในการเกษตรของพื้นที่ แสดงดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบ ในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย
ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญาชัย
จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับที่	กลุ่มชุดดิน	ชุดดินที่พบ	เนื้อที่	
			ไร่	ร้อยละ
๑	๒๙	ชุดดินบ้านจ้อง ชุดดินปากช่อง ชุดดินภูผาม่าน	๘,๕๔๗	๕๕.๖
๒	๓๑	ชุดดินวังไผ่	๑,๐๕๒	๖.๘
๓	๔๗	ชุดดินมวกเหล็ก	๕๐	๐.๓
๔	๕๕	ชุดดินวังสะพุง	๒,๑๓๒	๑๓.๙
	หน่วยเบ็ดเตล็ด	ที่ลาดชันเชิงซ้อน บ้าน โรงเรียน แหล่งน้ำ	๓,๓๖๘	๒๑.๙
		รวม	๑๕,๓๗๔	๑๐๐

ที่มา : กุลวดี และอุกฤษฏ์ (๒๕๕๐ก)

พบว่าที่ดินที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปลูกพืช มีข้อจำกัดทางด้านกายภาพและเคมี
สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ดินกรดในพื้นที่ตอน มีเนื้อที่ประมาณ ๘,๕๔๗ ไร่ หรือร้อยละ ๕๕.๖ ของพื้นที่ดำเนินการ
ประกอบด้วยชุดดินบ้านจ้อง ชุดดินปากช่อง และชุดดินภูผาม่าน สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด
เล็กน้อย ถึงลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน ๒-๒๐ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี เนื้อดินบนเป็นดิน
ร่วน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๐-๕.๕

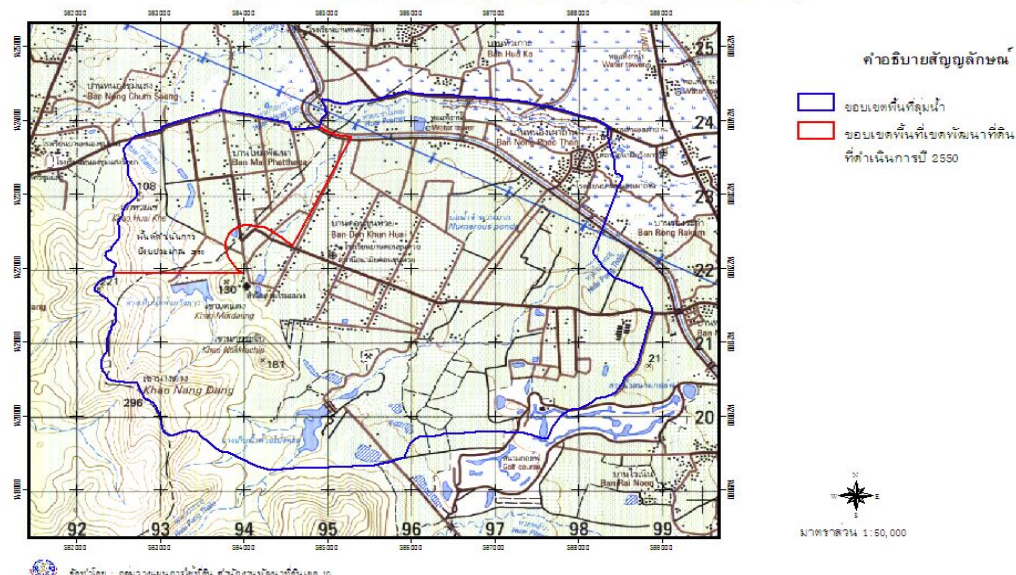
๒) ดินในพื้นที่ตอนที่มีปฏิกริยาเป็นด่าง มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๑๘๔ ไร่ หรือร้อยละ ๒๐.๗ ของพื้นที่
ดำเนินการ ประกอบด้วยชุดดินวังไผ่ และชุดดินวังสะพุง สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงพื้นที่
เนินเขา ความลาดชัน ๒ - ๓๕ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๗.๐-๘.๐

๓) ดินต้นในพื้นที่ตอนถึงชั้นหินพื้น มีเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๓ ของพื้นที่
ดำเนินการ ประกอบด้วยชุดดินมวกเหล็ก สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน ๑๒-๒๐
เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด จะพบชั้นดินปนกรวด
ปนเศษหินนี้ตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงกรดเล็กน้อย ค่าความ
เป็นกรดเป็นด่าง ๖.๐-๖.๕

จากการวิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรที่ดินของพื้นที่ลุ่มน้ำ พบว่าดินส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ตาม
ธรรมชาติต่ำ มีอินทรีย์วัตถุในดินต่ำ และสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย
ถึงลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน ๒-๒๐ เปอร์เซ็นต์ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินและนําระบบ
อนุรักษ์ดินและนํามาใช้เพื่อให้พื้นที่มีความเหมาะสมในการปลูกพืชอย่างยั่งยืน

๑.๒ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลตอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี พื้นที่ ๑๖,๗๒๗ ไร่

ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่โครงการ พื้นที่ส่วนใหญ่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ส่วนบริเวณที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ พบบริเวณด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดต่อกับเขามดแดง พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน มีความสูงตั้งแต่ ๑๐๘-๑๘๑ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง แสดงดังภาพที่ ๕

ภาพที่ ๕ ภาพรวมของเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลตอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี

วิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรดิน

ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาของทรัพยากรดินที่ใช้ในการเกษตรของพื้นที่ แสดงดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลตอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับที่	สัญลักษณ์ชุดดิน	ชื่อชุดดิน	เนื้อที่	
			ไร่	ร้อยละ
๑	Hg	ชุดดินหุบกะพง	๖,๓๑๒	๓๗.๗
๒	Ks	ชุดดินกำแพงแสน	๒๔๓	๑.๕
๓	Nk	ชุดดินหนองแก	๓,๓๔๕	๒๐.๙
๔	Pb	ชุดดินเพชรบุรี	๑,๖๑๐	๙.๖
๕	หน่วยเบ็ดเตล็ด	ที่ลาดชันเชิงซ้อน	๕,๐๖๓	๓๐.๓
		รวม	๑๖,๗๒๗	๑๐๐

ที่มา : กุลวดี และอุกฤษณ์ (๒๕๕๐ข)

พบว่ามิดินที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปลูกพืช มีข้อจำกัดทางด้านกายภาพและเคมีสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ประมาณ ๖,๓๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๓๗.๗ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยชุดดินหุบกะพง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๖.๐-๗.๐

๒) ดินกรดในพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๖๑๐ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๖ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยชุดดินเพชรบุรี สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินเร็ว เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๕-๖.๕

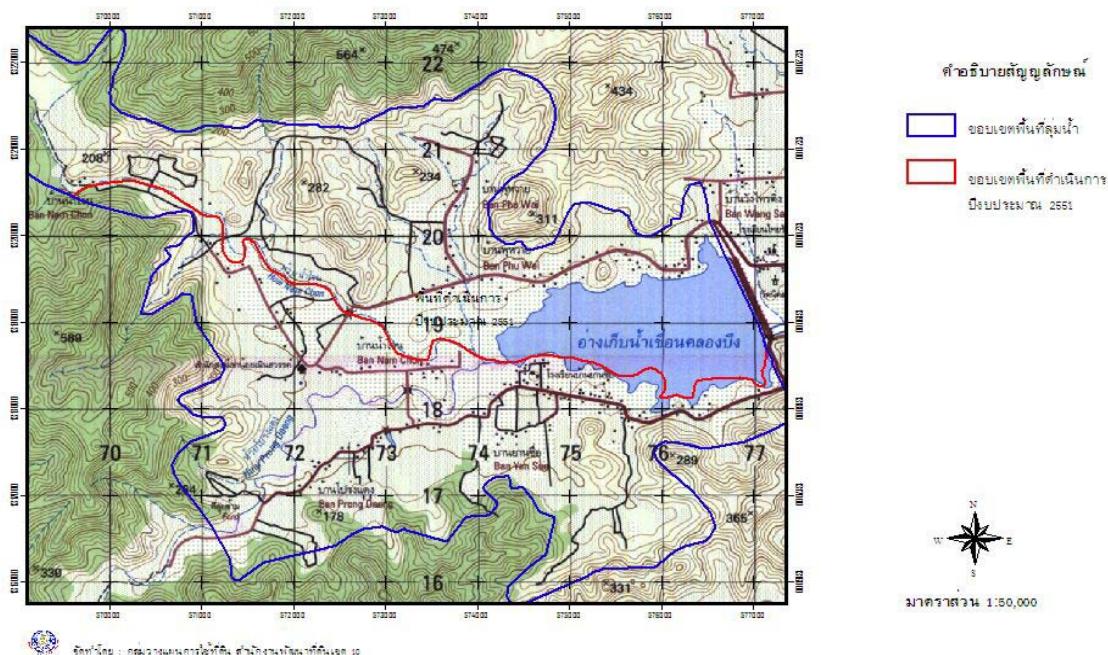
๓) ดินเค็มในแผ่นดิน มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๓๔๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒๐.๙ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยชุดดินหนองแก สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๗.๐-๘.๐

๔) ดินในพื้นที่ดอนที่มีปฏิกริยาเป็นด่าง มีเนื้อที่ประมาณ ๒๔๓ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๕ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยชุดดินกำแพงแสน สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี ดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะ ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๗.๐-๘.๐

จากการวิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรที่ดินของพื้นที่ลุ่มน้ำ พบว่าเนื้อดินส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นทราย จึงทำให้ดินส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ มีอินทรีย์วัตถุในดินต่ำ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบำรุงดิน และในบางพื้นที่ยังพบปัญหาดินเค็มอีกด้วย

๑.๓ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พื้นที่ ๑๘,๔๙๘ ไร่

ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่โครงการฯ ทางด้านทิศตะวันตก ทิศเหนือและทิศใต้ มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน ๒-๑๒ เปอร์เซ็นต์ และจะลาดเทลงสู่ตอนกลางของพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน มีความสูงตั้งแต่ ๕๐-๑๕๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง แสดงดังภาพที่ ๖

ภาพที่ ๖ ภาพรวมของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก
ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรดิน

ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาของทรัพยากรดินที่ใช้ในการเกษตรของพื้นที่ แสดงดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลำดับที่	สัญลักษณ์ชุดดิน	ชื่อชุดดิน	เนื้อที่	
			ไร่	ร้อยละ
๑	Pr	ชุดดินปรางบุรี	๘,๒๓๓	๔๔.๕
๒	Ty	ชุดดินท่ายาง	๒,๙๐๑	๑๕.๗
๓	หน่วยเบ็ดเตล็ด	ที่ลาดชันเชิงซ้อน	๕,๖๑๑	๓๐.๓
		แหล่งน้ำ	๑,๗๕๑	๙.๕
		รวม	๑๘,๔๙๘	๑๐๐

ที่มา : กุลวดี และอุกฤษฏ์ (๒๕๕๐ค)

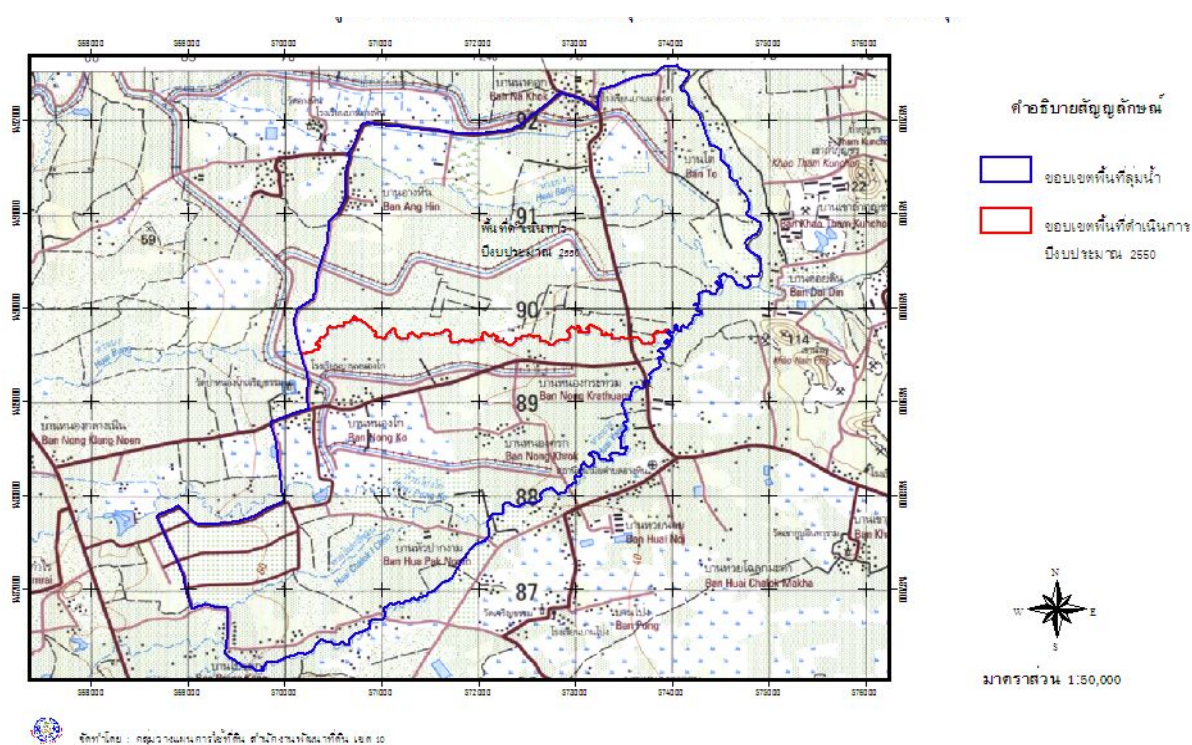
จากการศึกษาสภาพปัญหาของทรัพยากรดินที่ใช้ในการเกษตรกรรมของพื้นที่ พบว่ามีดินที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปลูกพืช มีข้อจำกัดทางด้านกายภาพและเคมี สามารถสรุปได้ดังนี้

ดินต้นที่ดอน มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๙๐๑ ไร่ หรือร้อยละ ๑๕.๗ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยชุดดินท้ายาง สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน ๕-๑๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย จะพบชั้นดินปนกรวดปนเศษหินนี้ตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ปฏิภานดินเป็นกรดจัดถึงกรดเล็กน้อยถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๕-๖.๐ ดินล่างตอนล่างเป็นชั้นเศษหินกรวดของหินทราย

จากการวิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันของพื้นที่ลุ่มน้ำ พบว่าดินส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ มีอินทรีย์วัตถุในดินต่ำ และมีสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินและนําระบบอนุรักษ์ดินและน้ำมาใช้เพื่อให้พื้นที่มีความเหมาะสมในการปลูกพืชมากขึ้น

๑.๔ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี พื้นที่ ๑๒,๔๑๐ ไร่

สภาพภูมิประเทศของพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ แสดงดังภาพที่ ๗

ภาพที่ ๗ ภาพรวมของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี

วิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรดิน

ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาของทรัพยากรดินที่ใช้ในการเกษตรของพื้นที่ แสดงดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ รายละเอียดกลุ่มชุดดินที่พบในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือ
ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ลำดับที่	สัญลักษณ์ ชุดดิน	ชื่อชุดดิน	เนื้อที่	
			ไร่	ร้อยละ
๑	Db	ชุดดินเดิมบาง	๑๗๔	๑.๔
๒	Kyo	ชุดดินเขาย้อย	๑๐๘	๐.๙
๓	Pp	ชุดดินโพธิ์สัย	๔๐๔	๓.๒
๔	Pth	ชุดดินปากท่อ	๖๓๘	๕.๒
๕	Si-sh	ชุดดินสีคิ้ว ที่เป็นดินตื้น	๑,๕๓๐	๑๒.๓
๖	Suk-md	ชุดดินสตึกที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง	๗,๖๓๗	๖๑.๕
๗	Ty	ชุดดินท่ายาง	๑,๙๑๖	๑๕.๕
รวม			๑๒,๔๑๐	๑๐๐

ที่มา : กุลวดี และอุกฤษฏ์ (๒๕๕๐ง)

พบว่าที่ดินที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปลูกพืช มีข้อจำกัดทางด้านกายภาพและเคมีสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ดินกรดในพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ประมาณ ๗,๖๓๗ ไร่ หรือร้อยละ ๖๑.๕ ของพื้นที่ลุ่มน้ำประกอบด้วยชุดดินสตึก สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๕-๖.๕

๒) ดินกรดในพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ ๖๓๘ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๒ ของพื้นที่ลุ่มน้ำประกอบด้วยชุดดินปากท่อ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินค่อนข้างเลวถึงเลว เนื้อดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแฉะ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๕-๖.๐

๓) ดินในพื้นที่ดอนที่มีปฏิกริยาเป็นด่าง มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๕๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๓ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยชุดดินสีคิ้ว สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดี เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๖.๐-๘.๐

๔) ดินในพื้นที่ลุ่มที่มีปฏิกริยาเป็นด่าง มีเนื้อที่ประมาณ ๒๘๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๓ ของพื้นที่ลุ่มน้ำประกอบด้วยชุดดินเดิมบาง และชุดดินเขาย้อย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินค่อนข้างเลวถึงเลว เนื้อดินดินร่วนปนทรายถึงร่วนเหนียวปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๖.๐-๘.๐

๕) ดินต้นในพื้นที่ตอนถึงชั้นลูกรังก่อนกรวดหรือเศษหิน มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๓๒๐ ไร่หรือร้อยละ ๑๘.๗ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยชุดดินท่ายางและชุดดินโพนพิสัย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย จะพบชั้นดินปนกรวดปนเศษหินนี้ตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดเล็กน้อยถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๕-๖.๐ ดินล่างตอนล่างเป็นชั้นเศษหินกรวดของหินทราย

จากการวิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรที่ดินของพื้นที่ลุ่มน้ำ พบว่าเนื้อดินส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นทราย จึงทำให้ดินส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ มีอินทรีย์วัตถุในดินต่ำ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบำรุงดิน

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบจำลองชิปปี้

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลรายโครงการได้ผลการศึกษาดังนี้

๒.๑ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดกาญจนบุรี

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ ๗ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๒๗ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๒	๘๑.๕
หญิง	๕	๑๘.๕
อายุ		
ระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี	๓	๑๑.๑
ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี	๘	๒๙.๖
๔๖ ปีขึ้นไป	๑๖	๕๙.๓
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๘	๒๙.๖
มัธยมศึกษา	๘	๒๙.๖
ปริญญาตรี	๙	๓๓.๔
สูงกว่าปริญญาตรี	๒	๗.๔
สถานภาพ		
คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน	๑๒	๔๔.๔
คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน	๑๕	๕๕.๖

จากตารางที่ ๗ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๘๑.๕ ซึ่งมีอายุมากกว่า ๔๖ ปีมากที่สุดร้อยละ ๕๙.๓ และอายุ ๓๖ - ๔๕ ปี ร้อยละ ๒๙.๐ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๓๓.๓ รองลงมาคือจบมัธยมศึกษา และประถมศึกษา ร้อยละ ๒๙.๖ มีสถานภาพเป็นคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินร้อยละ ๕๕.๖ และเป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน ร้อยละ ๔๔.๔

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านบริบท

ตารางที่ ๘ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ด้านบริบท

การประเมิน โครงการ ด้านบริบท	ระดับความสอดคล้อง					# $\bar{x}$	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. แนวคิดของ โครงการ มีความ สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล	๖ (๒๒.๒)	๒๑ (๗๗.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๒	๐.๖๒	มากที่สุด	๔
๒. แนวคิดของ โครงการ ตรงกับ ประเด็นปัญหา ของพื้นที่ดำเนินการ	๒๓ (๘๕.๒)	๔ (๑๔.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๘๕	๐.๘๗	มากที่สุด	๑
๓. การคัดเลือกพื้นที่ ก่อนเข้าดำเนินการ	๗ (๒๕.๙)	๒๐ (๗๔.๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๖	๐.๖๒	มากที่สุด	๓
๔. วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ ชัดเจน	๙ (๓๓.๓)	๑๑ (๔๐.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๗	๐.๖๓	มาก	๖
๕. วัตถุประสงค์ ของโครงการตรง กับปัญหาของพื้นที่	๑๑ (๔๐.๗)	๑๖ (๕๙.๓)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๑	๐.๖๔	มากที่สุด	๒
๖. วิธีการดำเนินงาน มีความชัดเจน	๑ (๓.๗)	๑๗ (๖๓)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๗๐	๐.๘๑	มาก	๗
๗. วิธีการดำเนินงาน มีความเหมาะสม ในทางปฏิบัติ	๖ (๓๓.๓)	๑๘ (๖๖.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๑	๐.๖๓	มาก	๕
ภาพรวม						๔.๒๓	๐.๖๒	มากที่สุด	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความสอดคล้องเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๘ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอกองคา จันทบุรี มีความสอดคล้องกัน โดยภาพรวมด้านบริบท อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความสอดคล้องกับด้านบริบท ในเรื่องแนวคิดของโครงการ ตรงกับประเด็นปัญหาของพื้นที่ดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องเป็นอันดับแรก รองลงมาคือวัตถุประสงค์ของโครงการ ตรงกับปัญหาของพื้นที่ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกับการคัดเลือกพื้นที่ก่อนเข้าดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสาม

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ ๙ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมิน โครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม					# %	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
๑. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานในพื้นที่	๐ (๐)	๘ (๒๙.๖)	๑๕ (๕๕.๖)	๔ (๑๔.๘)	๐ (๐)	๓.๑๕	๐.๙๙	ปานกลาง	๖
๒. เจ้าหน้าที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ	๙ (๓๓.๓)	๑๒ (๔๔.๕)	๖ (๒๒.๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๑	๑.๐๓	มาก	๒
๓. เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจคู่มือดำเนินงาน และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน	๖ (๒๒.๒)	๑๗ (๖๓)	๔ (๑๔.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๗	๑.๐๒	มาก	๓
๔. เจ้าหน้าที่มีการประชุมวางแผนร่วมกันในระดับคณะทำงาน และกำหนดความรับผิดชอบในลักษณะเป็นทีมงาน	๗ (๒๕.๙)	๑๕ (๕๕.๖)	๕ (๑๘.๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๗	๑.๐๒	มาก	๓
๕. การสร้างความยอมรับแก่เกษตรกรในพื้นที่	๑๓ (๔๘.๒)	๑๔ (๕๑.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๘	๑.๒๘	มากที่สุด	๑

ตารางที่ ๙ (ต่อ)

การประเมิน โครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม					# #	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๖. การประสาน งานกับหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้องใน โครงการฯ	๐ (๐)	๑๘ (๖๖.๗)	๙ (๓๓.๓)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๖๗	๐.๘๙	ปาน กลาง	๔
๗. งบประมาณที่ได้ รับในแต่ละปี สามารถแก้ไขปัญหา ในพื้นที่ได้	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๙ (๗๐.๔)	๘ (๒๙.๖)	๐ (๐)	๒.๗๐	๑.๒๖	ปาน กลาง	๗
๘. ความทันเวลา ของงบประมาณใน แต่ละปี	๐ (๐)	๑๓ (๔๘.๒)	๑๐ (๓๗.๐)	๔ (๑๔.๘)	๐ (๐)	๓.๓๓	๐.๙๒	ปาน กลาง	๕
๙. ความเหมาะสม ของระยะเวลาใน การดำเนินการ โครงการ	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๖ (๕๙.๓)	๑๑ (๔๐.๗)	๐ (๐)	๒.๕๙	๑.๓๔	น้อย	๘
ภาพรวม						๓.๕๘	๐.๘๙	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๙ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญาณี จังหวัดกาญจนบุรี มีความเหมาะสม โดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า ในเรื่องการสร้างความยอมรับแก่เกษตรกรในพื้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือเจ้าหน้าที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเจ้าหน้าที่มีความเข้าใจคู่มือดำเนินงาน และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม และเจ้าหน้าที่มีการประชุมวางแผนร่วมกันในระดับคณะทำงาน และกำหนดความรับผิดชอบในลักษณะเป็นทีมงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสามเช่นกัน สำหรับเรื่องความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๑๐ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ ด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับความเหมาะสม					# %	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. การ ประชาสัมพันธ์ โครงการฯ	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๒ (๔๔.๔)	๑๓ (๔๘.๒)	๒ (๗.๔)	๒.๓๐	๑.๔๕	น้อย	๗
๒. การดำเนินงานมี ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของ โครงการฯ	๓ (๑๑.๑)	๑๗ (๖๓.๐)	๗ (๒๕.๙)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๘๕	๐.๙๙	มาก	๒
๓. มีการปฏิบัติงาน ตามแผนงานที่วางไว้	๐ (๐)	๑๙ (๗๐.๔)	๘ (๒๙.๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๗๐	๐.๙๓	มาก	๓
๔. ระยะเวลา ดำเนินการเป็นไป ตามที่กำหนด	๐ (๐)	๗ (๒๖.๐)	๒๐ (๗๔.๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๒๖	๐.๙๑	ปาน กลาง	๕
๕. มีการประสาน แผน/กิจกรรมของ หน่วยงาน ที่ดำเนินการในพื้นที่	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๙ (๗๐.๔)	๘ (๒๙.๖)	๐ (๐)	๒.๗๐	๑.๑๖	ปาน กลาง	๖
๖. เกษตรกรมีส่วน ร่วมในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ใน พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๑๗ (๖๓.๐)	๑๐ (๓๗.๐)	๐ (๐.๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๖๓	๑.๕๑	มาก ที่สุด	๑
๗.ความยอมรับของ เกษตรกรและหน่วย งานที่เกี่ยวข้องกับ โครงการในพื้นที่	๐ (๐)	๑๕ (๕๕.๖)	๑๐ (๓๗.๐)	๒ (๗.๔)	๐ (๐)	๓.๔๘	๐.๘๙	มาก	๔
ภาพรวม						๓.๕๒	๐.๘๙	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๑๐ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำ
แควน้อยตอนบน ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความ
เหมาะสม โดยภาพรวมด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านกระบวนการ ในเรื่องเกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม และการประชาสัมพันธ์โครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (เกษตรกร)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน กลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย กลุ่มน้ำสาขาม่น้ำแควน้อยตอนบน กลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญาไชย จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๕๐ ราย ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ ๑๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน
กลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๕๐ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๓๓	๖๖
หญิง	๑๗	๓๔
อายุ		
ระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี	๔	๘
ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี	๑๖	๓๒
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๐	๖๐
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	๑๒	๒๔
ประถมศึกษา	๒๗	๕๔
มัธยมศึกษา	๙	๑๘
ปริญญาตรี	๒	๔
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
๑-๒ คน	๘	๑๖
๓-๔ คน	๓๒	๖๔
๕-๖ คน	๑๐	๒๐
สถานภาพ		
หมอลาอาสา	๑	๒.๐
กรรมการหมู่บ้าน	๕	๑๐.๐
เกษตรกรทั่วไป	๔๔	๘๘.๐

จากตารางที่ ๑๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๖๖ ซึ่งมีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ ๖๐ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๕๔ รองลงมาคือต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ ๒๔ ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๓-๔ คน ร้อยละ ๖๔ รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๕-๖ คน ร้อยละ ๒๐ ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเกษตรกรทั่วไปร้อยละ ๘๘

ตารางที่ ๑๒ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน
ลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย

n=๕๐

รายละเอียดกิจกรรมที่เข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
๑. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	๔๕	๙๐
๑.๑ รมรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	๔๐	๘๐
๑.๒ คันดิน	๑๕	๓๐
๑.๓ ทางลำเลียงในไร่นา	๕	๑๐
๑.๔ บ่อตกตะกอน	๒๐	๔๐
๑.๕ สระน้ำในไร่นา	๕	๑๐
๒. ปรับปรุงคุณภาพดิน	๕๐	๑๐๐
๒.๑ โดโลไมท์	๕๐	๑๐๐
๒.๔ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	๑๘	๓๖
๓. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	๔๒	๘๔
๓.๑ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	๒๐	๔๐
๓.๒ การผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	๕๐	๑๐๐
๓.๓ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด	๑๘	๓๖
๔. รมรงค์ดเผาฟางและตอซังพืช	๖	๑๒
๕. บริการวิเคราะห์ดิน	๓๒	๖๔

จากตารางที่ ๑๒ พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมหลักปรับปรุงคุณภาพดินมากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับวัสดุปรับปรุงดินโดโลไมท์ ร้อยละ ๑๐๐ รองลงมาพบว่าเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมหลักระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร้อยละ ๙๐ โดยเข้าร่วมในกิจกรรมย่อยคือรมรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกมากที่สุดร้อยละ ๘๐ รองลงมาคือบ่อตกตะกอน ร้อยละ ๔๐ สำหรับกิจกรรมหลักส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร เกษตรกรเข้าร่วม ร้อยละ ๘๔ โดยเข้าร่วมในกิจกรรมย่อยมากที่สุดคือการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำร้อยละ ๑๐๐ รองลงมาคือการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ร้อยละ ๔๐ และอันดับสุดท้ายของการเข้าร่วมกิจกรรมหลักของเกษตรกรคือรมรงค์ดเผาฟางและตอซังพืช มีร้อยละ ๑๒ เท่านั้น

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๑๓ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของเกษตรกร
โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับการมีส่วนร่วม					# %	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. มีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ในการวางแผนการ ดำเนินงาน	๖ (๑๒)	๑๓ (๒๖)	๑๔ (๒๘)	๑๗ (๓๔)	๐ (๐)	๓.๑๖	๑.๒๙	ปาน กลาง	๖
๒. มีส่วนร่วม คัดเลือกพื้นที่และ กิจกรรมต่าง ๆ ใน การดำเนินงาน	๑๕ (๓๐)	๒๖ (๕๒)	๙ (๑๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๒	๑.๓๕	มาก	๓
๓. มีส่วนร่วมเป็น คณะกรรมการ / คณะทำงาน / ที่ปรึกษา	๐ (๐)	๐ (๐)	๒ (๔)	๑๙ (๓๘)	๒๙ (๕๘)	๑.๔๖	๒.๔๔	น้อย ที่สุด	๗
๔. มีส่วนร่วม รับทราบข้อมูล ข่าวสารการ ดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้	๒๒ (๔๔)	๒๖ (๕๒)	๒ (๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๐	๑.๕๐	มาก ที่สุด	๒
๕. มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ใน พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๒๗ (๕๔)	๑๘ (๓๖)	๕ (๑๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๔	๑.๕๒	มาก ที่สุด	๑
๖. มีส่วนร่วม ติดตามผลการ ดำเนินงานในพื้นที่ เขตพัฒนาที่ดิน	๐ (๐)	๑๙ (๓๘)	๒๒ (๔๔)	๙ (๑๘)	๐ (๐)	๓.๒๐	๑.๒๗	ปาน กลาง	๕
๗. มีส่วนร่วม ประชุมปรึกษา พิจารณา	๑๒ (๒๔)	๒๙ (๕๘)	๙ (๑๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๖	๑.๓๓	มาก	๔
ภาพรวม						๓.๕๕	๑.๒๒	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๑๓ พบว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดิน กลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวีย กลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน กลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญาไชย จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมาคือเกษตรกร มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด และเกษตรกรมีส่วนร่วมคัดเลือกพื้นที่และกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม และเกษตรกรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ / คณะทำงาน / ที่ปรึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านผลผลิต

ตารางที่ ๑๔ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกรโครงการเขตพัฒนาที่ดินกลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริงกระเวียฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต

การประเมิน โครงการ ด้านผลผลิต	ระดับความพึงพอใจ					# $\bar{x}$	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. กิจกรรมระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ คันดิน ทาง ลำเลียงในไร่นา และ บ่อดักตะกอน	๑๓ (๒๖)	๒๗ (๕๕)	๑๐ (๒๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๖	๐.๗๔	มาก	๘
๒. กิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการ ปลูกหญ้าแฝก	๓๒ (๖๔)	๑๐ (๒๐)	๘ (๑๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๘	๐.๗๙	มากที่สุด	๑
๓. การได้รับวัสดุ การปรับปรุง คุณภาพดิน	๒๒ (๔๔)	๑๘ (๓๖)	๑๐ (๒๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๔	๐.๗๒	มากที่สุด	๔
๔. เจ้าหน้าที่เข้ามา ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมและ ติดตามผล	๒๔ (๔๘)	๑๖ (๓๒)	๑๐ (๒๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๘	๐.๗๓	มากที่สุด	๒

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

การประเมิน โครงการ ด้านผลผลิต	ระดับความพึงพอใจ					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๕. การแก้ปัญหา คุณภาพดิน	๑๓ (๒๖)	๓๒ (๖๔)	๕ (๑๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๖	๐.๗๒	มาก	๕
๖. การจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรทำให้กลุ่ม เกษตรกรมีความ เข้มแข็งสามารถใช้ สารอินทรีย์ได้	๑๕ (๓๐)	๒๕ (๕๐)	๑๐ (๒๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๐	๐.๗๓	มาก	๖
๗. วิธีการส่งเสริม การฝึกอบรมการใช้ สารอินทรีย์	๑๔ (๒๘)	๓๐ (๖๐)	๖ (๑๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๖	๐.๗๒	มาก	๕
๘. การได้รับความรู้ ความเข้าใจในการ ผลิต และการใช้ สารอินทรีย์ทดแทน สารเคมีทางการ เกษตร	๑๘ (๓๖)	๒๖ (๕๒)	๖ (๑๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๔	๐.๗๒	มาก ที่สุด	๔
๙. การได้รับปัจจัย การผลิตเทคโนโลยี ชีวภาพของกรมฯ (พ.ด. ต่างๆ)	๑๗ (๓๐)	๑๙ (๗๐)	๑๔ (๐.๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๖	๐.๗๔	มาก	๘
๑๐. กิจกรรม รณรงค์คัดเผาฟาง และตอซังพืช	๑๕ (๓๐)	๒๔ (๔๘)	๑๑ (๒๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๘	๐.๗๓	มาก	๗
๑๑. บริการ วิเคราะห์ดิน	๒๑ (๔๒)	๒๑ (๔๒)	๘ (๑๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๖	๐.๗๓	มาก ที่สุด	๓
ภาพรวม						๔.๑๙	๐.๗๒	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความพึงพอใจเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๑๔ พบว่าความพึงพอใจของเกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดิน กลุ่มน้ำย่อยห้วย
เกริงกระเวีย กลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน กลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลชะแล อำเภอดงพญา
จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรมีความพึงพอใจในด้านผลผลิต ในเรื่อง กิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก รองลงมาคือเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมและติดตาม ผล อยู่ในระดับมากที่สุดบริการวิเคราะห์ดิน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสาม

๒.๒ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ ๑๕ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๒๔ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๐	๘๓.๓
หญิง	๔	๑๖.๗
อายุ		
ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี	๙	๓๗.๕
๔๖ ปีขึ้นไป	๑๕	๖๒.๕
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	๔	๑๖.๗
ปริญญาตรี	๑๘	๗๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๒	๘.๓
สถานภาพ		
คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน	๑๒	๕๐
คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน	๑๒	๕๐

จากตารางที่ ๑๕ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๘๓.๓ ซึ่งมีอายุมากกว่า ๔๖ ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ ๖๒.๕ และอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี ร้อยละ ๓๗.๕ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๗๕ รองลงมาคือจบมัธยมศึกษา ร้อยละ ๑๖.๗ มีสถานภาพเป็นคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินร้อยละ ๕๐ และเป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน ร้อยละ ๕๐

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านบริบท

ตารางที่ ๑๖ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ ด้านบริบท

การประเมิน โครงการ ด้านบริบท	ระดับความสอดคล้อง					# %	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. แนวคิดของ โครงการ มีความ สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล	๑ (๔.๒)	๑๘ (๗๕)	๕ (๒๐.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๘๓	๐.๖๒	มาก	๔
๒. แนวคิดของ โครงการ ตรงกับ ประเด็นปัญหา ของพื้นที่ดำเนินการ	๑๓ (๕๔.๒)	๙ (๓๗.๕)	๒ (๘.๓)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๖	๐.๗๕	มากที่สุด	๑
๓. การคัดเลือกพื้นที่ ก่อนเข้าดำเนินการ	๑ (๔.๒)	๑๗ (๗๐.๘)	๖ (๒๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๗๙	๐.๖๓	มาก	๕
๔. วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ ชัดเจน	๙ (๓๗.๕)	๑๔ (๕๘.๓)	๑ (๔.๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๓	๐.๖๘	มากที่สุด	๒
๕. วัตถุประสงค์ ของโครงการตรง กับปัญหาของพื้นที่	๔ (๑๖.๗)	๑๗ (๗๐.๘)	๓ (๑๒.๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๔	๐.๖๐	มาก	๓
๖. วิธีการดำเนินงาน มีความชัดเจน	๑ (๔.๒)	๑๖ (๖๖.๗)	๗ (๒๙.๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๗๕	๐.๖๕	มาก	๖
๗. วิธีการดำเนินงาน มีความเหมาะสม ในทางปฏิบัติ	๐ (๐)	๒๐ (๘๓.๓)	๔ (๑๖.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๘๓	๐.๖๒	มาก	๔
ภาพรวม						๔.๐๑	๐.๕๙	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความสอดคล้องเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๑๖ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรี
ตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี มีความสอดคล้องกัน โดยภาพรวมด้านบริบท
อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้ คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงาน
เขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความสอดคล้องกับด้านบริบท ในเรื่องแนวคิดของโครงการ ตรงกับประเด็น
ปัญหาของพื้นที่ดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ
วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และวัตถุประสงค์ของ
โครงการตรงกับปัญหาของพื้นที่ที่มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ ๑๗ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ ด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมิน โครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม					# #ข	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. จำนวนเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินงานในพื้นที่	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๘ (๗๕)	๖ (๒๕)	๐ (๐)	๒.๗๕	๐.๗๓	ปาน กลาง	๖
๒. เจ้าหน้าที่เข้าใจ วัตถุประสงค์ของโครงการ	๐ (๐)	๕ (๒๐.๘)	๑๙ (๗๙.๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๒๑	๐.๗๙	ปาน กลาง	๔
๓. เจ้าหน้าที่มีความ เข้าใจคู่มือดำเนินงาน และ ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน	๐ (๐)	๖ (๒๕)	๑๘ (๗๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๒๕	๐.๘๑	ปาน กลาง	๓
๔. เจ้าหน้าที่มีการ ประชุมวางแผนร่วมกันใน ระดับคณะทำงาน และ กำหนดความรับผิดชอบใน ลักษณะเป็นทีมงาน	๐ (๐)	๒ (๘.๓)	๒๒ (๙๑.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๐๘	๐.๗๔	ปาน กลาง	๕
๕. การสร้างความยอมรับ แก่เกษตรกรในพื้นที่	๐ (๐)	๗ (๒๙.๒)	๑๗ (๗๐.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๒๙	๐.๘๓	ปาน กลาง	๒
๖. การประสานงานกับ หน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้องใน โครงการฯ	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๐ (๔๑.๗)	๑๔ (๕๘.๓)	๐ (๐.๐)	๒.๔๒	๐.๘๕	น้อย	๗
๗. งบประมาณที่ได้รับใน แต่ละปีสามารถแก้ไข ปัญหาในพื้นที่ได้	๐ (๐)	๐ (๐)	๗ (๒๙.๒)	๙ (๓๗.๕)	๘ (๓๓.๓)	๑.๙๖	๑.๑๗	น้อย	๙
๘. ความทันเวลาของ งบประมาณในแต่ละปี	๐ (๐)	๑๓ (๕๔.๒)	๑๑ (๔๕.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๕๔	๐.๙๙	มาก	๑
๙. ความเหมาะสมของ ระยะเวลาในการ ดำเนินการโครงการ	๐ (๐)	๐ (๐)	๙ (๓๗.๕)	๑๕ (๖๒.๕)	๐ (๐)	๒.๓๘	๐.๘๘	น้อย	๘
ภาพรวม						๒.๘๘	๐.๗๑	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๑๗ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรี
ตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดเพชรบุรี มีความเหมาะสม โดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า
อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า ในเรื่องความทันเวลาของงบประมาณในแต่ละปี อยู่ในระดับมาก โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการสร้างความยอมรับแก่เกษตรกรในพื้นที่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจคู่มือดำเนินงาน และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสาม สำหรับเรื่องงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๑๘ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการ

เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ ด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับความเหมาะสม					# #x	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. การ ประชาสัมพันธ์ โครงการฯ	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๐ (๔๑.๗)	๑๑ (๔๕.๘)	๓ (๑๒.๕)	๒.๒๙	๑.๐๒	น้อย	๗
๒. การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	๐ (๐)	๕ (๒๐.๘)	๕ (๒๐.๘)	๔ (๔๙.๔)	๐ (๐)	๓.๐๔	๐.๘๘	ปาน กลาง	๕
๓. มีการปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้	๐ (๐)	๕ (๒๐.๘)	๑๙ (๗๙.๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๒๑	๐.๘๖	ปาน กลาง	๔
๔. ระยะเวลาดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนด	๑๒ (๕๐)	๙ (๓๗.๕)	๓ (๑๒.๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๘	๑.๔๗	มาก ที่สุด	๑
๕. มีการประสานแผน/กิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่	๐ (๐)	๐ (๐)	๕ (๒๐.๘)	๑๙ (๗๙.๒)	๐ (๐)	๒.๖๓	๑.๐๔	ปาน กลาง	๖
๖. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๐ (๐)	๕ (๒๐.๘)	๑๙ (๗๙.๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๖๓	๐.๙๖	มาก	๒
๗. ความยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่	๐ (๐)	๘ (๓๓.๓)	๑๖ (๖๖.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๓๓	๐.๘๗	ปาน กลาง	๓
ภาพรวม						๓.๒๑	๐.๘๖	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๑๘ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรี ตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี มีความเหมาะสม โดยภาพรวมด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านกระบวนการ ในเรื่องระยะเวลาดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสาม และการประชาสัมพันธ์โครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (เกษตรกร)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๕๐ ราย ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ ๑๙ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๕๐ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๘	๕๖
หญิง	๒๒	๔๔
อายุ		
ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี	๑๘	๓๖
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๒	๖๔
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๒๖	๕๒
มัธยมศึกษา	๒๔	๔๘
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
๑-๒ คน	๑๔	๒๘
๓-๔ คน	๓๒	๖๔
๕-๖ คน	๔	๘
สถานภาพ		
หมอดินอาสา	๒	๔
กรรมการหมู่บ้าน	๖	๑๒
เกษตรกรทั่วไป	๔๒	๘๔

จากตารางที่ ๑๙ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๕๖ ซึ่งมีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ ๖๔ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๕๒ รองลงมาคือ มัธยมศึกษา ร้อยละ ๔๘ ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๓-๔ คน ร้อยละ ๖๔ รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๑-๒ คน ร้อยละ ๒๘ ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเกษตรกรทั่วไปร้อยละ ๘๔

ตารางที่ ๒๐ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ

n=๕๐

รายละเอียดกิจกรรมที่เข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
๑. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	๑๐	๒๐
๑.๑ รมรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	๖	๑๒
๑.๒ ฝาย	๔	๘
๑.๓ สระน้ำในไร่นา	๑๐	๒๐
๒. ปรับปรุงคุณภาพดิน	๕๐	๑๐๐
๒.๑ โดโลไมท์	๔๔	๘๘
๒.๒ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	๔๘	๙๖
๓. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	๓๔	๖๘
๓.๑ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	๒๖	๕๒
๓.๒ การผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	๓๐	๖๐
๓.๓ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด	๑๗	๓๔
๔. รมรงค์ดเผาพางและตอซังพืช	-	-
๕. บริการวิเคราะห์ดิน	๒๔	๔๘

จากตารางที่ ๒๐ พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมหลักปรับปรุงคุณภาพดินมากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับวัสดุปรับปรุงดินโดโลไมท์ ร้อยละ ๘๘ รองลงมาพบว่าเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมหลักส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ร้อยละ ๖๘ โดยเข้าร่วมในกิจกรรมย่อยคือการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำมากที่สุดร้อยละ ๖๐ รองลงมาคือการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ร้อยละ ๕๒ สำหรับกิจกรรมหลักระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เกษตรกรเข้าร่วมเพียง ร้อยละ ๒๐ โดยเข้าร่วมในกิจกรรมย่อยมากที่สุดคือขุดสระน้ำในไร่นาร้อยละ ๒๐ รองลงมาคือรมรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก ร้อยละ ๑๒

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๒๑ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของเกษตรกร
โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับการมีส่วนร่วม					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. มีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ในการวางแผนการ ดำเนินงาน	๐ (๐)	๙ (๑๘)	๓๒ (๖๔)	๙ (๑๘)	๐ (๐)	๓.๐๐	๑.๓๐	ปาน กลาง	๔
๒. มีส่วนร่วม คัดเลือกพื้นที่และ กิจกรรมต่าง ๆ ใน การดำเนินงาน	๑๖ (๓๒)	๓๐ (๖๐)	๔ (๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๔	๑.๖๘	มาก ที่สุด	๒
๓. มีส่วนร่วมเป็น คณะกรรมการ / คณะทำงาน / ที่ปรึกษา	๐ (๐)	๑๑ (๒๒)	๕ (๑๐)	๙ (๑๘)	๐ (๐)	๒.๐๔	๑.๙๖	น้อย	๗
๔. มีส่วนร่วม รับทราบข้อมูล ข่าวสารการ ดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้	๒๐ (๔๐)	๑๔ (๒๘)	๑๖ (๓๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๘	๑.๕๘	มาก	๓
๕. มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ใน พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๑๖ (๓๒)	๓๑ (๖๒)	๓ (๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๖	๑.๖๙	มาก ที่สุด	๑
๖. มีส่วนร่วม ติดตามผลการ ดำเนินงานในพื้นที่ เขตพัฒนาที่ดิน	๐ (๐)	๖ (๑๒)	๑๕ (๓๐)	๒๓ (๔๖)	๖ (๑๒)	๒.๔๒	๑.๖๗	น้อย	๕
๗. มีส่วนร่วม ประชุมปรึกษา พิจารณา	๕ (๑๐)	๐ (๐)	๑๕ (๓๐)	๑๑ (๒๒)	๑๙ (๓๘)	๒.๒๒	๑.๘๒	น้อย	๖
ภาพรวม						๓.๑๘	๑.๒๘	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๒๑ พบว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมด้าน กระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน อยู่ในระดับ มากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมาคือเกษตรกร มีส่วนร่วมคัดเลือกพื้นที่และกิจกรรมต่าง ๆ ในการ ดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และเกษตรกรมีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม และเกษตรกรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ / คณะทำงาน / ที่ปรึกษา อยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านผลผลิต

ตารางที่ ๒๒ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกร

โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรีฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต

การประเมิน โครงการ ด้านผลผลิต	ระดับความพึงพอใจ					# $\bar{x}$	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. กิจกรรมระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ คันดิน ทาง ลำเลียงในไร่นา และ บ่อดักตะกอน	๒ (๔)	๓๒ (๖๔)	๑๖ (๓๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๗๒	๑.๐๓	มาก	๑๐
๒. กิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการ ปลูกหญ้าแฝก	๓๔ (๖๘)	๘ (๑๖)	๖ (๑๒)	๒ (๔)	๐ (๐)	๔.๔๘	๐.๗๙	มาก ที่สุด	๗
๓. การได้รับวัสดุ การปรับปรุง คุณภาพดิน	๓๖ (๕๒)	๘ (๑๖)	๖ (๑๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๖๐	๐.๘๒	มาก ที่สุด	๖
๔. เจ้าหน้าที่เข้ามา ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมและ ติดตามผล	๔๒ (๘๔)	๖ (๑๒)	๒ (๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๘๐	๐.๘๙	มาก ที่สุด	๓
๕. การแก้ปัญหา คุณภาพดิน	๔๑ (๘๒)	๙ (๑๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๘๒	๐.๙๐	มาก ที่สุด	๒
๖. การจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรทำให้กลุ่ม เกษตรกรมีความ เข้มแข็งสามารถใช้ สารอินทรีย์ได้	๓๖ (๕๒)	๑๔ (๒๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๗๒	๐.๘๖	มาก ที่สุด	๕
๗. วิธีการส่งเสริม การฝึกอบรมการใช้ สารอินทรีย์	๔๘ (๙๖)	๒ (๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๙๖	๐.๙๘	มาก ที่สุด	๑

๒.๓ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ ๒๓ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๓๑ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๘	๙๐.๓
หญิง	๓	๙.๗
อายุ		
ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี	๙	๒๙
๔๖ ปีขึ้นไป	๒๒	๗๑
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๕	๑๖.๑
มัธยมศึกษา	๑๐	๓๒.๓
ปริญญาตรี	๑๓	๔๑.๙
สูงกว่าปริญญาตรี	๓	๙.๗
สถานภาพ		
คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน	๑๒	๓๘.๗
คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน	๑๙	๖๑.๓

จากตารางที่ ๒๓ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๙๐.๓ ซึ่งมีอายุมากกว่า ๔๖ ปีมากที่สุดร้อยละ ๗๑ และอายุ ๓๖ - ๔๕ ปี ร้อยละ ๒๙ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๔๑.๙ รองลงมา คือจบมัธยมศึกษา ร้อยละ ๓๒.๓ มีสถานภาพเป็นคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินร้อยละ ๖๑.๓ และเป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน ร้อยละ ๓๘.๗

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านบริบท

ตารางที่ ๒๔ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ ด้านบริบท

การประเมิน โครงการ ด้านบริบท	ระดับความสอดคล้อง					# %	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. แนวคิดของ โครงการ มีความ สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล	๑ (๓.๒)	๑๗ (๕๔.๘)	๑๐ (๓๒.๓)	๓ (๙.๗)	๐ (๐)	๓.๕๒	๐.๗๒	มาก	๖
๒. แนวคิดของ โครงการ ตรงกับ ประเด็นปัญหา ของพื้นที่ดำเนินการ	๑๐ (๓๒.๓)	๑๘ (๕๘.๑)	๓ (๙.๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๓	๐.๖๒	มากที่สุด	๒
๓. การคัดเลือกพื้นที่ ก่อนเข้าดำเนินการ	๑ (๓.๒)	๒๗ (๘๗.๑)	๓ (๙.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๙๔	๐.๓๖	มาก	๓
๔. วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ ชัดเจน	๙ (๒๙)	๒๒ (๗๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๙	๐.๔๖	มากที่สุด	๑
๕. วัตถุประสงค์ ของโครงการตรง กับปัญหาของพื้นที่	๒ (๖.๕)	๑๕ (๔๘.๔)	๑๔ (๔๕.๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๖๑	๐.๖๑	มาก	๕
๖. วิธีการดำเนินงาน มีความชัดเจน	๑ (๓.๒)	๑๗ (๕๔.๘)	๑๓ (๔๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๖๑	๐.๕๖	มาก	๔
๗. วิธีการดำเนินงาน มีความเหมาะสม ในทางปฏิบัติ	๑ (๓.๒)	๑๗ (๕๔.๘)	๑๐ (๓๒.๓)	๓ (๙.๗)	๐ (๐)	๓.๕๒	๐.๗๒	มาก	๖
ภาพรวม						๓.๘๒	๐.๖๗	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความสอดคล้องเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๒๔ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของโครงการ ด้านบริบท พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสอดคล้องกันโดยภาพรวมด้านบริบท อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความสอดคล้องกับด้านบริบท ในเรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องเป็นอันดับแรก รองลงมาคือแนวคิดของโครงการ ตรงกับประเด็นปัญหาของพื้นที่ดำเนินการ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกับการคัดเลือกพื้นที่ก่อนเข้าดำเนินการอยู่ในระดับมาก

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ ๒๕ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ ด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมิน โครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. จำนวนเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินงานในพื้นที่	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๗ (๕๔.๘)	๕ (๑๖.๑)	๙ (๒๙.๑)	๒.๒๖	๑.๓๙	น้อย	๙
๒. เจ้าหน้าที่เข้าใจ วัตถุประสงค์ของ โครงการ	๓ (๙.๗)	๒๔ (๗๗.๔)	๔ (๑๒.๙)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๙๗	๑.๒๑	มาก	๒
๓. เจ้าหน้าที่มี ความเข้าใจคู่มือ ดำเนินงาน และ ขั้นตอนในการ ปฏิบัติงาน	๐ (๐)	๑๘ (๕๘.๑)	๑๓ (๔๑.๙)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๕๘	๑.๐๔	มาก	๓
๔. เจ้าหน้าที่มีการ ประชุมวางแผนร่วม กันในระดับคณะ ทำงาน และกำหนด ความรับผิดชอบใน ลักษณะเป็นทีมงาน	๐ (๐)	๑๕ (๔๘.๔)	๑๖ (๕๑.๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๔๘	๑.๐๑	มาก	๔
๕. การสร้างความ ยอมรับแก่เกษตรกร ในพื้นที่	๒๐ (๖๔.๕)	๑๑ (๓๕.๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๖๕	๑.๗๔	มากที่สุด	๑

ตารางที่ ๒๕ (ต่อ)

การประเมิน โครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม					# #	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๖. การประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ	๐ (๐)	๑๒ (๓๘.๗)	๑๙ (๖๑.๓)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๓๙	๐.๙๙	ปาน กลาง	๕
๗. งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๓ (๔๑.๙)	๑๘ (๕๘.๑)	๐ (๐)	๒.๔๒	๑.๓๐	น้อย	๘
๘. ความทันเวลาของงบประมาณในแต่ละปี	๐ (๐)	๓ (๙.๗)	๑๗ (๕๔.๘)	๖ (๑๙.๔)	๕ (๑๖.๑)	๒.๕๘	๑.๒๐	น้อย	๗
๙. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ	๐ (๐)	๓ (๙.๗)	๒๐ (๖๔.๕)	๗ (๒๒.๖)	๑ (๓.๒)	๒.๘๑	๑.๐๘	ปาน กลาง	๖
ภาพรวม						๓.๒๔	๐.๙๘	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๒๕ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความเหมาะสมโดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า ในเรื่องการสร้างความยอมรับแก่เกษตรกรในพื้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือเจ้าหน้าที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจคู่มือดำเนินงาน และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม และจำนวนเจ้าหน้าที่ดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยเป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๒๖ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ ด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับความเหมาะสม					# # $\bar{x}$	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. การประชาสัมพันธ์โครงการฯ	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๒ (๓๘.๗)	๑๖ (๕๑.๖)	๓ (๙.๗)	๒.๒๙	๑.๕๓	น้อย	๗
๒. การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	๓ (๙.๗)	๙ (๒)	๑๗ (๕๔.๘)	๒ (๖.๕)	๐ (๐)	๓.๔๒	๑.๐๐	มาก	๓
๓. มีการปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้	๐ (๐)	๑๓ (๔๑.๙)	๑๕ (๔๘.๔)	๓ (๙.๗)	๐ (๐)	๓.๓๒	๑.๐๐	ปาน กลาง	๔
๔. ระยะเวลาดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนด	๐ (๐)	๙ (๒๙)	๑๕ (๔๘.๔)	๕ (๑๖.๑)	๒ (๖.๕)	๓.๐๐	๑.๐๙	ปาน กลาง	๖
๕. มีการประสานแผน/กิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่	๐ (๐)	๑๐ (๓๒.๓)	๑๗ (๕๔.๘)	๔ (๑๒.๙)	๐ (๐)	๓.๑๙	๑.๐๓	ปาน กลาง	๕
๖. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๑๕ (๔๘.๔)	๑๓ (๔๑.๙)	๓ (๙.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๙	๑.๓๙	มาก ที่สุด	๒
๗. ความยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่	๑๕ (๔๘.๔)	๑๔ (๔๕.๒)	๒ (๖.๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๒	๑.๔๒	มาก ที่สุด	๑
ภาพรวม						๓.๔๓	๑.๐๐	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๒๖ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความเหมาะสมโดยภาพรวมด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านกระบวนการ ในเรื่องความยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือเกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนิน

กิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสาม และการประชาสัมพันธ์โครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (เกษตรกร)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๕๐ ราย ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๕๐ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๓๔	๖๘
หญิง	๑๖	๓๒
อายุ		
น้อยกว่า ๓๑ ปี	๔	๘
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๐	๒๐
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๖	๓๒
๕๑ - ๖๐ ปี	๑๐	๒๐
๖๑ ขึ้นไป	๑๐	๒๐
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	๒	๔
ประถมศึกษา	๔๐	๘๐
มัธยมศึกษา	๘	๑๖
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
๑-๒ คน	๔	๘
๓-๔ คน	๓๔	๖๘
๕-๖ คน	๑๐	๒๐
มากกว่า ๖ คน	๒	๔
สถานภาพ		
หมอลาอาสา	๒	๔
กรรมการหมู่บ้าน	๕	๑๐
เกษตรกรทั่วไป	๔๓	๘๖

จากตารางที่ ๒๗ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๖๘ ซึ่งมีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปีมากที่สุดร้อยละ ๓๒ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๘๐ รองลงมาคือจบมัธยมศึกษา ร้อยละ ๑๖ ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๓-๔ คน ร้อยละ ๖๘ รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๕-๖ คน ร้อยละ ๒๐ ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเกษตรกรทั่วไปร้อยละ ๘๖

ตารางที่ ๒๘ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน
ลุ่มน้ำคลองบึงฯ

n=๕๐

รายละเอียดกิจกรรมที่เข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	ร้อยละ
๑. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	๑๐๐
๑.๑ อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	๖๔
๑.๒ คันดิน	๑๖
๑.๓ ทางลำเลียงในไร่นา	๔๔
๑.๔ บ่อตกตะกอน	๖๘
๒. ปรับปรุงคุณภาพดิน	๕๖
๒.๑ โดโลไมท์	๔
๒.๔ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	๕๖
๓. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	๙๔
๓.๑ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	๔๒
๓.๒ การผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	๓๖
๓.๓ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด	๒๖
๔. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและต่อซังพืช	๒๐
๕. บริการวิเคราะห์ดิน	๓๖

จากตารางที่ ๒๘ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมหลักของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร้อยละ ๑๐๐ โดยเข้าร่วมในกิจกรรมย่อยคือบ่อตกตะกอนมากที่สุดร้อยละ ๖๘ รองลงมาคืออนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกร้อยละ ๖๔ รองลงมาของการเข้าร่วมกิจกรรมหลักคือส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร โดยเข้าร่วมในกิจกรรมย่อยมากที่สุดคือการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ร้อยละ ๔๒ รองลงมาคือการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำร้อยละ ๓๖ และอันดับสุดท้ายของการเข้าร่วมกิจกรรมหลักของเกษตรกรคืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและต่อซังพืช ร้อยละ ๒๐

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๒๙ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับการมีส่วนร่วม					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. มีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ในการวางแผนการ ดำเนินงาน	๑๔ (๒๘)	๒๖ (๕๒)	๑๐ (๒๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๘	๑.๑๗	มาก	๓
๒. มีส่วนร่วม คัดเลือกพื้นที่และ กิจกรรมต่าง ๆ ใน การดำเนินงาน	๒๓ (๔๖)	๒๓ (๔๖)	๔ (๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๘	๑.๓๑	มากที่สุด	๑
๓. มีส่วนร่วมเป็น คณะกรรมการ / คณะทำงาน / ที่ปรึกษา	๐ (๐)	๕ (๑๐)	๑๘ (๓๖)	๒๓ (๒๓)	๔ (๘)	๒.๔๘	๑.๖๑	น้อย	๗
๔. มีส่วนร่วม รับทราบข้อมูล ข่าวสารการ ดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้	๗ (๑๔)	๓๗ (๗๔)	๖ (๑๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๒	๑.๑๕	มาก	๔
๕. มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ใน พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๒๖ (๕๒)	๑๖ (๓๒)	๘ (๑๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๖	๑.๓๐	มากที่สุด	๒
๖. มีส่วนร่วม ติดตามผลการ ดำเนินงานในพื้นที่ เขตพัฒนาที่ดิน	๖ (๑๒)	๑๗ (๓๔)	๒๖ (๕๒)	๑ (๒)	๐ (๐)	๓.๕๖	๑.๐๙	มาก	๕
๗. มีส่วนร่วม ประชุมปรึกษา พิจารณา	๖ (๑๒)	๕ (๑๐)	๒๓ (๔๖)	๑ (๒)	๑๕ (๓๐)	๒.๗๒	๑.๔๔	น้อย	๖
ภาพรวม						๓.๖๖	๑.๐๙	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๒๙ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการ พบว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกร โดยภาพรวมด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีส่วนร่วมคัดเลือกพื้นที่และกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมาคือเกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน อยู่ในระดับมากที่สุด เกษตรกรมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม และเกษตรกรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ / คณะทำงาน / ที่ปรึกษา อยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านผลผลิต

ตารางที่ ๓๐ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกร โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึงฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต

การประเมิน โครงการ ด้านผลผลิต	ระดับความพึงพอใจ					# $\bar{x}$	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. กิจกรรมระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ คันดิน ทาง ลำเลียงในไร่นา และ บ่อดักตะกอน	๒๓ (๔๖)	๑๖ (๓๒)	๑๑ (๒๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๔	๐.๗๗	มาก ที่สุด	๗
๒. กิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการ ปลูกหญ้าแฝก	๒๔ (๔๘)	๑๖ (๓๒)	๙ (๑๘)	๑ (๒)	๐ (๐)	๔.๒๖	๐.๗๖	มาก ที่สุด	๗
๓. การได้รับวัสดุ การปรับปรุง คุณภาพดิน	๒๔ (๔๘)	๑๗ (๓๔)	๙ (๑๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๐	๐.๗๖	มาก ที่สุด	๕
๔. เจ้าหน้าที่เข้ามา ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมและ ติดตามผล	๒๒ (๔๔)	๒๐ (๔๐)	๘ (๑๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๘	๐.๗๓	มาก ที่สุด	๖

ตารางที่ ๓๐ (ต่อ)

การประเมิน โครงการ ด้านผลผลิต (Product)	ระดับความพึงพอใจ					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๕. การแก้ปัญหา คุณภาพดิน	๒๒ (๔๔)	๒๐ (๔๐)	๘ (๑๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๘	๐.๗๓	มากที่สุด	๖
๖. การจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรทำให้กลุ่ม เกษตรกรมีความ เข้มแข็งสามารถใช้ สารอินทรีย์ได้	๒๘ (๕๖)	๑๖ (๓๒)	๖ (๑๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๔	๐.๗๗	มากที่สุด	๑
๗. วิธีการส่งเสริม การฝึกอบรมการใช้ สารอินทรีย์	๒๙ (๕๘)	๑๔ (๒๘)	๗ (๑๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๔	๐.๗๗	มากที่สุด	๒
๘. การได้รับความรู้ ความเข้าใจในการ ผลิต และการใช้ สารอินทรีย์ทดแทน สารเคมีทางการ เกษตร	๒๗ (๕๔)	๑๖ (๓๒)	๗ (๑๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๐	๐.๗๗	มากที่สุด	๓
๙. การได้รับปัจจัย การผลิตเทคโนโลยี ชีวภาพของกรมฯ (พ.ด. ต่างๆ)	๒๔ (๔๘)	๑๘ (๓๖)	๘ (๑๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๒	๐.๗๖	มากที่สุด	๔
๑๐. กิจกรรม รณรงค์ดเผาฟาง และตอซังพืช	๒๔ (๔๘)	๑๘ (๓๖)	๘ (๑๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๒	๐.๗๖	มากที่สุด	๔
๑๑. บริการ วิเคราะห์ดิน	๒๓ (๔๖)	๑๔ (๒๘)	๑๓ (๒๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๐	๐.๗๗	มากที่สุด	๘
ภาพรวม						๔.๓๒	๐.๗๖	มากที่สุด	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความพึงพอใจเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๓๐ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดิน กลุ่มน้ำคลองบึง กลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก กลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกษตรกรมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมด้านผลผลิตของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

เกษตรกรมีความพึงพอใจในด้านผลผลิตโครงการ ในเรื่อง การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำให้กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งสามารถใช้สารอินทรีย์ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก รองลงมาคือวิธีการส่งเสริมการฝึกอบรมการใช้สารอินทรีย์ อยู่ในระดับมากที่สุด การได้รับความรู้ความเข้าใจในการผลิต และ การใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสาม และ บริการวิเคราะห์ดิน อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย

๒.๔ โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ ๓๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๒๗ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๘	๖๖.๗
หญิง	๙	๓๓.๓
อายุ		
ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี	๔	๑๔.๘
๔๖ ปีขึ้นไป	๒๓	๘๕.๒
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๔	๑๔.๘
มัธยมศึกษา	๑๑	๔๐.๗
ปริญญาตรี	๑๐	๓๗
สูงกว่าปริญญาตรี	๒	๗.๕
สถานภาพ		
คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน	๑๒	๔๔.๔
คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน	๑๕	๕๕.๖

จากตารางที่ ๓๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๖๖.๗ ซึ่งมีอายุมากกว่า ๔๖ ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ ๘๕.๒ และอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี ร้อยละ ๑๔.๘ ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษา ร้อยละ ๔๐.๗ รองลงมาคือ การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๓๗ มีสถานภาพเป็นคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินร้อยละ ๕๕.๖ และเป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน ร้อยละ ๔๔.๔

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านบริบท

ตารางที่ ๓๒ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสอดคล้องของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ ด้านบริบท

การประเมิน โครงการ ด้านบริบท	ระดับความสอดคล้อง					# %	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. แนวคิดของ โครงการ มีความ สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐบาล	๑ (๓.๗)	๒๓ (๘๕.๒)	๓ (๑๑.๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๙๓	๐.๕๓	มาก	๕
๒. แนวคิดของ โครงการ ตรงกับ ประเด็นปัญหา ของพื้นที่ดำเนินการ	๑๓ (๔๘.๒)	๑๔ (๕๑.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๔๘	๐.๖๔	มากที่สุด	๑
๓. การคัดเลือกพื้นที่ ก่อนเข้าดำเนินการ	๑ (๓.๗)	๒๒ (๘๑.๕)	๔ (๑๔.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๘๙	๐.๕๖	มาก	๖
๔. วัตถุประสงค์ของ โครงการมีความ ชัดเจน	๙ (๓๓.๓)	๑๖ (๕๙.๓)	๒ (๗.๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๖	๐.๕๔	มากที่สุด	๓
๕. วัตถุประสงค์ ของโครงการตรง กับปัญหาของพื้นที่	๗ (๒๕.๙)	๒๐ (๗๔.๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๐	๐.๕๕	มากที่สุด	๒
๖. วิธีการดำเนินงาน มีความชัดเจน	๓ (๑๑.๑)	๒๑ (๗๗.๘)	๓ (๑๑.๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๐	๐.๕๓	มาก	๔
๗. วิธีการดำเนินงาน มีความเหมาะสม ในทางปฏิบัติ	๒ (๗.๔)	๒๑ (๗๗.๘)	๔ (๑๔.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๙๓	๐.๕๕	มาก	๕
ภาพรวม						๔.๑๑	๐.๕๒	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความสอดคล้องเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๓๒ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่
กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีความสอดคล้องกัน โดยภาพรวมด้านบริบท อยู่
ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความสอดคล้องกับด้านบริบท ในเรื่องแนวคิดของโครงการ ตรงกับประเด็นปัญหาของพื้นที่ดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องเป็นอันดับแรก รองลงมาคือวัตถุประสงค์ของโครงการ ตรงกับปัญหาของพื้นที่ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสาม

ชุดที่๑ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ ๓๓ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือฯ ด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมิน โครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า	ระดับความเหมาะสม					# %	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. จำนวนเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินงานในพื้นที่	๐ (๐)	๑๔ (๕๑.๙)	๑๓ (๔๘.๑)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๕๒	๐.๙๘	มาก	๓
๒. เจ้าหน้าที่เข้าใจ วัตถุประสงค์ของ โครงการ	๔ (๑๔.๘)	๑๓ (๔๘.๒)	๑๐ (๓๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๗๘	๑.๑๓	มาก	๑
๓. เจ้าหน้าที่มี ความเข้าใจคู่มือ ดำเนินงาน และ ขั้นตอนในการ ปฏิบัติงาน	๐ (๐)	๑๒ (๔๔.๔)	๑๕ (๕๕.๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๔๔	๐.๙๔	มาก	๕
๔. เจ้าหน้าที่มีการ ประชุมวางแผนร่วม กันในระดับคณะ ทำงาน และกำหนด ความรับผิดชอบใน ลักษณะเป็นทีมงาน	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๑ (๔๐.๗)	๑๒ (๔๔.๕)	๔ (๑๔.๘)	๒.๒๖	๑.๑๘	น้อย	๘
๕. การสร้างความ ยอมรับแก่เกษตรกร ในพื้นที่	๐ (๐)	๑๓ (๔๘.๒)	๑๔ (๕๑.๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๔๘	๐.๙๖	มาก	๔

ตารางที่ ๓๓ (ต่อ)

การประเมิน โครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	ระดับความเหมาะสม					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๖. การประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ	๐ (๐)	๒ (๕๑.๙)	๑๘ (๔๘.๒)	๗ (๒๕.๙)	๐ (๐)	๒.๘๑	๐.๘๙	ปาน กลาง	๖
๗. งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้	๐ (๐)	๐ (๐)	๖ (๒๒.๒)	๑๖ (๕๙.๓)	๕ (๑๘.๕)	๒.๐๔	๑.๓๔	น้อย	๙
๘. ความทันเวลาของงบประมาณในแต่ละปี	๐ (๐)	๑๘ (๖๖.๗)	๙ (๓๓.๓)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๖๗	๑.๐๖	มาก	๒
๙. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๔ (๕๑.๗)	๑๓ (๔๘.๓)	๐ (๐)	๒.๕๒	๑.๐๒	ปาน กลาง	๗
ภาพรวม						๓.๐๖	๐.๘๖	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๓๓ พบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีความเหมาะสม โดยภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า ในเรื่องเจ้าหน้าที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับมาก โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความทันเวลาของงบประมาณในแต่ละปี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานในพื้นที่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม สำหรับเรื่องงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๓๔ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ ด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับความเหมาะสม					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. การ ประชาสัมพันธ์ โครงการฯ	๐ (๐)	๐ (๐)	๕ (๑๘.๕)	๑๗ (๖๒)	๕ (๑๘.๕)	๒.๐๐	๑.๔๗	น้อย	๗
๒. การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของ โครงการฯ	๐ (๐)	๔ (๑๔.๘)	๒๓ (๘๕.๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๑๕	๐.๘๗	ปาน กลาง	๕
๓. มีการปฏิบัติงาน ตามแผนงานที่วางไว้	๐ (๐)	๑๑ (๔๐.๗)	๑๖ (๕๙.๓)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๔๑	๐.๙๑	มาก	๓
๔. ระยะเวลา ดำเนินการเป็นไป ตามที่กำหนด	๓ (๑๑.๑)	๒๔ (๘๘.๙)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๑	๑.๓๑	มาก	๑
๕. มีการประสาน แผน/กิจกรรมของ หน่วยงาน ที่ดำเนินการในพื้นที่	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๐ (๓๗)	๑๗ (๖๓)	๐ (๐)	๒.๓๗	๑.๑๙	ปาน กลาง	๖
๖. เกษตรกรมีส่วน ร่วมในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ใน พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๕ (๑๘.๕)	๑๐ (๓๗)	๑๒ (๔๔.๕)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๗๔	๑.๐๖	มาก	๒
๗.ความยอมรับของ เกษตรกรและหน่วย งานที่เกี่ยวข้องกับ โครงการในพื้นที่	๐ (๐)	๙ (๓๓.๓)	๑๘ (๖๖.๗)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๓๓	๐.๘๙	ปาน กลาง	๔
ภาพรวม						๓.๑๖	๐.๘๗	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความเหมาะสมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๓๔ พบว่าพบว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่
กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี มีความเหมาะสม โดยภาพรวมด้านกระบวนการ อยู่
ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินและคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน เห็นว่ามีความเหมาะสมด้านกระบวนการ ในเรื่องระยะเวลาดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนด อยู่ในระดับมาก โดยมีความเหมาะสมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติงาน ตามแผนงานที่วางไว้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสาม และการประชาสัมพันธ์โครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (เกษตรกร)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ กลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน ๕๐ ราย ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ ๓๕ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือฯ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๕๐ คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๓๐	๖๐
หญิง	๒๐	๔๐
อายุ		
ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี	๑๕	๓๐
๔๖ ปีขึ้นไป	๓๕	๗๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๓๑	๖๒
มัธยมศึกษา	๑๙	๓๘
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
๑-๒ คน	๑๖	๓๒
๓-๔ คน	๓๐	๖๐
๕-๖ คน	๔	๘
สถานภาพ		
หมอดินอาสา	๓	๖
กรรมการหมู่บ้าน	๔	๘
เกษตรกรทั่วไป	๔๓	๘๖

จากตารางที่ ๓๕ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๖๐ ซึ่งมีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ ๗๐ โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๖๒ รองลงมาคือ มัธยมศึกษา ร้อยละ ๓๘ ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๓-๔ คน ร้อยละ ๖๐ รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๑-๒ คน ร้อยละ ๓๒ ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเกษตรกรทั่วไปร้อยละ ๘๖

ตารางที่ ๓๖ ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ

n=๕๐

รายละเอียดกิจกรรมที่เข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
๑. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	๘	๑๖
๑.๑ อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	๘	๑๖
๑.๒ สระน้ำในไร่นา	๒๕	๕๐
๒. ปรับปรุงคุณภาพดิน	๓๖	๗๒
๒.๑ โดโลไมท์	๓๘	๗๖
๒.๒ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	๔๐	๘๐
๓. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	๕๐	๑๐๐
๓.๑ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	๓๐	๖๐
๓.๒ การผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	๕๐	๑๐๐
๓.๓ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด	๑๙	๓๘
๔. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและต่อซังพืช	๒๖	๕๒
๕. บริการวิเคราะห์ดิน	๑๘	๓๖

จากตารางที่ ๓๖ พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมหลักส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร มากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ร้อยละ ๑๐๐ รองลงมาพบว่าเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมหลักปรับปรุงคุณภาพดิน ร้อยละ ๗๒ โดยได้รับโดโลไมท์ มากที่สุดร้อยละ ๗๖ สำหรับกิจกรรมหลักระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เกษตรกรเข้าร่วมน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๑๖ โดยเข้าร่วมในกิจกรรมย่อยมากที่สุดคือขุดสระน้ำในไร่นาร้อยละ ๕๐ รองลงมาคืออนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก ร้อยละ ๑๖

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

ตารางที่ ๓๗ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของเกษตรกร
โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือฯ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ

การประเมิน โครงการ ด้านกระบวนการ	ระดับการมีส่วนร่วม					# #x	S.D.	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. มีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็น ในการวางแผนการ ดำเนินงาน	๐ (๐)	๔ (๘)	๒๔ (๔๘)	๑๖ (๓๒)	๖ (๑๒)	๒.๕๒	๑.๓๔	น้อย	๕
๒. มีส่วนร่วม คัดเลือกพื้นที่และ กิจกรรมต่าง ๆ ใน การดำเนินงาน	๕ (๑๐)	๓๐ (๖๐)	๑๕ (๓๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๘๐	๑.๑๕	มาก	๓
๓. มีส่วนร่วมเป็น คณะกรรมการ / คณะทำงาน / ที่ปรึกษา	๐ (๐)	๐ (๐)	๒๒ (๔๔)	๖ (๑๒)	๒๒ (๔๔)	๒.๐๐	๑.๖๓	น้อย	๖
๔. มีส่วนร่วม รับทราบข้อมูล ข่าวสารการ ดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้	๑๓ (๒๖)	๒๗ (๕๔)	๑๐ (๒๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๐๖	๑.๕๖	มาก	๒
๕. มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ใน พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๑๘ (๓๖)	๒๘ (๕๖)	๔ (๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๘	๑.๗๑	มากที่สุด	๑
๖. มีส่วนร่วม ติดตามผลการ ดำเนินงานในพื้นที่ เขตพัฒนาที่ดิน	๐ (๐)	๐ (๐)	๑๕ (๓๐)	๑๔ (๒๘)	๒๑ (๔๒)	๑.๘๘	๑.๗๑	น้อย	๗
๗. มีส่วนร่วม ประชุมปรึกษา พิจารณา	๔ (๘)	๘ (๑๖)	๒๕ (๕๐)	๑๓ (๒๖)	๐ (๐)	๓.๐๖	๑.๒๑	ปาน กลาง	๔
ภาพรวม						๓.๐๙	๑.๒๑	ปาน กลาง	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๓๗ พบว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมาคือเกษตรกร มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้ อยู่ในระดับมาก และเกษตรกรมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินอยู่ในระดับน้อยที่สุด เป็นอันดับสุดท้าย

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านผลผลิต

ตารางที่ ๓๘ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของเกษตรกร โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือฯ เพื่อประเมินด้านผลผลิต

การประเมิน โครงการ ด้านผลผลิต	ระดับความพึงพอใจ					# $\bar{x}$	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๑. กิจกรรมระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ คันดิน ทาง ลำเลียงในไร่นา และ บ่อดักตะกอน	๐ (๐)	๐ (๐)	๓๑ (๖๒)	๑๙ (๓๘)	๐ (๐)	๒.๖๒	๑.๕๕	ปาน กลาง	๑๐
๒. กิจกรรมรณรงค์ และส่งเสริมการ ปลูกหญ้าแฝก	๑๗ (๓๔)	๒๑ (๔๒)	๑๒ (๒๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๐	๑.๐๒	มาก	๖
๓. การได้รับวัสดุ การปรับปรุง คุณภาพดิน	๒๕ (๕๐)	๖ (๑๒)	๑๙ (๓๘)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๒	๑.๐๒	มาก	๕
๔. เจ้าหน้าที่เข้ามา ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมและ ติดตามผล	๒๔ (๔๘)	๘ (๑๖)	๑๘ (๓๖)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๒	๑.๐๒	มาก	๕

ตารางที่ ๓๘ (ต่อ)

การประเมิน โครงการ ด้านผลผลิต	ระดับความพึงพอใจ					# ข	S.D.	แปล ความ	อัน ดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
๕. การแก้ปัญหา คุณภาพดิน	๑๔ (๒๘)	๓๐ (๖๐)	๖ (๑๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๑๖	๑.๐๔	มาก	๔
๖. การจัดตั้งกลุ่ม เกษตรกรทำให้กลุ่ม เกษตรกรมีความ เข้มแข็งสามารถใช้ สารอินทรีย์ได้	๒๘ (๕๖)	๒๒ (๔๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๕๖	๑.๒๔	มาก ที่สุด	๑
๗. วิธีการส่งเสริม การฝึกอบรมการใช้ สารอินทรีย์	๒๒ (๔๔)	๑๗ (๓๔)	๑๑ (๒๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๒๒	๑.๐๖	มาก ที่สุด	๓
๘. การได้รับความรู้ ความเข้าใจในการ ผลิต และการใช้ สารอินทรีย์ทดแทน สารเคมีทางการ เกษตร	๑๕ (๓๐)	๑๓ (๒๖)	๒๒ (๔๔)	๐ (๐)	๐ (๐)	๓.๘๖	๐.๙๘	มาก	๗
๙. การได้รับปัจจัย การผลิตเทคโนโลยี ชีวภาพของกรมฯ (พ.ด ต่างๆ)	๑๙ (๓๘)	๓๑ (๖๒)	๐ (๐)	๐ (๐)	๐ (๐)	๔.๓๘	๑.๑๓	มาก ที่สุด	๒
๑๐. กิจกรรม รณรงค์ดเผาฟาง และตอซังพืช	๐ (๐)	๘ (๑๖)	๓๑ (๖๒)	๑๑ (๒๒)	๐ (๐)	๒.๙๔	๑.๓๑	ปาน กลาง	๘
๑๑. บริการ วิเคราะห์ดิน	๐ (๐)	๑๐ (๒๐)	๒๓ (๔๖)	๑๕ (๓๐)	๒ (๔)	๒.๘๒	๑.๔๐	ปาน กลาง	๙
ภาพรวม						๓.๘๑	๐.๙๘	มาก	

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ระดับความพึงพอใจเป็นร้อยละ

จากตารางที่ ๓๘ พบว่าความพึงพอใจของเกษตรกรในโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอยู่เรือ กลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรมีความพึงพอใจในด้านผลผลิต ในเรื่อง กิจกรรมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำให้กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งสามารถใช้สารอินทรีย์ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การได้รับปัจจัยการผลิตเทคโนโลยี ชีวภาพของกรมฯ (พ.ด ต่างๆ) อยู่ในระดับมากที่สุด และวิธีการส่งเสริมการฝึกอบรมการใช้สารอินทรีย์ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสาม สำหรับกิจกรรมระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ คันดิน ทางลำเลียงในไร่นา และบ่อตกตะกอน เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

๓. สรุปผลด้านบริบท

การประเมินด้านบริบทเป็นการประเมินเนื้อหาสาระอันได้แก่ แนวคิดหลักของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ และวิธีการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นมาน่าจะ เหมาะสม มีความสอดคล้อง มีความชัดเจนของการดำเนินงานที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน ผลการประเมินด้านบริบทจึงได้สรุป และนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๓๙ ดังนี้

ตารางที่ ๓๙ สรุปผลการประเมินด้านบริบทของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

ด้านบริบท	เขตพัฒนาที่ดิน จ.กาญจนบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.เพชรบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ราชบุรี
๑. แนวคิดของโครงการ มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล	๔.๒๒	๓.๘๓	๓.๕๒	๓.๙๓
ระดับความสอดคล้อง	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก
๒. แนวคิดของโครงการ ตรงกับประเด็นปัญหาของพื้นที่ดำเนินการ	๔.๘๕	๔.๔๖	๔.๒๓	๔.๔๘
ระดับความสอดคล้อง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
๓. การคัดเลือกพื้นที่ก่อนเข้าดำเนินการ	๔.๒๖	๓.๗๙	๓.๙๔	๓.๘๙
ระดับความสอดคล้อง	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก
๔. วัตถุประสงค์ของโครงการ มีความชัดเจน	๔.๐๗	๔.๓๓	๔.๒๙	๔.๒๖
ระดับความสอดคล้อง	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ ตรงกับปัญหาของพื้นที่	๔.๔๑	๔.๐๔	๓.๖๑	๔.๓๐
ระดับความสอดคล้อง	มากที่สุด	มาก	มาก	มากที่สุด
๖. วิธีการดำเนินงานมีความชัดเจน	๓.๗๐	๓.๗๕	๓.๖๑	๔.๐๐
ระดับความสอดคล้อง	มาก	มาก	มาก	มาก
๗. วิธีการดำเนินงานมีความเหมาะสมในทางปฏิบัติ	๔.๑๑	๓.๘๓	๓.๕๒	๓.๙๓
ระดับความสอดคล้อง	มาก	มาก	มาก	มาก
สรุปภาพรวม	๔.๒๓	๔.๐๑	๓.๘๒	๔.๑๑
ระดับความสอดคล้อง	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก

จากตารางที่ ๓๙ สรุปได้ว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวม ด้านบริบทมีความสอดคล้องกันในระดับมาก ยกเว้นโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรี มีความสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด

ซึ่งในการประเมินด้านบริบทนี้ ส่วนใหญ่แนวคิดของโครงการ ตรงกับประเด็นปัญหาของพื้นที่ดำเนินการ และมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลของทุกพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกัน วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนและตรงกับปัญหาของแต่พื้นที่เขตพัฒนาที่ดินอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้วิธีการดำเนินงานมีความเหมาะสมในทางปฏิบัติและมีความชัดเจน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

๔. สรุปผลด้านปัจจัยนำเข้า

โครงการเขตพัฒนาที่ดินเป็นนโยบายของกรมพัฒนาที่ดิน ที่มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินงาน ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จะแตกต่างกันก็เพียงแต่สภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ดังนั้นรายละเอียดที่ใช้การประเมิน จึงประกอบไปด้วย ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรกับภารกิจที่จะต้องดำเนินการในโครงการฯ ความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานและความสัมพันธ์กับเกษตรกรในโครงการฯ การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ งบประมาณที่ได้รับ ความทันเวลาของงบประมาณ และความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า จึงได้สรุป และนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๔๐ ดังนี้

ตารางที่ ๔๐ สรุปผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

ด้านปัจจัยนำเข้า	เขตพัฒนาที่ดิน จ.กาญจนบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.เพชรบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ราชบุรี
๑. จำนวนเจ้าหน้าที่ ที่ดำเนินงานในพื้นที่	๓.๑๕	๒.๗๕	๒.๒๖	๓.๕๒
ระดับความเหมาะสม	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	ปานกลาง
๒. เจ้าหน้าที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของ โครงการ	๔.๑๑	๓.๒๑	๓.๙๗	๓.๗๘
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก
๓. เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจคู่มือ ดำเนินงาน และขั้นตอนในการ ปฏิบัติงาน	๔.๐๗	๓.๒๕	๓.๕๘	๓.๔๔
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก
๔. เจ้าหน้าที่มีการประชุมวางแผน ร่วมกันในระดับคณะทำงาน และ กำหนดความรับผิดชอบในลักษณะ เป็นทีมงาน	๔.๐๗	๓.๐๘	๓.๔๘	๒.๒๖
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	มาก	น้อย

ตารางที่ ๔๐(ต่อ)

ด้านปัจจัยนำเข้า	เขตพัฒนาที่ดิน จ.กาญจนบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.เพชรบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ราชบุรี
๕. การสร้างความยอมรับแก่ เกษตรกรในพื้นที่	๔.๔๘	๓.๒๙	๔.๖๕	๓.๔๘
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด	ปานกลาง	มากที่สุด	มาก
๖. การประสานงานกับหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ	๓.๖๗	๒.๔๒	๓.๓๙	๒.๘๑
ระดับความเหมาะสม	มาก	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง
๗. งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี สามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้	๒.๗๐	๑.๙๖	๒.๔๒	๒.๐๔
ระดับความเหมาะสม	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย
๘. ความทันเวลาของงบประมาณ ในแต่ละปี	๓.๓๓	๓.๕๔	๒.๕๘	๓.๖๗
ระดับความเหมาะสม	ปานกลาง	มาก	น้อย	มาก
๙. ความเหมาะสมของระยะเวลาใน การดำเนินการโครงการ	๒.๕๙	๒.๓๘	๒.๘๑	๒.๕๒
ระดับความเหมาะสม	น้อย	น้อย	ปานกลาง	น้อย
สรุปภาพรวม	๓.๕๘	๒.๘๘	๓.๒๔	๓.๐๖
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔๐ สรุปได้ว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวม ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ยกเว้นโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรีมีความสอดคล้องกันในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนเจ้าหน้าที่ดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อย

โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดราชบุรี เจ้าหน้าที่มีการประชุมวางแผนร่วมกันในระดับคณะทำงาน และกำหนดความรับผิดชอบในลักษณะเป็นทีมงานมีความเหมาะสมในระดับน้อย

โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดเพชรบุรี มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ มีความเหมาะสมในระดับน้อย

งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ และความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ พบว่าในทุกพื้นที่มีความเหมาะสมในระดับน้อย

๕. สรุปผลด้านกระบวนการ

การประเมินด้านกระบวนการเป็นการประเมินกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการประสานงาน ด้านการเตรียมบุคลากรในการปฏิบัติงานและการเตรียมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และการยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน ผลการประเมินด้านกระบวนการ จึงได้สรุป และนำมาเปรียบเทียบกับในแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๔๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔๑ สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงาน
พัฒนาที่ดิน เขต ๑๐

ด้านกระบวนการ	จ.กาญจนบุรี	จ.เพชรบุรี	จ.ประจวบคีรีขันธ์	จ.ราชบุรี
๑. การประชาสัมพันธ์โครงการฯ	๒.๓๐	๒.๒๙	๒.๒๙	๒.๐๐
ระดับความเหมาะสม	น้อย	น้อย	น้อย	น้อย
๒. การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	๓.๘๕	๓.๐๔	๓.๔๒	๓.๑๕
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง
๓. มีการปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้	๓.๗๐	๓.๒๑	๓.๓๒	๓.๔๑
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก
๔. ระยะเวลาดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนด	๓.๒๖	๔.๓๘	๓.๐๐	๔.๑๑
ระดับความเหมาะสม	ปานกลาง	มากที่สุด	ปานกลาง	มาก
๕. มีการประสานแผน/กิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่	๒.๗๐	๒.๖๓	๓.๑๙	๒.๓๗
ระดับความเหมาะสม	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
๖. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๔.๖๓	๓.๖๓	๔.๓๙	๓.๗๔
ระดับความเหมาะสม	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด	มาก
๗. ความยอมรับของเกษตรกรและหน่วย งานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่	๓.๔๘	๓.๓๓	๔.๔๒	๓.๓๓
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	มากที่สุด	ปานกลาง
สรุปภาพรวม	๓.๔๒	๓.๒๑	๓.๔๓	๓.๑๖
ระดับความเหมาะสม	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔๑ สรุปได้ว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวม ด้านกระบวนการมีความเหมาะสมในระดับมาก ในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดราชบุรีมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีสถานภาพเป็นคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน และเป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินเห็นว่า ในเรื่องเกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ส่วนใหญ่มีระดับความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด สำหรับการประชาสัมพันธ์โครงการฯ มีระดับความเหมาะสมน้อย ในทุกเขตพัฒนาที่ดิน

๖. สรุปผลการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านกระบวนการ

เป็นการประเมินในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของเกษตรกรจะเป็นตัวชี้วัดส่วนหนึ่งในการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ จะประกอบไปด้วยกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในด้านต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงาน การคัดเลือกพื้นที่ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะทำงาน มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้ ตลอดจนมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ผลการประเมินด้านกระบวนการ จึงได้สรุป และนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๔๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔๒ สรุปผลการประเมินการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๐

ด้านกระบวนการ	เขตพัฒนาที่ดิน จ.กาญจนบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.เพชรบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ราชบุรี
๑. มีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงาน	๓.๑๖	๓.๐๐	๔.๐๘	๒.๕๒
ระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	น้อย
๒. มีส่วนร่วมคัดเลือกพื้นที่และกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน	๔.๑๒	๔.๒๔	๔.๓๘	๓.๘๐
ระดับการมีส่วนร่วม	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก
๓. มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ / คณะทำงาน/ ที่ปรึกษา	๑.๔๖	๒.๐๔	๒.๔๘	๒.๐๐
ระดับการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	น้อย	น้อย	น้อย
๔. มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้	๔.๔๐	๔.๐๘	๔.๐๒	๔.๐๖
ระดับการมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก
๕. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๔.๔๔	๔.๒๖	๔.๓๖	๔.๒๘
ระดับการมีส่วนร่วม	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
๖. มีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน	๓.๒๐	๒.๔๒	๓.๕๖	๑.๘๘
ระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง	น้อย	มาก	น้อย
๗. มีส่วนร่วมประชุมประชาพิจารณ์	๔.๐๖	๒.๒๒	๒.๗๒	๓.๐๖
ระดับการมีส่วนร่วม	มาก	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง
สรุปภาพรวม	๓.๕๕	๓.๑๘	๓.๖๖	๓.๐๙
ระดับการมีส่วนร่วม	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔๒ สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวมพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรปานกลาง ยกเว้นโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินและ มีส่วนร่วมคัดเลือกพื้นที่และ กิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ในทุกพื้นที่อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับ การมีส่วนร่วมเป็น คณะกรรมการ / คณะทำงาน/ ที่ปรึกษา อยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด

๗. สรุปกิจกรรมที่เกษตรกรเข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน

การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดินเป็นส่วนหนึ่ง ในการประเมินการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดในการประเมินกระบวนการ ในพื้นที่เป็นการสรุปรวม และเปรียบเทียบโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๔๓ ดังนี้

ตารางที่ ๔๓ สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเขตพัฒนาที่ดิน
ในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๐

n=๕๐

รายละเอียดกิจกรรม ที่เข้าร่วมในพื้นที่ เขตพัฒนาที่ดิน	เขตพัฒนาที่ดิน จ.กาญจนบุรี (ร้อยละ)	เขตพัฒนาที่ดิน จ.เพชรบุรี (ร้อยละ)	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ (ร้อยละ)	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ราชบุรี (ร้อยละ)
๑. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ - รมรงค์และส่งเสริมการปลูก หญ้าแฝก - คันดิน - ทางลำเลียงในไร่นา - บ่อตกตะกอน - ฝาย - สระน้ำในไร่นา	๙๐ ๘๐ ๓๐ ๑๐ ๔๐ - ๑๐	๒๐ ๑๒ - - - ๘ ๒๐	๑๐๐ ๖๔ ๑๖ ๔๔ ๖๘ - -	๑๖ ๑๖ - - - - ๕๐
๒. ปรับปรุงคุณภาพดิน - โดโลไมท์ - เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	๑๐๐ ๑๐๐ ๓๖	๑๐๐ ๘๘ ๙๖	๕๖ ๔ ๕๖	๗๒ ๗๖ ๘๐
๓. ส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทาง การเกษตร - การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ - การผลิตและการใช้ สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ - ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุง ดินด้วยปุ๋ยพืชสด	๘๔ ๔๐ ๑๐๐ ๓๖	๖๘ ๕๒ ๖๐ ๓๔	๙๔ ๔๒ ๓๖ ๒๖	๑๐๐ ๖๐ ๑๐๐ ๓๘
๔. รมรงค์คังคเฝ้าฟางและ ตอซังพืช	๑๒	-	๒๐	๕๒
๕. บริการวิเคราะห์ดิน	๖๔	๔๘	๓๖	๓๖

จากตารางที่ ๔๓ แสดงข้อมูลกิจกรรมที่เกษตรกรเข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ได้แก่ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ กิจกรรมปรับปรุงคุณภาพดิน กิจกรรมส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร กิจกรรมรณรงค์เผาฟางและตอซังพืช และกิจกรรมบริการวิเคราะห์ดิน โดยเกษตรกรหนึ่งรายสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม สรุปผลได้ดังนี้

กิจกรรมการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีเกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ รองลงมาได้แก่ โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ ๙๐

กิจกรรมปรับปรุงคุณภาพดิน โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรี และโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดเพชรบุรี มีเกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐

กิจกรรมส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดราชบุรี มีเกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ รองลงมาได้แก่ โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ ๙๔

กิจกรรมรณรงค์เผาฟางและตอซังพืช โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดราชบุรี มีเกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ ๕๒ รองลงมาได้แก่ โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ ๒๐

กิจกรรมบริการวิเคราะห์ดิน โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรีมีเกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ ๖๔ รองลงมาได้แก่ โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดเพชรบุรี มีเกษตรกรเข้าร่วม ร้อยละ ๔๘

๘. สรุปผลความพึงพอใจของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านผลผลิต

เป็นการประเมินในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งความพึงพอใจของเกษตรกร จะเป็นตัวชี้วัดในการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ จะประกอบไปด้วยกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดินที่เกษตรกร ดำเนินการในพื้นที่โครงการฯ แก่ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม และการได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ผลการประเมินด้านผลผลิต จึงได้สรุป และนำมาเปรียบเทียบกันในแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๔๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔๔ สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๐

ด้านกระบวนการ	เขตพัฒนาที่ดิน จ.กาญจนบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.เพชรบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ราชบุรี
๑. กิจกรรมระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ คันดิน ทางลำเลียงในไรนา และบ่อดักตะกอน	๔.๐๖	๓.๗๒	๔.๒๔	๒.๖๒
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มาก	มากที่สุด	ปานกลาง
๒. กิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมการ ปลูกหญ้าแฝก	๔.๔๘	๔.๔๘	๔.๒๖	๔.๑๐
ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก

ตารางที่ ๔๔ (ต่อ)

ด้านกระบวนการ	เขตพัฒนาที่ดิน จ.กาญจนบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.เพชรบุรี	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	เขตพัฒนาที่ดิน จ.ราชบุรี
๓. การได้รับวัสดุการปรับปรุง คุณภาพดิน	๔.๒๔	๔.๖๐	๔.๓๐	๔.๑๒
ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก
๔.เจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริมและติดตามผล	๔.๒๘	๔.๘๐	๔.๒๘	๔.๑๒
ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก
๕. การแก้ปัญหาคุณภาพดิน	๔.๑๖	๔.๘๒	๔.๒๘	๔.๑๖
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก
๖. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำให้ กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถใช้ สารอินทรีย์ได้	๔.๑๐	๔.๗๒	๔.๔๔	๔.๕๖
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
๗. วิธีการส่งเสริม การฝึกอบรมการ ใช้สารอินทรีย์	๔.๑๖	๔.๙๖	๔.๔๔	๔.๒๒
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
๘. การได้รับความรู้ความเข้าใจใน การผลิต และการใช้สารอินทรีย์ ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	๔.๒๔	๔.๗๔	๔.๔๐	๓.๘๖
ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก
๙.การได้รับปัจจัยการผลิตเทคโนโลยี ชีวภาพของกรมฯ (พ.ด ต่างๆ)	๔.๐๖	๔.๐๘	๔.๓๒	๔.๓๘
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด
๑๐. กิจกรรมรณรงค์จัดเผาฟาง และตอซังพืช	๔.๐๘	๓.๑๘	๔.๓๒	๒.๙๔
ระดับความพึงพอใจ	มาก	ปานกลาง	มากที่สุด	ปานกลาง
๑๑. บริการวิเคราะห์ดิน	๔.๒	๔.๐๖	๔.๒๐	๒.๘๒
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง
สรุปภาพรวม	๔.๑๙	๔.๓๘	๔.๓๒	๓.๘๑
ระดับความพึงพอใจ	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก

จากตารางที่ ๔๔ สรุปได้ว่าความพึงพอใจของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการ
เขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจ
มากถึงมากที่สุดในทุกกิจกรรม ยกเว้นโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดราชบุรี ในกิจกรรมระบบอนุรักษ์ดิน
และน้ำ ได้แก่ คันดิน ทางลำเลียงไนโรนา และบ่อดักตะกอน กิจกรรมรณรงค์จัดเผาฟางและตอซังพืช
และกิจกรรมบริการวิเคราะห์ดิน เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง

๙. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ระหว่างผู้นำชุมชน ตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ ได้แยกข้อมูลออกเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

๙.๑ ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัด ในการดำเนินงาน ของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน

๑) การจัดทำแผนที่เพื่อวางแผนในจัดหาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่ลุ่มน้ำไม่ทัน ต่อการใช้งาน และไม่ครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำ ทำให้เกษตรกรมองภาพรวมของพื้นที่ได้ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการชะล้างพังทลายของพื้นที่ทั้งระบบได้อย่างสมบูรณ์

แนวทางแก้ไข

- เสนอแนะต่อกลุ่ม/ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้จัดทำแผนที่ภาพรวมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำครอบคลุมทั้งพื้นที่ และควรออกแบบโดยมองภาพรวมทั้งลุ่มน้ำ แล้วจัดลำดับความสำคัญตามระดับความรุนแรงของปัญหาในพื้นที่ แล้วจึงกำหนดเป็นแผนการดำเนินงานระยะยาวต่อไป โดยทุกกลุ่ม/ฝ่าย ต้องมีการประสานงานและร่วมกันอย่างจริงจังและดำเนินการล่วงหน้า ๑ ปี

- ฝ่ายสำรวจเพื่อทำแผนที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ต้องประสานกับเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน โดยยึดพื้นที่ดำเนินการตามความสำคัญตามระดับความรุนแรงของปัญหาในพื้นที่ แล้วทำการสำรวจเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการออกแบบที่ถูกต้องตามสภาพปัญหาพื้นที่

- ควรมีการประชุมชี้แจงต่อเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และในการออกแบบก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำควรออกแบบตามสภาพพื้นที่ปัจจุบัน และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเนื่องจากเกษตรกรรู้จักสภาพพื้นที่ของตนเองมากที่สุด

๒) ปัญหาแผนที่ภาพถ่ายออร์โธสตีของกรมฯ ไม่เป็นปัจจุบัน มีความคลาดเคลื่อนทั้งด้านรายละเอียดของลักษณะสิ่งปกคลุมภูมิประเทศ และเส้นชั้นความสูง ซึ่งมีผลต่อการออกแบบก่อสร้าง คือ โดยทั่วไปการออกแบบจะยึดเส้นชั้นความสูงในแผนที่ภาพถ่ายออร์โธสตี เมื่อข้อมูลนำเข้าเกิดความผิดพลาด การออกแบบก่อสร้างที่ออกมาจึงไม่เหมาะสมกับพื้นที่

แนวทางแก้ไข

- ฝ่ายสำรวจเพื่อทำแผนที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ต้องประสานกับเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน แล้วทำการสำรวจอย่างละเอียดในระดับไรนาเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการออกแบบที่ถูกต้องตามสภาพภูมิประเทศที่เป็นปัจจุบันของพื้นที่

๓) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติขาดทักษะด้านการใช้ประโยชน์ จากโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

แนวทางแก้ไข

- ฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นพื้นที่ดำเนินการจริง สภาพปัญหาจริง ในหลายๆสถานการณ์ และควรจะดำเนินการนำร่องในทุกสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตฯ

๔) ไม่ได้รับงบประมาณครบตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ ทำให้ดำเนินการได้ไม่ครบทุกกิจกรรม จึงลำบากใจที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจเกษตรกรในพื้นที่เพื่อไม่ให้เสียความเชื่อถือ

แนวทางแก้ไข

- กรมฯ ควรมีนโยบายในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรม โดยเฉพาะงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำควรจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำ เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เนื่องจากงานดังกล่าวต้องมีความต่อเนื่องทั้งงบประมาณ และเวลา และควรจะดำเนินการให้แล้วเสร็จต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๓ ปีทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำ

๕) หน่วยงาน องค์กรในพื้นที่ยังไม่เข้าใจ ร่วมมือดำเนินการมากนัก บางครั้งเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน ส่วนพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิส่วนใหญ่เกษตรกรก็จะปลูกพืช ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นถาวรแล้วจึงเข้าดำเนินการล่าช้า ดังนั้นเขตพื้นที่ของรัฐที่เกษตรกรทำประโยชน์ เช่น เขตป่าไม้ เขตทหาร จะเข้าดำเนินการให้เกษตรกรไม่ได้ หากจะดำเนินการในพื้นที่ที่เป็นเขตพื้นที่ของรัฐ กรมฯจะต้องช่วยเหลือโดยมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยืนยันขอความร่วมมือดำเนินการ โดยมุมมองของการดำเนินการเป็นไปเพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรของชาติ มีการออกกฎหมายมารับรองการดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดินด้วย

แนวทางแก้ไข

- ควรมีกิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้ต่อเนื่อง ในทุกระดับ

๖) ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ดำเนินการบางครั้งในหมู่บ้านหรือตำบล ก็จะมี ความขัดแย้งกันเองในความคิด ในผลประโยชน์บางประการบ้างเช่น องค์กรท้องถิ่นต่อเกษตรกรหรือเกษตรกรต่อเกษตรกร จึงเข้าดำเนินการหรือหาข้อสรุปล่าช้า

แนวทางแก้ไข

- ข้าราชการ ผู้ปฏิบัติจะต้องวางตนเป็นกลาง มีสติ รอบคอบ มีประสบการณ์ที่จะประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๙.๒ ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัด ในการดำเนินงาน ของเกษตรกร

๑) กิจกรรมจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

สระน้ำในไร่นา ฝาย บางแห่งใช้ประโยชน์ไม่ได้ เนื่องจากพื้นที่ก่อสร้างไม่เหมาะสม เนื่องจากทางกรมพัฒนาที่ดิน (สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน) ยึดตามการออกแบบ ซึ่งไม่เหมาะสมกับพื้นที่จริง

แนวทางแก้ไข

- การออกแบบก่อสร้างควรออกแบบตามสภาพพื้นที่จริง ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเนื่องจากเกษตรกรรู้จักสภาพพื้นที่ของตนเองมากที่สุด

๒) กิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝก แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ในเขตพัฒนาที่ดินเป็นเขตเกษตรน้ำฝน จึงมีปัญหากระทบแล้ง ต้องปลูกในฤดูฝนเท่านั้น

๓) กิจกรรมปรับปรุงคุณภาพดิน

เมล็ดพันธุ์ปอเทือง และโดโลไมท์ ซึ่งเกษตรกรนิยมใช้ปรับปรุงคุณภาพดิน ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

แนวทางแก้ไข

- ส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตพัฒนาที่ดินปลูกพืชปุ๋ยสด เพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง หรือตั้งเป็นธนาคารเมล็ดพันธุ์

๔) กิจกรรมบริการวิเคราะห์ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เห็นประโยชน์ของการวิเคราะห์ดิน อีกทั้งเมื่อเจ้าหน้าที่นำดินไปวิเคราะห์แล้ว มีแจ้งผลการวิเคราะห์ดินให้เกษตรกรช้า ไม่ทันต่อฤดูกาลเพาะปลูก

แนวทางแก้ไข

- เจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้ ความเข้าใจเพื่อให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ของการวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลงแนะนำให้กับเกษตรกรทันต่อฤดูกาลเพาะปลูก

๙.๓ ความต้องการของเกษตรกร

เกษตรกรมีความต้องการแหล่งน้ำเพิ่มเติม และต้องการการสนับสนุนในด้านเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่เริ่มให้ความสนใจกันอย่างกว้างขวาง มีการรวมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสมาชิกของกลุ่มส่วนใหญ่ปลูกผัก และเห็นผลจากการทำและใช้น้ำส้มควันไม้ และน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งช่วยลดการใช้สารเคมีในการปลูกผักอย่างมาก

วิจารณ์ผล

๑. ด้านบริบท

แนวคิดหลักของโครงการ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) และแผนพัฒนาการเกษตรได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภาคการเกษตร โดยเฉพาะทรัพยากรที่ดิน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาการเกษตรให้เกิดความยั่งยืนนั้น กรมพัฒนาที่ดินจึงได้มีนโยบาย จัดทำโครงการเขตพัฒนาที่ดิน เป็นการจัดการเชิงพื้นที่ลุ่มน้ำเพื่อบูรณาการกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อสาธิตให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์ พื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน และพัฒนาทรัพยากรดิน และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการแก้ไขปัญหาของทรัพยากรดินทั้งระบบอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ นั้น เจ้าหน้าที่ตลอดจนคณะทำงานในพื้นที่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ทำให้เห็นว่าการดำเนินการโครงการเขตพัฒนาที่ดินมีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเกิดจากการประชุมระดมความคิดเห็นกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับกรมฯ และในระดับเขตฯ

วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนและตรงกับปัญหาของแต่พื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้วิธีการดำเนินงานมีความเหมาะสมในทางปฏิบัติและมีความชัดเจน อยู่ในระดับมากเช่นกัน เนื่องจากโครงการดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้มีการศึกษา วิเคราะห์ ตลอดจนระดมความคิดเห็นจากนักวิชาการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ และเกษตรกรผู้รับบริการ และได้พัฒนาต่อยอดแนวความคิดดังกล่าวจากโครงการหมู่บ้านพัฒนาที่ดินซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปี ๒๕๓๔ จากพื้นที่หมู่บ้าน มาจนถึงพื้นที่ลุ่มน้ำเพื่อให้ครอบคลุมทั้งระบบ จึงทำให้ความคิดเห็นโดยสรุปด้านบริบทของโครงการมีความสอดคล้องมาก

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า

ในภาพรวมระดับความเหมาะสมในด้านปัจจัยนำเข้าในโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ในเรื่องของการสร้างคามยอมรับแก่เกษตรกรในพื้นที่ มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากการดำเนินการโครงการดังกล่าวเป็นการต่อยอดจากโครงการหมู่บ้านพัฒนาที่ดินเดิม ซึ่งดำเนินการในทุกอำเภอๆละ

๑ หมู่บ้านเพื่อเป็นตัวอย่างการบูรณาการกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน จึงทำให้เกษตรกรเห็นผลงานเป็นรูปธรรม เกษตรกรในพื้นที่จึงยอมรับการดำเนินงานของโครงการฯ ตลอดจนเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องของเจ้าหน้าที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจคู่มือดำเนินงานและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่มีการประชุมวางแผนร่วมกันในระดับคณะทำงานและกำหนดความรับผิดชอบในลักษณะเป็นทีมงาน ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกรมมีการชี้แจงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดทำคู่มือดำเนินการในเขตพัฒนาที่ดินให้กับเจ้าหน้าที่ สำหรับในเรื่องของงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ และความทันเวลาของงบประมาณในแต่ละปี ส่วนใหญ่มีระดับความเหมาะสมน้อย เนื่องจากในการดำเนินการโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นนโยบายของกรมฯ นั้น ดำเนินการพร้อมกันเกือบทุกจังหวัด จึงทำให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ จากตารางภาคผนวกที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔ จะเห็นว่า โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดราชบุรี ไม่ได้รับงบประมาณในกิจกรรมการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเลย และในบางปีงบประมาณ งบประมาณมาไม่ทันเวลาต่อการดำเนินการในบางกิจกรรม

๓. ด้านกระบวนการ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีสถานภาพเป็นคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน และเป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินเห็นว่า ในเรื่องเกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ส่วนใหญ่มีระดับความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด เนื่องจากประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการเขตพัฒนาที่ดินทำให้พื้นที่ของเกษตรกรได้รับการแก้ไข ดังนั้นในกระบวนการดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาที่ดินจึงได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากเกษตรกร อย่างไรก็ตามมีการประสานแผน/กิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่ ยังมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ซึ่งสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์โครงการฯ มีระดับความเหมาะสมน้อย ในทุกเขตพัฒนาที่ดิน จึงทำให้การดำเนินการโครงการฯ ยังไม่เป็นการบูรณาการมากนัก ส่วนใหญ่เป็นการบูรณาการในเรื่องของแผนงาน แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน

สำหรับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเกษตรกรเห็นว่าเกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินและมีส่วนร่วมคัดเลือกพื้นที่และกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินงานในทุกพื้นที่อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวมีผลกระทบต่อเกษตรกรโดยตรงทั้งด้านแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการคณะทำงาน ที่ปรึกษา อยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด เนื่องจากมีเกษตรกรบางคนเท่านั้นที่เป็นคณะทำงาน โดยเฉพาะหมอดินอาสา ซึ่งมีเพียงหมู่บ้านละ ๑ คน และส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำหมู่บ้านเท่านั้นที่เป็นคณะทำงาน

๔. ด้านผลผลิต

การประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ใช้เป็นตัวชี้วัดด้านผลผลิตของโครงการฯ พบว่าเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากถึงมากที่สุดในทุกกิจกรรม เนื่องจากเมื่อเกษตรกรได้รับการแนะนำ และการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ และได้นำไปปฏิบัติแล้วทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และพืชผลบางชนิดมีผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น ตลอดจนดินได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากกิจกรรมของการพัฒนาที่ดิน สำหรับบริการวิเคราะห์ดิน พบว่ามีระดับความพึงพอใจในระดับมากถึงปานกลาง และเกษตรกรให้ความเห็นว่าควรจะมีบริการวิเคราะห์ดินตามฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี เป็นการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดิน โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ใช้กรอบแนวคิดตามแบบประเมินผลโครงการด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยศึกษาจากการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดินและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สามารถสรุป และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ด้านบริบท

การประเมินด้านบริบทเป็นการประเมินเนื้อหาสาระอันได้แก่ แนวคิดหลักของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ และวิธีการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นมาว่า เหมาะสม มีความสอดคล้อง มีความชัดเจนของการดำเนินงานที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน ผลการประเมินด้านบริบทจึงได้สรุป และนำมาเปรียบเทียบกับในแต่ละพื้นที่

สรุปได้ว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวม ด้านบริบทมีความสอดคล้องกันในระดับมาก ยกเว้นโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรีมีความสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด

๒. ด้านปัจจัยนำเข้า

โครงการเขตพัฒนาที่ดินเป็นนโยบายของกรมพัฒนาที่ดิน ที่มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จะแตกต่างกันก็เพียงแต่สภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ดังนั้นรายละเอียดที่ใช้การประเมิน จึงประกอบไปด้วย ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรกับภารกิจที่จะต้องดำเนินการในโครงการฯ ความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานและความสัมพันธ์กับเกษตรกรในโครงการฯ การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ งบประมาณที่ได้รับ ความทันเวลาของงบประมาณ และความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า สรุปได้ว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวม ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ยกเว้นโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรีมีความสอดคล้องกันในระดับมาก

๓. ด้านกระบวนการ

การประเมินด้านกระบวนการเป็นการประเมินกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการประสานงาน ด้านการเตรียมบุคลากรในการปฏิบัติงานและการเตรียมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และการยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน

ผลการประเมินด้านกระบวนการ สรุปได้ว่าโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวม ด้านกระบวนการมีความเหมาะสมในระดับมาก ในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรีมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

๔. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านกระบวนการ

เป็นการประเมินในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของเกษตรกรจะเป็นตัวชี้วัดส่วนหนึ่งในการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ จะประกอบไปด้วยกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในด้านต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงาน การคัดเลือกพื้นที่ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะทำงาน มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้ ตลอดจนมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวมพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรปานกลาง ยกเว้นโครงการเขตพัฒนาที่ดิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก

๕. กิจกรรมที่เกษตรกรเข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน

การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดินเป็นส่วนหนึ่ง ในการประเมินการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดในด้านการประเมินกระบวนการ

สรุปผลในภาพรวม ได้ดังนี้ กิจกรรมที่เกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ กิจกรรมปรับปรุงคุณภาพดิน รองลงมาคือ กิจกรรมส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

๖. ความพึงพอใจของเกษตรกรเพื่อประเมินด้านผลผลิต

เป็นการประเมินในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งความพึงพอใจของเกษตรกร จะเป็นตัวชี้วัดในการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ จะประกอบไปด้วยกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรดำเนินการในพื้นที่โครงการฯ แก่ปัญหาที่ดินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมและการได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในเรื่องนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

สรุปได้ว่าความพึงพอใจของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจมากถึงมากที่สุดในทุกกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ กำหนดนโยบายให้เขตพัฒนาที่ดินมีความยั่งยืนมากขึ้น โดยการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ร่วมกับแผนงาน/กิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่ และมีการดำเนินงานต่อเนื่อง

๑.๒ เสนอปรับปรุงการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับกระทรวง เพื่อรองรับการบูรณาการรูปแบบการจัดการในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน(พื้นที่ลุ่มน้ำ) อย่างเป็นรูปธรรม และปฏิบัติได้จริงในพื้นที่

๑.๓ ส่งเสริมและสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อบรรลุผลลัพธ์สุดท้ายที่จะให้เกษตรกร และผู้บริโภคปลอดภัย ทรัพยากรดินมีการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๒. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

๒.๑ ด้านบริบท

การประชุมระดมสมองตลอดจนการให้นโยบายของกรมฯ ควรต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพิ่มเติมในเรื่องขององค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของเจ้าหน้าที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนประสบการณ์ในการทำงาน ถ่ายทอดให้กับเจ้าหน้าที่รุ่นใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

๒.๒ ด้านปัจจัยนำเข้า

- กรมพัฒนาที่ดินควรปรับโครงสร้างอัตรากำลังให้สัมพันธ์กับการกิจและพื้นที่รับผิดชอบ
- จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรม โดยเฉพาะงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำควรจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทั้งลุ่มน้ำ เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เนื่องจากงานดังกล่าวต้องมีความต่อเนื่องทั้งงบประมาณ และเวลา และควรจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๓ ปีทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำ

๒.๓ ด้านกระบวนการ

- ดำเนินการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และมีการวัดผลความรู้เป็นระยะ เพื่อเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้
- การดำเนินการกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดินร่วมกับชุมชน หน่วยราชการต้องดำเนินการในลักษณะเป็นผู้ประสานงาน และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดแผนและกิจกรรมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร
- การติดตามประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญและต้องดำเนินการเพราะจะทำให้ทราบถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ผลผลิตและผลลัพธ์ในการพัฒนาที่ดิน ตลอดจนปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับแผนงานและกิจกรรม ซึ่งในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำจะพบปัญหาแตกต่างกัน

๒.๔ ด้านผลผลิต

การสร้างเครือข่ายและการขยายผล โดยจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทุกหมู่บ้าน และทำให้กลุ่มเข้มแข็ง โดยสมาชิกกลุ่มจะได้รับกิจกรรมสาธิตและส่งเสริมตามกิจกรรมต่างๆ ของกรมพัฒนาที่ดิน และเมื่อสมาชิกเรียนรู้ก็จะนำไปสู่การขยายผลในชุมชนของตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและติดตามอย่างใกล้ชิด

๓. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในทุกพื้นที่ที่มีการดำเนินการโครงการเขตพัฒนาที่ดิน เนื่องจากแต่ละพื้นที่ จะพบปัญหาที่แตกต่างกัน และเพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมที่สะท้อนภาพถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ และเพื่อให้สอดคล้องกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ต่อไป

คำขอบคุณ

การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ โดยใช้ แบบจำลอง ซิปป์ สำเร็จด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี สถานีพัฒนาที่ดินประจวบคีรีขันธ์ และสถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี ตลอดจนเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาที่ดิน หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ที่ได้ให้ข้อมูล เพื่อใช้ ประกอบ ในรายงานวิจัยฉบับนี้ให้ เสร็จสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณทุกท่านอย่างสูงยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๔๙. ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔).(Online). www.idd.go.th/Strategy/main-summerize-๑๐.htm. ๑๔ กันยายน ๒๕๕๕.
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๕๐. การจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน(Online). <http://sql.idd.go.th/landdev/detail.html>. ๑๔ กันยายน ๒๕๕๕.
- กุลวดี สุทธาวาสและ อุกฤษฏ์ ศิริปโชติ. ๒๕๕๐ก. รายงานการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน โครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทครองราชย์ ๖๐ ปี พื้นฟูปฏิรูปไทยเขตพัฒนาที่ดิน พื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเกริงกระเวีย ตำบลชะแล อำเภอดงพญาชัย จังหวัดกาญจนบุรี. เอกสารวิชาการฉบับที่ ๑/๒๕๕๐. กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐. กรมพัฒนาที่ดิน. ๔๓ หน้า.
- กุลวดี สุทธาวาสและ อุกฤษฏ์ ศิริปโชติ. ๒๕๕๐ข. รายงานการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน โครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทครองราชย์ ๖๐ ปี พื้นฟูปฏิรูปไทยเขตพัฒนาที่ดิน พื้นที่ลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอดงพญาชัย จังหวัดเพชรบุรี. เอกสารวิชาการฉบับที่ ๓/๒๕๕๐. กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐. กรมพัฒนาที่ดิน. ๔๔ หน้า.
- กุลวดี สุทธาวาสและ อุกฤษฏ์ ศิริปโชติ. ๒๕๕๐ค. รายงานการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน โครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทครองราชย์ ๖๐ ปี พื้นฟูปฏิรูปไทยเขตพัฒนาที่ดิน พื้นที่ลุ่มน้ำคลองบึง ลุ่มน้ำย่อยชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. เอกสารวิชาการฉบับที่ ๒/๒๕๕๐. กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐. กรมพัฒนาที่ดิน. ๔๕ หน้า.
- กุลวดี สุทธาวาสและ อุกฤษฏ์ ศิริปโชติ. ๒๕๕๐ง. รายงานการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน โครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทครองราชย์ ๖๐ ปี พื้นฟูปฏิรูปไทยเขตพัฒนาที่ดิน โครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยคลองอู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. เอกสารวิชาการฉบับที่ ๕/๒๕๕๐. กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐. กรมพัฒนาที่ดิน. ๔๙ หน้า.
- จิราวรรณ ศัพท์พันธ์. ๒๕๕๑. การประเมินผลโครงการตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขของประชาชน ตำบลดงบัง ตำบลหัวดง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานโยบายและแผน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ๘๒ หน้า.
- ชนินทร์ มั่งคั่ง. ๒๕๓๘. ประเมินโครงการหมู่บ้านพัฒนาที่ดิน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ๑๓๒ หน้า.
- ชัชวาล วุฒิเมธี. ๒๕๔๗. การติดตามผลการดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย อำเภอเมือง จังหวัดตราด. ปัญหาพิเศษหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา. ๘๑ หน้า.
- ถวัลย์ มาศจรัสและ เขาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. ๒๕๔๗. นวัตกรรมการศึกษาชุด การนิเทศเพื่อปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร. ธารอักษร. ๒๕๑ หน้า.

นพรัตน์ เสริมเหลา. ๒๕๕๔. การประเมินประสิทธิผลโครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ๘๐ หน้า.

บุญเรียง ขจรศิลป์. ๒๕๓๖. สถิติวิจัย ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร. พิชญาเพรส. ๑๖๒ หน้า.

ประชุม รอดประเสริฐ. ๒๕๓๙. การบริหารโครงการ. มหาวิทยาลัยบูรพา. กรุงเทพมหานคร. ๑๑๑ หน้า.

มนกานต์ พรหมวราร. ๒๕๔๗. การประเมินผลโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษากลุ่มอาชีพดอกไม้ประดิษฐ์ในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ๑๘๗ หน้า.

มยุรี อนุมานราชธน. ๒๕๕๑. การบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร. คูมาเบส. ๒๘๔ หน้า.

เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี. ๒๕๕๑. การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร.

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๓๗๘ หน้า.

วรเดช จันทรศร และ ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. ๒๕๔๑. การประเมินผลในระบบเปิด. ในโครงการเอกสารและตำราสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์. ๗๒ หน้า.

ศิริชัย กาญจนวาสี. ๒๕๓๗. ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑๔๙ หน้า.

สมคิด พรหมจ้อย. ๒๕๔๒. เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี. ๒๙๐ หน้า.

สมคิด พรหมจ้อย. ๒๕๔๔. เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. ๒๙๐ หน้า.

สมคิด พรหมจ้อย. ๒๕๕๐. เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร. จตุพรดีไซน์. ๓๕๔ หน้า.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. ๒๕๓๗. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๔๔๖ หน้า.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. ๒๕๔๔. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๔๙๔ หน้า.

สิริพันธุ์ พองันทา. ๒๕๔๔. การประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการประชุมชนโดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มแม่น้ำมอก อำเภอลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๑๑๒ หน้า.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ๒๕๔๑. การประเมินผลโครงการ: หลักการและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์เลียงเชียง. ๓๑๔ หน้า.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๐. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย: พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๗๓. กรุงเทพมหานคร. ๒๗๒ หน้า.

สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน ๒๕๔๙. ฐานข้อมูลกลุ่มชุดดิน มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐. กรมพัฒนาที่ดิน. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

Stufflebeam, Daniel L., 1983 "The CIPP MODEL for program evaluation" in Evaluation Models : Viewpoints on Education and Human Services Evaluation Hinhham, Massachusetts; Kluwer-Nijhof Publishing. 67 p.

Likert, Rensis. 1967. "The Method of Constructing and Attitude Scale", Reading in Attitude Theory and Measurement.. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son. P.90-95

ภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่ ๑ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดิน กลุ่มน้ำย่อยห้วยเกริง
กระเวีย กลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำแควน้อยตอนบน กลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง
ตำบลชะแล อำเภอดงพญาณี จังหวัดกาญจนบุรี

กิจกรรม	ปีงบประมาณ					รวม
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๑. จัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ	๑,๖๓๖,๔๗๘	๓,๖๑๐,๑๙๖	๒,๙๑๕,๖๖๙	-	-	๘,๑๖๒,๓๔๓
๒. ส่งเสริมการปลูก หญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ ดินและน้ำ	๑๒๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	๔๘๐,๐๐๐	๑๖๘,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๑,๔๘๘,๐๐๐
๓. ฟื้นฟูปรับปรุงดิน ที่มีปัญหา (ดินเปรี้ยว-ดินกรด)	๓๐๐,๐๐๐	๔๓๕,๐๐๐	-	๗๕,๐๐๐	๗๕,๕๐๐	๑๕๐,๕๐๐
๔. ส่งเสริมการ ใช้ปุ๋ยพืชสด	-	-	๕,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐	๑๑,๐๐๐
๕. ส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์ ชีวภาพ	๕๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕๐๐	๑,๐๐๐	๔,๐๐๐
๔.จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ทดแทน สารเคมี	-	๑๐,๖๘๐	-	-	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐
๖. ศูนย์เรียนรู้การ พัฒนาที่ดินตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง	-	๑๒,๗๕๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๒๗,๗๕๐
๗. วิเคราะห์ ตัวอย่างดิน	-	-	๑๘,๐๐๐	๓,๓๖๐	๓,๐๐๐	๒๔,๓๖๐
รวม	๒,๐๕๙,๕๒๗	๔,๖๗๒,๑๗๖	๓,๔๒๗,๒๒๐	๒๕๕,๔๑๒	๒๓๙,๕๐๐	๑๐,๖๕๓,๘๓๕

ตารางภาคผนวกที่ ๒ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อยเพชรบุรี
ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน ตำบลดอนขุนห้วย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

กิจกรรม	ปีงบประมาณ					รวม
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๑. จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	๕๖๓,๘๓๒	๑,๙๙๘,๐๐๐	-	-	-	๒,๕๖๑,๘๓๒
๒. สระเก็บน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบม.	๓๓๐,๐๐๐	-	-	-	-	๓๓๐,๐๐๐
๓. ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	๖๐,๐๐๐	๙๖๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๑,๙๒๐,๐๐๐
๔. พื้นฟูปรับปรุงดินที่มีปัญหา (ดินเปรี้ยว-ดินกรด)	๒๒๕,๐๐๐	๒๒๕,๐๐๐	๑๖๕,๐๐๐	๑๙๕,๐๐๐	๗๕,๕๐๐	๘๘๕,๕๐๐
๕. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด	๔,๐๐๐	๘,๐๐๐	๘,๐๐๐	๘,๐๐๐	๘,๐๐๐	๓๖,๐๐๐
๖. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ	-	๑๑,๗๐๐	๑๑,๗๐๐	๑๑,๗๐๐	๑๑,๗๐๐	๔๖,๘๐๐
๗. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี	-	๓,๐๐๐	-	-	๓๐,๐๐๐	๓๓,๐๐๐
๘. รณรงค์จัดเผาฟางและไถกลบตอซัง	-	๒๐,๐๐๐	-	-	๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
๙. วิเคราะห์ตัวอย่างดิน	๖๐๐	๔,๒๐๐	๐	๙๐๐	๓,๐๐๐	๘,๗๐๐
รวม	๑,๑๘๕,๙๘๑	๓,๒๓๒,๔๕๐	๑๘๗,๒๕๑	๒๑๘,๑๕๒	๔๔๘,๒๐๐	๕,๘๖๑,๘๓๒

ตารางภาคผนวกที่ ๓ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองบึง
 ลุ่มน้ำย่อย ชายฝั่งทะเลตะวันตก ลุ่มน้ำหลักชายฝั่งทะเลตะวันตก
 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กิจกรรม	ปีงบประมาณ					รวม
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๑. จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	-	๑,๒๗๙,๗๓๗	๙๔๘,๐๐๐	-	-	๒,๒๒๗,๗๓๗
๒. สระเก็บน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบม.	-	๕๖๗,๐๐๐	-	-	-	๕๖๗,๐๐๐
๒. ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	-	๓๓๖,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๑๒๐,๐๐๐	๖๙๖,๐๐๐
๓. ฟื้นฟูปรับปรุงดินที่มีปัญหา (ดินเปรี้ยว-ดินกรด)	๖๐,๐๐๐	-	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๒๒๕,๐๐๐
๔. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด	๑๒,๐๐๐	๒,๕๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๒๕,๕๐๐
๕. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ	๐	๑,๘๐๐	๕๐๐	๓,๐๐๐	๕,๐๐๐	๑๐,๓๐๐
๔. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี	๑,๐๐๐	๑๓,๐๕๐	๐	๓,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๔๗,๐๕๐
๖. ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	๐	๒๐,๐๐๐	๐	-	-	๒๐,๐๐๐
๗. วิเคราะห์ตัวอย่างดิน	๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๔๘,๐๐๐
รวม	๗๓,๐๐๐	๒,๒๓๒,๐๘๗	๑,๑๕๖,๕๐๐	๒๑๘,๐๐๐	๒๑๘,๐๐๐	๓,๘๙๗,๕๘๗

ตารางภาคผนวกที่ ๔ กิจกรรม/งบประมาณที่ได้รับของโครงการเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อย
คลองอยู่เรือ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำแม่กลอง ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

กิจกรรม	ปีงบประมาณ					รวม
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	
๑. ส่งเสริมการปลูก หญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ ดิน และน้ำ	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๘๘๐,๐๐๐
๒. ฟื้นฟูปรับปรุงดิน ที่มีปัญหา (ดินเปรี้ยว-ดินกรด)	๖๐,๐๐๐	-	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๒๒๕,๐๐๐
๔. ส่งเสริมการ ใช้ปุ๋ยพืชสด	๑๒,๐๐๐	๒,๕๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๒๕,๕๐๐
๕. ส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์ ชีวภาพ	-	๑,๘๐๐	๕๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๘,๓๐๐
๔. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ทดแทน สารเคมี	-	๑,๘๐๐	๕๐๐	๙,๐๐๐	๙,๐๐๐	๒๐,๓๐๐
๘. รณรงค์งดเผาฟาง และไถกลบตอซัง	-	๒๐,๐๐๐	-	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
๗. วิเคราะห์ ตัวอย่างดิน	-	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๔๘,๐๐๐
รวม	๒๔๒,๐๐๐	๒๐๘,๑๐๐	๒๕๙,๐๐๐	๒๙๔,๐๐๐	๓๒๔,๐๐๐	๑,๓๒๗,๑๐๐

แบบสอบถามชุดที่ ๑

แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน และคณะทำงานฯ
การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐
โดยใช้แบบจำลองชิปปี้

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ

☐ ๑. ชาย

☐ ๒. หญิง

๒. อายุ

☐ ๑. ระหว่าง ๒๐ - ๒๕ ปี

☐ ๒. ระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี

☐ ๓. ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี

☐ ๔. ๔๖ ปีขึ้นไป

๓. การศึกษา

☐ ๑. ต่ำกว่าประถมศึกษา

☐ ๒. ประถมศึกษา

☐ ๓. มัธยมศึกษา

☐ ๔. ปวช. / ปวส.

☐ ๕.ปริญญาตรี

☐ ๖. สูงกว่าปริญญาตรี

๔. สถานภาพ ☐ ๑. คณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน

☐ ๒. คณะทำงานเขตพัฒนาที่ดิน

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับการประเมินโครงการด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context)

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเหมาะสมของท่านตามความรู้สึกและสภาพที่เป็นจริง ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ว่ามีความสอดคล้องมากน้อยเพียงใดและกรุณาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมให้ครบทุกข้อ

ตัวเลือกที่ ๕ หมายความว่า สอดคล้องมากที่สุด

ตัวเลือกที่ ๔ หมายความว่า สอดคล้องมาก

ตัวเลือกที่ ๓ หมายความว่า สอดคล้องปานกลาง

ตัวเลือกที่ ๒ หมายความว่า สอดคล้องน้อย

ตัวเลือกที่ ๑ หมายความว่า สอดคล้องน้อยที่สุด

การประเมินโครงการด้านบริบท (Context)	ระดับความสอดคล้อง				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. แนวคิดของโครงการ มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล					
๒. แนวคิดของโครงการ ตรงกับประเด็นปัญหาของพื้นที่ดำเนินการ					
๓. การคัดเลือกพื้นที่ก่อนเข้าดำเนินการ					
๔. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน					
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการตรงกับปัญหาของพื้นที่					
๖. วิธีการดำเนินงานมีความชัดเจน					
๗. วิธีการดำเนินงานมีความเหมาะสมในทางปฏิบัติ					

แสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๓ เกี่ยวกับการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเหมาะสมของท่านตามความรู้สึกและสภาพที่เป็นจริง ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและกรุณาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมให้ครบทุกข้อ

ตัวเลือกที่ ๕ หมายความว่า เหมาะสมมากที่สุด

ตัวเลือกที่ ๔ หมายความว่า เหมาะสมมาก

ตัวเลือกที่ ๓ หมายความว่า เหมาะสมปานกลาง

ตัวเลือกที่ ๒ หมายความว่า เหมาะสมน้อย

ตัวเลือกที่ ๑ หมายความว่า เหมาะสมน้อยที่สุด

การประเมินโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานในพื้นที่					
๒. เจ้าหน้าที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ					
๓. เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจคู่มือดำเนินงานและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน					
๔. เจ้าหน้าที่มีการประชุมวางแผนร่วมกันในระดับคณะทำงาน และกำหนดความรับผิดชอบในลักษณะเป็นทีมงาน					
๕. การสร้างความยอมรับแก่เกษตรกรในพื้นที่					
๖. การประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ					
๗. งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้					
๘. ความทันเวลาของงบประมาณในแต่ละปี					
๙. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ					

แสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

ชุดที่ ๑ ตอนที่ ๔ เกี่ยวกับการประเมินโครงการด้านกระบวนการ (Process)

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเหมาะสมของท่านตามความรู้สึกและสภาพที่เป็นจริง ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและกรุณาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมให้ครบทุกข้อ

ตัวเลือกที่ ๕ หมายความว่า เหมาะสมมากที่สุด

ตัวเลือกที่ ๔ หมายความว่า เหมาะสมมาก

ตัวเลือกที่ ๓ หมายความว่า เหมาะสมปานกลาง

ตัวเลือกที่ ๒ หมายความว่า เหมาะสมน้อย

ตัวเลือกที่ ๑ หมายความว่า เหมาะสมน้อยที่สุด

การประเมินโครงการ ด้านกระบวนการ (Process)	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. การประชาสัมพันธ์โครงการฯ					
๒. การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของโครงการฯ					
๓. มีการปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้					
๔. ระยะเวลาดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนด					
๕. มีการประสานแผน/กิจกรรมของ หน่วยงาน ที่ดำเนินการในพื้นที่					
๖. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน					
๗. ความยอมรับของเกษตรกรและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง กับโครงการในพื้นที่					

แสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามชุดที่ ๒

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

การประเมินโครงการเขตพัฒนาที่ดินในพื้นที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

โดยใช้ แบบจำลองชิปปี้

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ

☐ ๑. ชาย

☐ ๒. หญิง

๒. อายุ

☐ ๑. ระหว่าง ๒๐ - ๒๕ ปี

☐ ๒. ระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี

☐ ๓. ระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี

☐ ๔. ๔๖ ปีขึ้นไป

๓. การศึกษา

☐ ๑. ต่ำกว่าประถมศึกษา

☐ ๒. ประถมศึกษา

☐ ๓. มัธยมศึกษา

☐ ๔. ปวช. / ปวส.

☐ ๕.ปริญญาตรี

☐ ๖. สูงกว่าปริญญาตรี

๔. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

๕. กิจกรรมที่ท่านเข้าร่วมในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินมีกิจกรรมใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑. ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

☐ ๑.๑ รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

☐ ๑.๒ คันดิน

☐ ๑.๓ ทางล่ำเลียง

☐ ๑.๔ บ่อตกตะกอน

☐ ๑.๕ ปรับรูปแปลงนา

☐ ๑.๖ อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ ๒. ปรับปรุงคุณภาพดิน

☐ ๒.๑ ปูนมาร์ล

☐ ๒.๒ โดโลไมท์

☐ ๒.๓ หินปูนบด

☐ ๒.๔ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

☐ ๓. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

☐ ๓.๑ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์

☐ ๓.๒ การผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

☐ ๓.๓ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

☐ ๓.๔ อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ ๔. รณรงค์งดเผาฟางและตอซังพืช

☐ ๕. บริการวิเคราะห์ดิน

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process)

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเหมาะสมของท่านตามความรู้สึกและสภาพที่เป็นจริง ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ว่ามีส่วนร่วมกับโครงการมากน้อยเพียงใด และกรุณาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมให้ครบทุกข้อ

ตัวเลือกที่ ๕ หมายความว่า มีส่วนร่วมมากที่สุด

ตัวเลือกที่ ๔ หมายความว่า มีส่วนร่วมมาก

ตัวเลือกที่ ๓ หมายความว่า มีส่วนร่วมปานกลาง

ตัวเลือกที่ ๒ หมายความว่า มีส่วนร่วมน้อย

ตัวเลือกที่ ๑ หมายความว่า มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การประเมินโครงการ ด้านกระบวนการของโครงการ (Process)	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. มีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินงาน					
๒. มีส่วนร่วมคัดเลือกพื้นที่และกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน					
๓. มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ / คณะทำงาน/ ที่ปรึกษา					
๔. มีส่วนร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานต่าง ๆ / ข้อมูลความรู้					
๕. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน					
๖. มีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน					
๗. มีส่วนร่วมประชุมประชาพิจารณ์					

แสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

ชุดที่ ๒ ตอนที่ ๓ ความพึงพอใจของเกษตรกร เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product)

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านตามความรู้สึกละสภาพที่เป็นจริง ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการเขตพัฒนาที่ดิน ว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดและกรุณาตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจให้ครบทุกข้อ

ตัวเลือกที่ ๕ หมายความว่า พึงพอใจมากที่สุด

ตัวเลือกที่ ๔ หมายความว่า พึงพอใจมาก

ตัวเลือกที่ ๓ หมายความว่า พึงพอใจปานกลาง

ตัวเลือกที่ ๒ หมายความว่า พึงพอใจน้อย

ตัวเลือกที่ ๑ หมายความว่า พึงพอใจน้อยที่สุด

การประเมินโครงการ ด้านผลผลิตของโครงการ (Product)	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปาน กลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. กิจกรรมระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ คันดิน ทางลำเลียงในไร่นา และบ่อดักตะกอน					
๒. กิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก					
๓. การได้รับวัสดุการปรับปรุงคุณภาพดิน					
๔. เจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม และ ติดตามผล					
๕. การแก้ปัญหาคุณภาพดิน					
๖. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำให้กลุ่มเกษตรกรมี ความเข้มแข็งสามารถใช้ สารอินทรีย์ได้					
๗. วิธีการส่งเสริม การฝึกอบรมการใช้สารอินทรีย์					
๘. การได้รับความรู้ความเข้าใจในการผลิต และ การใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร					
๙. การได้รับปัจจัยการผลิตเทคโนโลยีชีวภาพของ กรมฯ (พ.ด ต่างๆ)					
๑๐. กิจกรรมรณรงค์งดเผาฟางและตอซังพืช					
๑๑. บริการวิเคราะห์ดิน					

แสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

คำสั่ง สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐
ที่ ๘๐/๒๕๕๐
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดิน

ตามนโยบายของกรมพัฒนาที่ดิน ให้สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด ดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย เพื่อจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน โครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทครองราชย์ ๖๐ ปี พุทธบูชาไทย เพื่อสานิตงานพัฒนาที่ดินให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้เห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์ พื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน และพัฒนาทรัพยากรดินให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการคัดเลือกพื้นที่และการจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน ของสถานีพัฒนาที่ดินในความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ มีรูปแบบการดำเนินการและการจัดทำเขตพัฒนาที่ดินอย่างเป็นระบบ ลุ่มน้ำและทิศทางเดียวกัน จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำย่อย โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

๑.องค์ประกอบ

๑.๑ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐	ประธานกรรมการ
๑.๒ หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี	กรรมการ
๑.๓ หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	กรรมการ
๑.๔ หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร	กรรมการ
๑.๕ หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม	กรรมการ
๑.๖ หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี	กรรมการ
๑.๗ หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินประจวบคีรีขันธ์	กรรมการ
๑.๘ หัวหน้ากลุ่มวิชาการ	กรรมการ
๑.๙ หัวหน้าฝ่ายสำรวจและทำแผนที่	กรรมการ
๑.๑๐ ผู้แทนสำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการดิน	กรรมการ
๑.๑๑ ผู้แทนกองช่าง	กรรมการ
๑.๑๒ หัวหน้ากลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	กรรมการและเลขานุการ

๒. หน้าที่

๒.๑ ดำเนินการกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน ในลุ่มน้ำย่อยทุกพื้นที่ ในความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

๒.๒ วางแผนพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาที่ดินให้เป็นระบบลุ่มน้ำย่อย และพื้นที่ขยายผลต่อไป

๒.๓ พิจารณาให้ความเห็นชอบอนุมัติแบบ

๒.๔ กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุนการปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ ในเขตพัฒนาที่ดิน

๒.๕ รายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดินทราบเป็นประจำทุกเดือน

๒.๖ ดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ลงนาม ชุมพล คงอินทร์
(นายชุมพล คงอินทร์)
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐